

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
TELEORMAN

”Educația este ceea ce supraviețuiește după ce tot ce a fost învățat a fost uitat.”

Burrhus Frederic Skinner

CALEIDOSCOP DIDACTIC TELEORMĂNEAN

Publicație periodică a Casei Corpului Didactic Teleorman
Ediție specială dedicată Simpozionului Județean
**„TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN ÎN CONTEXT
EUROPEAN”**

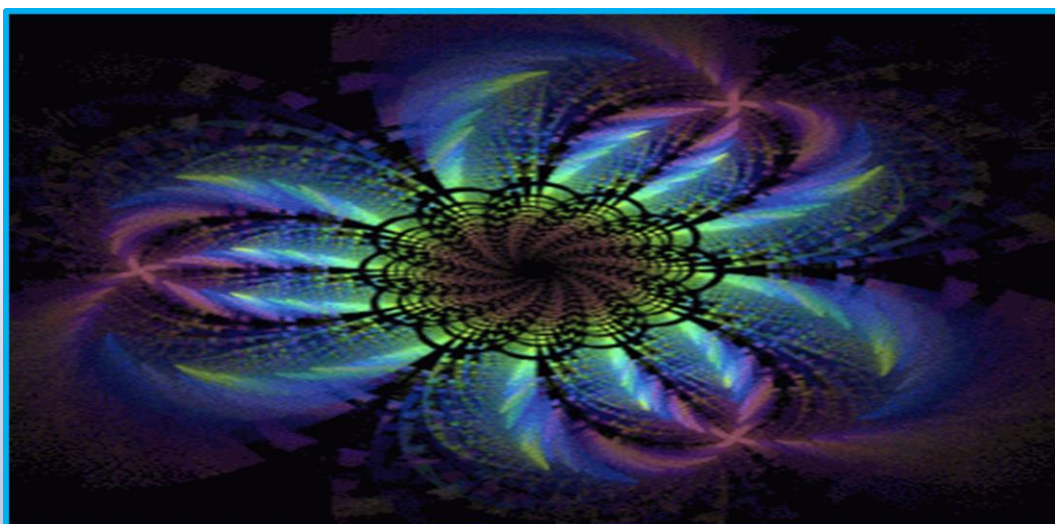
Ediție on-line

ISSN – 2558 – 8893

ISSN – L 2558-8893

Nr.15
decembrie 2020

2020

CASA CORPULUI DIDACTIC TELEORMAN

Strada Carpati nr. 15; Alexandria, cod: 140059

TEL: 0247/315636; FAX: 0347/407064

E-mail: ccd_tr@yahoo.com

Site: <http://ccd.isjtr.ro>

**Creativitate și inovare
didactică!**

CASA CORPULUI DIDACTIC TELEORMAN
propune cadrelor didactice și personalului didactic
auxiliar să-și facă cunoscută activitatea în
filele revistei noastre.

”ÎMPREUNĂ PENTRU UN NOU ÎNCEPUT!”

ECHIPA DE REDACȚIE A REVISTEI

CALEIDOSCOP DIDACTIC TELEORMĂNEAN

Director

Prof. Eliza Marinela SOTIRESCU

Comitet științific:

Prof. dr. Valeria GHERGHE

Prof. dr. Ileana GURLUI

Prof. dr. Alexandra NEGREA

Redactor șef:

Prof. Eliza Marienla SOTIRESCU

Colectivul de redacție:

Prof. metodist Ionuț BOLOG

Prof. metodist Nicoleta CRĂIȚĂ

Prof. metodist Ștefan Florin IANCU

Inf. Mariana POPA

Ec. Adina CONSTANTIN

Tehnoredactare computerizată

Inf. Mariana POPA

Copertă și publicare online

Prof. Eliza Marienla SOTIRESCU

Revista ***CALEIDOSCOP DIDACTIC TELEORMĂNEAN*** a fost editată conform
Regulamentului de organizare și funcționare a Casei Corpului Didactic, aprobat prin
Ordinul Ministrului Educației și Cercetării Nr. 4713 din 23.08.2010.

Responsabilitatea afirmațiilor conținute în materialele publicate revine în totalitate
autorilor.

Revista „Caleidoscop didactic teleormănean” a luat naștere din dorința de a populariza experiențele bune din domeniul educației, dând libertate educatorului să abordeze aspecte și teme din teoria educației, management, curriculum școlar, educație permanentă, consiliere și orientare.

Revista va acoperi dorința cadrelor didactice teleormănene interesate de promovarea unor lucrări metodice și științifice dar mai ales interesate de redobândirea imaginii școlii teleormănene în comunitate.

Educatorul, joacă rolul de model în comunitatea școlară și-și axează preocupările pentru realizarea de demersuri didactice adaptate și flexibile la nevoile beneficiarului direct „Măria sa Elevul”.

Diseminarea și popularizarea experiențelor personale și profesionale, rezultate la concursuri și olimpiade școlare îmbogățesc fondul generator de idei, de modele inovative și exemple de bune practici din sistemul de învățământ.

Revista se adresează tuturor specialiștilor în științele educației și în domenii conexe, personalului didactic și didactic auxiliar din învățământul preuniversitar, tuturor celor implicați în sistemul de învățământ din România.

**Director CCD,
Prof. Eliza Marinela Sotirescu**

CUPRINS

„Tradiții și obiceiuri de iarnă”	Manea Ana Maria	5
„Tradiții și obiceiuri sucevene de Anul Nou în context” european	Roibu Daniela Florentina	7
„Se apropie Crăciunul”	Ciofalcă Mihaela Cristina	10
„Nașterea domnului nostru Iisus Hristos-praznic împărătesc”	Bolog Ionuț	12
„Tradiții și obiceiuri de iarnă la români”	Mircea Mirela	13
„Obiceiuri și tradiții de Crăciun și Anul Nou	Papadopol Luminița	16
„Tradiții și obiceiuri de Crăciun în context european”	Lupescu Daniela Claudia	19
„Traditions de Noel en Europe”	Manta Anca Maria	21
„Colinde și obiceiuri de iarnă”	Nicolescu Mihaela	22
„Sărbătorile de iarnă pe Valea Călmățuiului”	Mihalache Gabriela	24
„Obiceiuri și tradiții de Crăciun în România”	Iancu Ștefan	26
„Tradițiile și obiceiurile populare în serbările preșcolarilor”	Stancu Paula Liliana	27
„Tradiții și obiceiuri în județul Teleorman	Toc Loredana	29
„Nașterea Domnului-bucuria copiilor”	Viezuianu Dana	32
„Tradiții și obiceiuri populare în Teleorman”	Vilae Flori Luminița	36
„Tradiții și obiceiuri de Crăciun”	Brusaru Violeta Mariana	38
„Obiceiuri de Crăciun”	Crăiță Nicoleta	39
„Tradiții și obiceiuri de Crăciun în Teleorman”	Achim Monica	41
„Tradiții și obiceiuri de Crăciun”	Pătrașcu Amalia	43
„Obiceiuri de Crăciun reflectate în folclorul teleormănean din zona Videle”	Căpățînă Cristina	45
„Crăciunul la români”	Dimancea Florentina	47
„Colindele de Crăciun”	Gilea Ioana	48
„Bradul de Crăciun”-poezie „Plugușor în iarna românească”	Dinu Caliopi-Alina	49
„Boboteaza sau Botezul Domnului-sărbătoare cu tradiții, obiceiuri și superstiții”	Dimulescu Laura Adriana	50
„Obiceiuri și tradiții de iarnă”	Al-Khemesy Camelia	52
„Tradiții și obiceiuri de Crăciun în context european”	Bratu Petruța Liliana	53
„Crăciunul tradiții și obiceiuri”	Calotă Mirela	55
Christmas Coding	Voicu-Popescu Corina	57
„Tradiții de iarnă în Teleorman”	Dobrică Iustina Teodora	58
„Crăciunul în România”	Drăgoi Doina	60
„În seara de Moș Ajun”	Duminică Marcela	62
„Tradiții și obiceiuri de Crăciun în România”	Popa Mariana	64

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE IARNĂ

Manea Ana-Maria
Grădinița cu Program Normal Nr.3 Lăceni

La români, sărbătorile de iarnă, în special Crăciunul, sunt sărbătorile de suflet. Amintirea copilăriei ce ne revine puternic în suflet și în minte, zăpezile bogate și prevestitoare de rod îmbelșugat, colindele și clinchetele de clopoței, mirosul proaspăt de brad, dar și de cozonaci, nerabdarea așteptării darurilor sub pomul de iarnă, toate creează în sânul familiei o atmosferă de liniște și iubire. Decembrie este luna cadourilor și a sărbătorilor de iarnă (Sfântul Nicolae, Crăciunul, Anul Nou) și poate unul dintre cele mai așteptate momente ale anului, mai ales pentru cei mici care ard de nerăbdare să vadă ce primesc de la Moș Nicolae în ghetuțele pregătite de cu seară.

De la Sfântul Nicolae până la Sfântul Ion, românii se simt în sărbători.

Cel mai important este Crăciunul, considerat ca sărbătoarea nașterii Domnului nostru Iisus Hristos. Oamenii au adaptat-o creând tradiții și obiceiuri conform culturii lor specifice. Acest obicei din seara Sfântului Nicolae a luat naștere la oraș și s-a răspândit și în mediul rural. Fiecare trăiește din plin sărbătorile, însă nu toată lumea cunoaște adevăratele istorii și semnificații ale datinilor de iarnă. Pentru a aprecia mai mult tradițiile, am să redau o mică istorie a Moșului Nicolae.

Pe 6 decembrie, este ziua Sfântului Nicolae iar, după tradiția populară, aceasta este prima zi de iarnă. Credincios, Sfântul Nicolae este făptuitor de minuni și martir pentru credința în Iisus. La romani, Sfântul Nicolae este închipuit ca un moș cu barba albă care poate aduce ninsoarea scuturându-și bărbia. Datorită tradiției occidentale, Moș Nicolae este și cel care face cadouri celor mici. În seara din 5 decembrie, părinții pun în încălțăminte copiilor, pe care aceștia și-o pregătesc cu mare grijă, multe dulciuri și, uneori, jucării. Acum, la vremea maturității ne amintim cu bucurie de acele seri nimunate când ne pregăteam cizmuluțele și așteptam cu nerăbdare să vină Moș Nicolae să ne lase în ghetuțe dulciuri și jucării. Sfântul Nicolae mostenește la moartea ambilor părinți, toată averea familiei pe care se hotărăște să o folosească în scopuri umanitare, ajutându-i pe cei săraci.

El este cunoscut ca protector al copiilor mici, al călătorilor, al comercianților, al celor acuzați pe nedrept, al fetelor nemăritate și mireselor. Legenda istoriei lui Moș Nicolae vorbește despre un nobil sărac care avea 3 fete pe care nu le putea marita din cauza situației financiare precare. Se spune că Nicolae de Mira, înainte de a deveni Sfânt, a decis să-l ajute pe acest nobil lăsând câte un săculeț cu aur la ușa casei acestuia de fiecare dată când una dintre cele trei fete a ajuns la vârsta măritășului. Vrând să știe cine îi face aceste cadouri, nobilul a urmarit la cea de-a treia fată ușa casei. Povestea spune că Nicolae s-a urcat pe acoperiș și a dat drumul săculețului prin hornul casei în niște sosete puse la uscat. Astfel, s-a născut ideea ciorapilor atârnați la gura sobelor și a șemineelor în care se primeau cadourile. Crăciunul mai este numit și sărbătoarea familiei, este sărbătoarea când toți se reunesc: părinți, copii, nepoți, își fac daruri, se bucură de momentele și atmosfera din jurul mesei, cu credință că prin cinstirea cum se cuvine a sărbătorii vom avea un an mai bun și mai bogat. La sate sunt pastrate mai bine tradițiile și obiceiurile specifice acestei sărbători. Repertoriul tradițional al obiceiurilor și tradițiilor românești cuprinde pe lângă colindele propriu-zise - cântece de stea, vicleimul, plugușorul, sorcova, vasilica, jocuri cu măști (țurca, cerbul, brezaia), teatrul popular, dansuri (căluții, călușerii) - și o seamă de datini, practici, superstiții, ziceri, sfaturi cu originea în credințe și mituri străvechi sau creștine. Dintre acestea, care exprimă înțelepciunea populară, realul sau fantasticul, esențe ale bogăției noastre spirituale, redau câteva specifice diferitelor zone ale țării. Pe 20 decembrie în calendarul ortodox se sărbătorește ziua Sfântului Ignat. În această zi, datina rânduiește să fie tăiat porcul de Crăciun. În

Ajunul Crăciunului, cei ce cresc albine, nu dau nimic din casă, ca albinelor să le meargă bine, și să nu părăsească stupul pe vremea roitului. Începând cu întâia zi de Crăciun și în următoarele zile ale acestei sărbători, copiii umblă cu Steaua, cântând colinde de stea prin care vestesc nașterea lui Iisus Hristos. Despre cei Trei Crai de la Răsărit sau Magii călători se spune că au venit să se închine lui Iisus, după unii din Arabia, iar după alții din Persia. Tradiția ne arată că ei se numesc: Melchior, Gaspard și Balthazar.

Datina împodobirii bradului de Crăciun pare a fi de obârșie germană, așa cum este și cântecul "O, brad frumos!". În Germania, această sărbătoare este cunoscută sub numele de Cristbaum. Împodobirea Pomului de Crăciun a pătruns din Alsacia în Franța la sfârșitul secolului al XIX-lea, precum și în Țările de Jos, Spania, Italia, Elveția. Tot pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, această datină se întâlnește în casele nemților din orașele românești și apoi se răspândește pe cuprinsul țării, odată cu cântecul bradului "O, Tannenbaum!" (O, brad faimos!)

Despre Moș Ajun se spune că a fost baciul aflat în slujba lui Moș Crăciun, stăpânul staulului unde Maica Domnului l-a născut pe Iisus Hristos.

Colinda a dobândit o destinație precisă ca formă de magie benefică, ea marcând rodnicia câmpurilor, sporul animalelor domestice, creșterea copiilor, împlinirea prin căsătorie a tinerilor, pacea și tihna bătrânilor, influențarea, în sens pozitiv, a vieții oamenilor și a naturii.

Vinul era și simbol al comuniunii, al unirii a doi tineri. În momentul solemn al căsătoriei li se toarnă vin peste mâinile lor împreunate, simbolizând puterea vieții, trăinicia și fericirea noii familii. "Paharul de aur" este paharul ritual cu care se bea la zile mari, cum este sărbătoarea Crăciunului, din care s-a băut cândva în momente solemne, la botez, la cununie, și care reprezenta un bun al familiei, transmițându-se din generație în generație. La origine are un înțeles magic, proprietăți curative, unele dintre astfel de pahare poartă inscripții cu caracter misterios.

La miezul nopții, de Anul Nou, fetele iau de pe masă colacul ornamentat care se ține pe masă de sărbători, îl țin pe vârful capului, se așează pe tăietor și așteaptă să audă un sunet dintr-o direcție oarecare și din ce parte vine sunetul, în acea parte își va găsi ursitul. Un obicei de Anul Nou, care aduce mare bucurie copiilor, este umblatul cu sorcova. Aceștia au o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată. Numele de sorcovă are originea în cuvântul bulgar surov (verde fraged), făcând aluzie la ramura abia îmbobocită, ruptă odinioară dintr-un arbore. Atingând de mai multe ori persoanele cu sorcova sunt făcute urări de bine și bunăstare celui vizat.

În ziua Anului Nou se umblă cu Plugușorul. Câțiva flăcăi, îmbrăcați în costume populare tradiționale, cu un plug tras de patru boi, albi și frumoși, veneau în gospodăriile oamenilor și recitau „Plugușorul” din colecția lui Vasile Alecsandri, neuitând să strige de fiecare dată: „Mânați, măi flăcăi, hăi, hăi!” Se trosnea cu bicele și se băteau tălăngile și clopotele, se trăgea de buhai și se brăzda cu plugul prin zăpadă. Capra este de asemenea un obicei străvechi. Este costumată și jucată de un flăcău. Acesta ascuns sub un cojoc sau un cearșaf, ritmează jocul, acționând botul de lemn clămpănitor. Jocul caprei este însoțit de diverse instrumente și de alte personaje travestite care cântă, scandează numele caprei.

În concluzie, românii au parte de tradiții și obiceiuri deosebite care, prin originalitatea și caracteristicile specifice, leagă vechile timpuri de cele noi. Cele mai multe tradiții sunt strâns legate de Sărbătorile Crăciunului și Anului Nou. Tradițiile vechi poartă cu ele peste timpuri podoabe și daruri ale pământului, înțelepciunea poporului și credința în Dumnezeu.

BIBLIOGRAFIE

1. Constantin Eretescu – „Folclorul literar al românilor”, Editura Compania, 2007;
2. Narcisa Alexandra Știucă – „Sărbătoarea noastră de toate zilele”, Editura Cartea de buzunar, 2005.

TRADIȚII ȘI OBICEIURI SUCEVENE DE ANUL NOU ÎN CONTEXT EUROPEAN

Prof. înv. Primar, Roibu Daniela Florentina
Școala Gimnazială Nr. 6 Suceava

Nu există nicăieri în țară o zonă care să dispună de mai multe manifestări folclorice și obiceiuri ca cea a Bucovinei și implicit a județului Suceava. Aceasta cunoaște nenumărate tradiții ce s-au transmis din moși strămoși pe cale orală, păstrându-se cu mare strictețe până în zilele noastre.

La cumpăna dintre ani, românii sărbătoresc venirea Noului An atât în intimitatea propriei gospodării, cât și în spații deschise, creând astfel spectacole ce stârnesc emoții aparte și oferind senzația că legătura dintre prezent și strămoși nu s-a pierdut niciodată.

Uratul cu plugușorul

Activitatea se desfășoară începând cu ajunul Noului An, fiind grupată pe categorii de vârstă. Dau startul uratului copii, ce pleacă cu “Plugușorul mic”, alături de diverse obiecte precum clopote, bice sau tălângi. Astfel, se plimbă de la casă la casă, urând fiecare familie care îi primește. Copiii pleacă în grupuri și de regulă, unul recită urarea, în vreme ce ceilalți plesnesc din bice și agită clopotele. Noaptea ștafeta este preluată de adulți cu plugul mare, ceată ce se amplifică de feciori care merg la fetele nemăritate pentru a le ura. Versurile plugușorului cuprind descrieri ale muncii agrare.

Desigur, obiceiul nu se oprește aici. Uratul de Anul Nou cuprinde un întreg act de teatru popular, realizat de cete de feciori sau chiar oameni maturi. Fiecare personaj în parte are un rol, un text și o recuzită proprie. Cele mai cunoscute astfel de personaje sunt ursul, capra, babele, moșii, turcii, haiducii, damele, ȣiganii, negutorii, strușii, găina etc. Ei își susțin actul în centrul satului, după care pleacă din casă în casă pentru a ura. Conform tradiției, acest obicei le va aduce oamenilor în Noul An belșug și sănătate.

Trupa de mascați este condusă de un Calfa, reprezentat de un fecior frumos și corect, ce merită încrederea satului. Acesta nu poartă mască precum restul cetei, este îmbrăcat în haine tradiționale de sărbătoare și poartă pe cap o căciulă neagră împodobită. Rolul lui este acela de a comanda intrarea și ieșirea fiecărui personaj sau grup de personaje. Ceata de mascați este împărțită în grupuri de “urâți” și “frumoși”. Urâții au rolul de a face cele mai năstrușnice jonglerii: se cațără în copaci, fugăresc fetele, scot animalele din grajduri etc.

Jocul căiușilor

Calul este un simbol mitologic al tradiției românești, semnificând viața tumultuoasă și moartea. În tradiția din Bucovina, calul are rol în protejarea gospodăriei. Este un animal frumos și agil, însă imprevizibil în mișcări. Dansul căiușilor este una dintre cele mai frumoase tradiții de Anul Nou în Bucovina. Tinerii ce sunt aleși pentru a purta costumațiile de cai trebuie să fie foarte buni dansatori și să cunoască repertoriul zonal. Ei reprezintă vitalitatea, tinerețea și înțelepciunea.

Costumul de căiuș este reprezentat de un cap de cal din lemn îmbrăcat în pânză albă, peste care se așează diverse alte obiecte, precum oglinzile sau panglicile. Întregul dans se desfășoară sub comanda unui căpitan, fie în linie, fie în cerc sau față în față. Desigur, masca de căiuș diferă de la zonă la zonă, întrunind multe forme pe teritoriul Bucovinei.

Jocul ursului

Nici costumul de urs nu se lasă mai prejos, fiind de fapt unul dintre cele mai complexe. Pregătirea lui necesită multă iscusință și meticulozitate. Capul ursului este realizat dintr-o piele de miel întinsă pe un suport metalic. Aceasta se împodobește cu mărgelile. Pe corp, tinerii ce întruhidează urșii poartă un cojoc gros întors pe dos sau o blană de oaie. În mână țin o bâta cu un franj roșu. Cetele urșilor cuprind până la 6 flăcăi, ce își arată forța și iscusința, prin ridicarea ursarului pe bâte. Dansul ursului este caracterizat de o întreagă scenetă, reprezentată de moartea ursului, reînvierea lui, rotirea în cerc și ridicarea în toiag. Este cel mai apreciat dans din toate, mulțumită spectaculozității.

Jocul caprei

Printre cele mai cunoscute tradiții de Anul Nou în Bucovina este și jocul caprei. Costumul este confecționat dintr-un cap de capră sculptat în lemn. Maxilarul inferior a acesteia este mobil și se mișcă cu ajutorul unei sfori. În timpul dansului, acesta se mișcă producând un sunet de clămpănire pe ritmul strigăturilor ciobanului, care spune: “Ța ța ța căpriță ța”. Capul dispune și de două cornițe și este fixat cu un băț ce se sprijină de pământ. Dansul caprei se realizează pe cântece de fluieraș, fiind unul extrem de energic și zvăpăiat. Ca și în cazul jocului ursului, sceneta în cauză implică îmbolnăvirea, moartea și învierea căprioarei.

Alte tipuri de măști: urâții

O categorie de măști prezente în setul de tradiții de Anul Nou în Bucovina sunt cele ale urâților. Desigur, ne raportăm aici la un întreg grup de personaje, precum: măști de babe, de moșnegi, de turc, jidan, armean, țigan, vrăjitor, doctor, negustor etc. Putem spune astfel că măștile se împart în categorii care reprezintă cultul strămoșesc, măști sociale, măști etnice sau cu caracter profesional. Elementele fizionomiei acestor măști sunt exagerate, prezentate într-o manieră caricaturală.

Moșii și babele reflectă cultul strămoșilor, celelalte măști fiind diverse alte reprezentări. Spre exemplu, jidanii joacă rolul de negustori lipsiți de scrupule, doctorii a acelor ce vindecă prin instrumente improvizate, percepatorii caută în registre să încaseze banii datornicilor etc. În opoziție cu această ceată a cărui rol este de a crea o bună dispoziție apar “frumoșii”.

Alte tipuri de măști: frumoșii

Frumoșii sunt întruchipați de împărați, miniștri, generali, jandarmi, irozi și bunghierii. Spre deosebire de celelalte personaje, frumoșii apar doar în câteva zone ale Bucovinei. Mai există și alte grupuri de frumoși, în funcție de zonă: dame, jieni, codreni, bujori, cazaci, arnăuți etc. Toate costumele ce indică ranguri sunt realizate din uniforme militare, pe care se aplică diverse elemente: franjuri, epoleți, benzi decorative. Toți tinerii din această categorie provin din familii de gospodari, ce au comportamente exemplare, sunt excelenți dansatori și au o reputație bună. Ei execută diverse dansuri care fac aluzie la demnitarii militari austrieci.

Aceste Tradiții de Anul Nou în Bucovina s-au transmis prin viu grai din părinți în copii de secole. Chiar dacă structura satelor s-a schimbat semnificativ, ele nu s-au pierdut încă și nici nu ne dorim asta. Ne bucurăm că zestrea românească, cea care dă farmecul și identitatea poporului român, dar și simbioza incredibilă dintre ceea ce este creștinesc și ceea ce a fost demult, se păstrează în continuare.

SE APROPIE CRĂCIUNUL

Prof.înv.primar Ciofalcă Mihaela Cristina
Școala Gimnazială „Mihai Eminescu”, Alexandria

CRĂCIUNUL este o sărbătoare foarte importantă pentru creștini: este sărbătoarea Nașterii Domnului, timp al bucuriilor, al păcii și al liniștii sufletești. Este o perioadă în care primim și dăruim multă iubire și căldură sufletească. Milioane de oameni din întreaga lume sărbătoresc Crăciunul. Fie că aleg să o facă prin rugăciuni sau pelerinaje religioase, fie că aleg să se distreze, oamenii întâmpină Nașterea Domnului cu daruri și brazi împodobiți.

Despre când a fost împodobit primul brad și, în genere, de unde a apărut această necesitate, cine este Moș Crăciun și cum se serbează Crăciunul în diferite culturi ale lumii, vă prezint în selecția de curiozități de mai jos:

- ✓ Împodobitul bradului face parte din tradițiile sărbătorilor de iarnă încă de dinainte de Hristos, de pe vremea când sărbătoarea Crăciunului se numea Saturnalia.
- ✓ Primul brad a fost împodobit în 1510, iar prima mențiune scrisă apare în Germania, în anul 1530.
- ✓ În Spania, mai există o variantă a pomului de Crăciun: un pom natural în care sunt atârinate cadouri și dulciuri, iar copiii trebuie să arunce cu pietricele pentru a-și lua cadourile.
- ✓ În Grecia, nu există obiceiul împodobirii bradului, pentru că aici nu există brazi, ei fiind înlocuiți cu crenguțe de măsline.
- ✓ În China, bradul de Crăciun se numește „pomul luminii”, dar nu este împodobit decât de un procent mic al populației.
- ✓ Prima felicitare de Crăciun din lume a fost tipărită în anul 1846, la Londra.
- ✓ Conform tradiției, împodobirea pomului de Crăciun trebuie să aibă loc în noaptea 24 spre 25 decembrie. În multe țări, încă se consideră că Moș Crăciun este cel care aduce bradul copiilor.
- ✓ Celebrul costum roșu al lui Moș Crăciun a fost creat de către un caricaturist pe nume Thomas Nast, în anul 1860.
- ✓ Data oficială a Crăciunului a fost stabilită prima oară pe 25 decembrie în anul 350 e.n, de către episcopul Romei, Papa Julius I.
- ✓ Roșul, verdele și auriul sunt considerate culori tradiționale de Crăciun. Verdele simbolizează viața și renașterea, roșul este asociat cu sângele lui Hristos, în timp ce auriul este considerat simbolul luminii și bogăției. Tradiția spune că cele trei nuanțe trebuie să se regăsească în podoabele alese pentru decorarea pomului de Crăciun.
- ✓ Beculețele pentru pomul de Crăciun au fost inventate de către Edward Johnson. În 1882, acesta inventează prima instalație electrică pentru brad.
- ✓ Specialiștii au făcut tot soiul de calcule și au descoperit că dacă fiecare copil din lume și-ar dori de la Moș Crăciun o simplă ciocolată de 100 de grame, sania acestuia ar cântări în jur de 240 de tone și ar avea nevoie de mai mult de 1000 de reni pentru a o deplasa în toate colțurile lumii.
- ✓ Moș Crăciun lucrează 31 de ore datorită diferențelor de fus orar pe glob. Un inginer finlandez a calculat că Moș Crăciun trebuie să zboare cu 5800 km/secundă pentru a duce cadouri tuturor copiilor.
- ✓ Crăciunul sau Nașterea Domnului este o sărbătoare creștină celebrată la 25 decembrie (în calendarul gregorian) sau 7 ianuarie (în calendarul iulian) în fiecare an. Ea face parte din cele 12 sărbători domnești (praznice împărătești) ale Bisericii bizantine, a patra mare sărbătoare după Paști, Rusalii și Vinerea Mare.
- ✓ În Etiopia, de Crăciun se sfințesc apele. Oamenii arunca flori în râuri sfințite, apoi intră în apele acestora pentru a fi binecuvântați.

- ✓ Cei opt reni ai Moșului au apărut pentru prima dată în celebra poezie „’Twas the Night Before Christmas”. Aceștia au fost inspirați din imaginea lui Odin, zeul germanic. Legenda lui Odin spune că acesta obișnuia să călărească pe un cal cu 8 picioare, iar copiii care lăsau mâncare pentru calul acestuia erau recompensați cu cadouri. Nu se știe în ce moment cele 8 picioare ale calului au fost transformate în povești în cei 8 reni.
- ✓ În Finlanda și Suedia, cele 12 zile dinaintea Crăciunului sunt declarate ca fiind zilele păcii și ale dreptății. De aceea, nelegiuirile săvârșite în această perioadă sunt pedepsite mai aspru decât în mod normal.
- ✓ În Norvegia în Ajunul Crăciunului se ascund toate măturile din casă pentru că în trecut se credea că vrăjitoarele și spiritele rele intrau în casă și furau măturile pentru a zbura cu ele.
- ✓ În Cehia, ajunul Crăciunului se numește Stedry den (ziua mâinii deschise), iar seara se fac cadouri. Cadourile sunt aduse de Jezisek (Micul Iisus), care-și anunță venirea cu un clopoțel după care dispare. Cadourile se așează sub Pomul de Crăciun și sunt deschise după cina din seara de Ajun.
- ✓ Oamenii au văzut la început în bradul de Crăciun un simbol al copacului din Paradis și au atârnat în el mere roșii, simbol al păcatului originar.
- ✓ Moș Crăciun locuiește în Munții Korvatunturi din Lapland, Finlanda, pe granița fino-rusă.
- ✓ Se spune că Moș Crăciun a existat cu adevărat în trecut, acesta fiind o referire la Nikolas din Myra, un episcop de pe teritoriul Turciei de astăzi, care a fost sanctificat după moartea sa. Se spune despre acesta că ar fi împărțit cadouri săracilor, iar numele Moș Crăciun sau Santa Claus ar proveni de la numele sfântului - Niklaus.
- ✓ Moș Crăciun nu mănâncă doar fursecuri și lapte. În Suedia se delectează cu budincă de orez, în Australia și Marea Britanie cu briose, iar în Irlanda chiar și cu o halbă de bere.
- ✓ O ultimă curiozitate despre Crăciun are în vedere existența unor locuri care poartă denumirea sărbătorii iernii, și anume două insule ale Crăciunului, dintre care una se găsește în Oceanul Indian, iar cealaltă - în Oceanul Pacific.

Sunt convins că orice popor are tradiții și obiceiuri specifice care înveșmăntează frumusețea Crăciunului. Ce ne-am face noi fără colinde, fără colindători, fără „O, ce veste minunată”, fără preparatele tradiționale, fără atâtea obiceiuri cu prilejul Anului Nou? Fără Moș Crăciun?

Știu că orice aș spune acum despre această sărbătoare sună clișeic - știm cu toții că în preajma Crăciunului ne simțim mai buni, știm că e despre bucuria de a dăru, de a aduce puțină magie. Dar vorbim oricum despre dragoste, despre capacitatea noastră de a fi oameni, chiar dacă în timpul anului am încălcat rezoluțiile de anul trecut. Vorbim despre oamenii care-i iubim, pe care ne-am dori să-i vedem mai des, dar nu ne permit circumstanțele ; despre FAMILIE, apropiere și regăsirea speranțelor din copilărie.

Crăciunul chiar e magic, pentru adulți și copii deopotrivă, de aceea îl așteptăm cu atâta ardoare.

NAȘTEREA DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS PRAZNIC ÎMPĂRĂTESC

Profesor: Bolog Ionuț
Casa Corpului Didactic Teleorman

Nașterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos a fost vestită de îngeri ca fiind bucurie mare pentru tot poporul, pentru că ea este bucuria mântuirii. Iar pentru că vestea aceasta a mântuirii adusă de îngeri oamenilor a fost primită cu credință, rodește bucurie mare în sufletele credincioșilor an de an. Primirea bucuriei nașterii Mântuitorului se realizează în primul rând prin pregătirea noastră prin cele 40 de zile de post.

Postul Nașterii Domnului ne pregătește duhovnicește pentru a putea cunoaște și sărbători venirea Pruncului Hristos pe pământ. Pentru a-L primi și recunoaște pe Domnul Care vine, avem nevoie de daruri pe care postul, acest „tămăduitor al sufletelor”, ni le aduce: unora ne liniștește mânia, altora ne redă înțelepciunea; unora ne trezește dorința de rugăciune sau ne redă curăția în gânduri, altora ne pune frâu și măsură limbii; unora ne întoarce privirile care se îndreaptă cu curiozitate înspre ceilalți, învățându-ne să ne amintim propriile noastre greșeli; altora ne împrăștie încet încet întunecimea și ne ridică vâlul în care păcatul și ne-simțirea față de Dumnezeu învăluie sufletul lăsându-ne să-L vedem, cu mintea și cu inima, duhovnicește. Postul ne pregătește pentru a ne deschide inima către Dumnezeu către noi înșine și către ceilalți.

Postul face parte din mijloacele de cultivare și desăvârșire ale sufletului, fiind inseparabil de alte virtuți și acte creștinești, ca de exemplu: rugăciunea, căința, smerenia, milostenia etc. El slăbește, atenuează sau chiar stinge puterea patimilor și a instinctelor, constituind o formă sau un auxiliar al sânguinței continue spre desăvârșire. Numai atunci este postul desăvârșit, când abținerea de la mâncărurile de dulce este unită cu efortul spre virtute și spor duhovnicesc, cu încordarea voinței spre purificarea sufletului, spre alungarea gândurilor și a dorințelor păcătoase. Acesastă frumoasă pregătire trupescă și sufletescă este împletită cu pregătirea casei, a bradului de Crăciun și finalizăm cu bucatele gustoase pe care le pregătim cu drag pentru cei dragi.

În ajun de Crăciun adunați lângă bradul vesel și primitor dăruim cadouri celor dragi și ne înveselim inimile cu colindele străbune din glasurile colindătorilor care ne cântă frumosul colind” nu am venit să cerem ci am venit să dăm...”.

Bucuria primirii Fiului lui Dumnezeu în viața și sufletele noastre va fi mult mai intensă dacă lungă perioadă de post ar fi încununată cu Sfânta Taina a Spovedaniei și bineînțeles dacă suntem vrednici cu primirea sufletelor noastre cu sângele și trupul lui Hristos prin Sfânta Taină a Euharistiei.

În viața noastră de fiecare zi, dar mai ales în aceste zile de sărbătoare, să oferim celor din jurul nostru daruri și semne ale bucuriei. Să aducem bucurie în casele și în sufletele în care se află tristețe și singurătate, boală și sărăcie, suferință și înstrăinare. Să răspundem iubirii nemărginite a lui Hristos pentru mântuirea oamenilor cu fapte ale iubirii noastre frățești, știind că adevărata credință este „credința lucrătoare prin iubire” (Galateni 5, 6).

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE IARNĂ LA ROMÂNI

Prof. dr. Mirela Mircea
Liceul Teoretic "Alexandru Ghica", Alexandria

Pentru noi toți, iarna nu este numai anotimpul zăpezii și al frigului, ci și acela al bucuriilor prilejuite de atâtea datini și obiceiuri legate de sărbătorirea Nașterii Domnului. Obiceiurile legate de sărbători fac parte din cultura tradițională a neamului nostru. Este o mare bucurie că încă se mai păstrează în unele zone ale țării aceste datini care ne ajută să înțelegem sărbătoarea respectivă precum și să ne bucurăm împreună de Marele Praznic. Păstrarea acestor datini este o mărturie vie a faptului că avem o conștiință a neamului din care facem parte. Obiceiurile țin de conștiința poporului român pentru că exprimă înțelepciunea populară a acestui neam, sunt esențe ale bogăției noastre spirituale. Cele mai răspândite și mai fastuoase s-au dovedit a fi cele legate de marele Praznic al Crăciunului și de sărbătorirea Anului Nou.

Repertoriul tradițional al obiceiurilor și tradițiilor românești cuprinde pe lângă colindele propriu-zise - cântece de stea, vifleemul, plugușorul, sorcova, vasilica, jocuri cu măști (țurca, cerbul, brezaia), teatrul popular, dansuri (căluții, călușerii)- și o seamă de datini, practici, superstiții, ziceri, sfaturi cu originea în credințe și mituri străvechi sau creștine. Se spune că în seara de Ajun se deschid cerurile și cei evlavioși pot auzi glasurile îngerilor. Sărbătorile de iarnă la români încep odată cu prinderea Postului Crăciunului (15 noiembrie) și țin până la Sfântul Ioan (7 ianuarie). Este o perioadă bogată în obiceiuri, diferite de la o zonă la alta, având în centru marile sărbători creștine prăznuite în această perioadă. Reperele mai importante sunt: Postul Crăciunului, Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza și Sfântul Ioan. În funcție de acestea, grupele de tradiții și obiceiuri diferă. Sărbătorile și obiceiurile populare, grupate în preajma solstițiului de iarnă (20 decembrie - 7 ianuarie), poartă numele generic de sărbători de iarnă. Perioada este deschisă și închisă de sărbători prefațate de ajunuri, atât Crăciunul, cât și Boboteaza, și intersectate la mijloc de noaptea Anului Nou. Principalele sărbători ale ciclului de iarnă -Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza - au funcționat de-a lungul vremii ca momente independente de înnoire a timpului și de început de an.

Un obicei foarte cunoscut este „tăierea porcului”. În unele zone ale țării, porcul se taie de Ignat, adică în 20 decembrie. Se zice că porcul care n-a fost tăiat în această zi nu se mai îngrașă, căci și-a văzut cuțitul. Sângele scurs din porc după ce a fost înjunghiat se pune la uscat, apoi se macină și se afumă cu el, peste an, copiii ca să le treacă de guturai, de spaimă și de alte boli. Ignatul este divinitatea solară care a preluat numele și data de celebrare a Sf. Ignatie Teofanul (20 decembrie) din calendarul ortodox, sinonim cu Ignatul Porcilor - în zorii zilei de Ignat se taie porcul de Crăciun - și cu Inatoarea. Potrivit calendarului popular, Inatoarea, reprezentare mitică a panteonului românesc, pedepsește femeile care sunt surprinse lucrând (torc sau țes) în ziua de Ignat. Animalul sacrificat în această zi este substitut al zeului care moare și renaște, împreună cu timpul, la solstițiul de iarnă. În antichitate, porcul a fost simbol al vegetației, primavara, apoi sacrificiul lui s-a transferat în iarnă. În acea zi se pregătesc bucatele tradiționale pentru Crăciun: cârnați, caltaboși, jumări, sângerete, slănină sau suncă, etc. Tot atunci se toacă și carnea pentru sarmale, iar pulpele se tranșează pentru friptură. Unele dintre preparate se pun la afumat (cârnații, slăcina, pieptul ardelenesc, etc.). Imediat după sacrificare, gospodarul face “pomana porcului”: oferă celor care l-au ajutat la tăiat (uneori și vecinilor) șorici, carne proaspăt prăjită și un pahar de vin (sau țuică fiartă în anumite zone).

În puținele zile rămase până la Crăciun, gospodinele fac piftie (răcitură), sarmale, cozonaci cu nucă, mac și rahat (sau brânză și stafide), plăcintă și prăjituri diverse. În același timp, începe curățenia în casă și în curte, împodobirea locuinței și pregătirea hainelor pentru Sărbători. Odată finalizate toate pregătirile, gospodinele pun din fiecare fel de mâncare câte ceva într-un coș de nuiel și o sticlă cu vin și duc acest coș la biserică, în seara de ajun, pentru sfințire. Un obicei foarte cunoscut este

împodobirea pomului de Crăciun, a bradului. Bradul care este veșnic verde simbolizează viața, făcându-se astfel analogie cu viața care intră în lume o dată cu Nașterea Fiului lui Dumnezeu, Căci Cel Ce este Viața Se naște pentru ca noi să dobândim viața veșnică. Datina împodobirii bradului de Crăciun pare a fi de obârșie germană, așa cum este și cântecul "O, brad frumos!". În Germania, această sărbătoare este cunoscută sub numele de Cristbaum.

Pomul de Crăciun este un brad împodobit, substitut al zeului adorat în ipostaza fitoformă, care moare și renaște la sfârșit de an, în preajma solstițiului de iarnă, sinonim cu Butucul de Crăciun. Împodobirea bradului și așteptarea de către copii a "Moșului", numit, în sud-estul Europei, Crăciun, care vine cu daruri multe, este un obicei occidental care a pătruns de la oraș la sat, începând din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Pomul de Crăciun s-a suprapus peste un mai vechi obicei al incinerării Butucului (zeul mort) în noaptea de Crăciun, simbolizând moartea și renașterea divinității și a anului la solstițiul de iarnă, Obiceiul a fost atestat la români, aromâni, letoni și sârbo-croați. Primele semne ale Sărbătorii Nașterii Domnului le dau grupurile de colindători, care pornesc din casă în casă, cu o traistă încăpătoare pe umăr, pentru a le ura gazdelor fericire, sănătate și prosperitate. Aceste colinde sunt creații populare cu text și melodie, care conțin mesaje speciale (religioase sau satirice la adresa celor urați). Colindătorii vestesc nașterea Domnului, urează gazdelor sănătate și bucurii, primind pentru aceste urări cozonac, prăjiturile, covrigi, nuci, mere și chiar colăcei - pe care gospodinele care respectă tradiția le-au pregătit cu mult timp înainte. Diferind doar destul de puțin, colindele religioase sunt foarte asemănătoare în toate zonele țării, cele mai cunoscute și apreciate fiind: "O, ce veste minunată", "Steaua", "Trei păstori", "La Vifleim colo-n jos", "Cântec de Crăciun", "Aseară pe înserate". Începând cu noaptea de 23 spre 24 Decembrie, de la miezul nopții și până la revărsatul zorilor ulițele satelor răsunau de glasul micilor colindători.

În orașe întâlnim colindători odată cu lăsarea serii și până în miez de noapte. În unele locuri în noaptea Crăciunului putem întâlni și cântarea religioasă cunoscută sub numele de Vicleimul sau Irozii, la care participă copiii. Această dramă religioasă ne înfățișează misterul Nașterii Domnului în toate fazele sale. Personajele dramei sunt Irod și ceata sa de Vicleim, un ofițer și soldați îmbrăcați în portul ostașilor romani, trei crai sau magi: Melchior, Baltazar și Gaspar, un cioban, un prunc și în unele părți o paioță. Vicleimul apare la noi pe la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Originea lui este apuseană și se leagă de misterul celor trei magi ai Evului Mediu. Introdus de timpuriu în Germania și Ungaria, a pătruns la noi prin sașii din Transilvania. Din prima formă a Vicleimului, prezentarea magilor și dialogul lor, s-au dezvoltat pe rând, prin activitatea micilor cântăreți, trei tipuri principale, în cele trei mari ținuturi: Muntenia, Moldova și Ardeal. Alături de partea religioasă a Irozilor, s-a dezvoltat mult timp, poate chiar și astăzi, partea profană, jocul păpușilor. Într-o cutie purtată de doi băieți este înfățișată grădina lui Irod și o parte din piața orașului. Moș Ionică, îngrijitorul curții și o paioță dau naștere la o serie de scene care satirizează întâmplări și obiceiuri prin care sunt ridiculați hoții, fricoșii ori femeile ce se sulemenesc. Vechi de tot, teatrul păpușilor a fost o petrecere plăcută chiar în palatele Domnitorilor țării.

Începând cu Ignatul și sfârșind cu zilele Crăciunului, prin alte părți începând cu zilele Crăciunului, iar prin altele obișnuindu-se numai în ziua de Sfântul Vasile, există obiceiul ca flăcăii să umble cu țurca, capra sau brezaia. Ca și la celelalte jocuri cu măști practice în timpul sărbătorilor de iarnă, și în jocul caprei și-au făcut loc, pe lângă măștile clasice (capra, ciobanul, țiganul, butucarul), măștile de draci și moși care, prin strigăte, chiote, mișcări caraghioase, măresc nota de umor și veselie, dând uneori o nuanță de grotesc. Jocul "caprei" (uciderea, bocirea, înmormântarea, învierea) la origine a fost, desigur, un ceremonial grav, un element de cult. În cadrul sărbătorilor agrare jocul a devenit un ritual menit să aducă rodnicie anului care urmează, spor de animale în turmele păstorilor, succesul recoltelor - invocat și evocat de boabele care se aruncau de gazdă peste cortegiul "caprei". Capra joacă după fluier, iar la terminare, unul din flăcăi; apropiindu-se de masa unde sunt membrii familiei, începe să vornicească. Flăcăii joacă pe stăpâna casei, pe fete și chiar servitoare, dacă sunt acasă, și apoi mulțumind se îndepărtează. "Capra" este - de fapt - un om mascat, ascuns sub un costum larg, care ține deasupra capului un băț în vârful căruia este cioplit un fel de cap de capră. "Falca" de jos a "caprei" este mobilă, astfel încât gura acesteia poate închide sau deschide, dar mai ales poate "clămpăni", făcând un zgomot specific. În jurul caprei cântă și dansează alți colindători mascați și

costumati specific, unii dintre aceștia fiind instrumentiști cu acordeon, fluiet, tobă sau chiar vioară. Cea mai amplă ceată o are "Capra" moldovenească care a grupat în jurul nucleului principal de personaje, un număr impresionant de "mascați" (35-40 de personaje). În această componență, cetele parcurg întreaga așezare satească, din casă în casă, "Capra" fiind jucată pentru a aduce noroc și belșug.

Asemănător cu "Capra" este obiceiul de a umbla cu "Ursul", această datină avându-și de asemenea originea într-un cult geto-dac, ce urmărea fertilizarea și purificarea solului și a gospodăriei. Ursul este întruhipat de un flăcău care poartă pe cap, pe umeri și pe spate blana unui astfel de animal, având în jurul urechilor niște ciucuri roșii. În timp ce ursul mormăie și joacă în ritmul tobelor și al fluierăturilor, ursarul strigă: "Joaca bine, măi Martine, / Că-ți dau pâine cu măsline". "Ursul" este însoțit de un grup de colindători mascați și costumați, care reprezintă diverse animale sau personaje și care îl ațâță prin strigături. La sfârșit, toți le urează gazdelor multă sănătate, fericire, recolte bogate, mese îmbelșugate și la mulți ani. „Steaua" este un colind care începe din prima seară a Crăciunului și se încheie la Bobotează. De la Crăciun și până la Bobotează copiii umblă cu steaua, un obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Acest obicei vrea să amintească steaua care a vestit nașterea lui Iisus și i-a călăuzit pe cei trei magi. Cântecelile despre stea provin din surse diferite: unele din literatura bizantină ortodoxă, altele din literatura latină medievală a Bisericii Catolice, câteva din literatura de nuanță Calvină și multe din ele, chiar din tradițiile locale. Micul cor al stelarilor, care intră în imobil în zilele Crăciunului, cântă versuri religioase despre nașterea lui Isus: "Steaua sus răsare"; "În orașul Vitleem"; "Trei crai de la est". Obiceiul Plugușorului este legat de speranța fertilității, versurile sale prezentând practicile agricole și urări de holde bogate. În schimbul acestor urări, copiii primesc daruri simbolice, colaci, fructe sau bani. Legat de jocul caprei, cel al ursului, caluții și jocul cerbului, aceste obiceiuri și-au pierdut astăzi din semnificațiile inițiale (capra - personificarea productivității/înmulțirii ușoare și rapide în lumea animală și a fertilității pământului; ursul - animal sacru la geto-daci, căluții/căiuții - care simbolizează protejarea gospodăriilor de spiritele rele; cerbul - simbolul soarelui, întruhiparea purității și a dreptății) și sunt practicate mai mult în scop de divertisment.

Urarea de plugușor este de fapt un adevărat poem care deschide cu har, recurgând la elemente fabuloase, toate muncile agricole. Obiceiul de a merge cu plugușorul contribuie la veselia generală a Sărbătorilor de Anul Nou, plugușorul colorează desfășurarea acestei sărbători de Anul Nou cu acele elemente care ilustrează una dintre principalele ocupații ale poporului nostru - agricultura și creșterea animalelor. Plugușorul copiilor este tot un obicei străvechi agrar. În ajunul Anului Nou, cetele de copii intră din casă în casă să ureze, purtând bice (harapnice) din care pocnesc, buhaie (un instrument specific), clopoței, tălângi etc. Sorcova este obiceiul conform căruia în dimineața zilei de 1 ianuarie copiii, dar și cei mari, merg și seamană, simbolic, cu boabe de grâu și orez, pe care le aruncă în casă și asupra celor din casă.

Versurile însoțite de urări specifice diferă de la o zonă la alta „Sorcova, vesela/ Să trăiți, să-mbătrâniți/ Ca un măr, ca un păr, ca un fir de trandafir/Tare ca piatra, iute ca săgeata/ Tare ca fierul, iute ca oțelul/ La anul și la mulți ani" sau, o variantă mai scurtă „Sorcova vesela/ Să trăiți să înfloriți/ Ca merii, ca perii, în mijlocul verii/ Ca toamna cea bogată de toate-îmbelșugată/ La anul și la mulți ani". Nu putem încheia fără a aminti obiceiul cel mai iubit de copii: datina Bradului de Crăciun - o practică veche, pe care unii o consideră chiar mai veche decât creștinismul și care simbolizează "pomul vieții".

Cei care îi atribuie o semnificație creștină spun că bradul este "pomul cunoașterii binelui și răului", împodobirea acestuia cu mere roșii amintind de păcatul originar. De altfel, așa a fost consemnat istoric primul brad împodobit despre care vorbesc documentele: în anul 1605, a fost înălțat la Strasbourg, într-o piață publică, un brad împodobit cu mere roșii. Această tradiție germană a cucerit rapid Europa, dar și - mai apoi - America și restul continentelor, prin intermediul coloniștilor care au populat Lumea Nouă. În zilele noastre, în ajunul Crăciunului, în fiecare casă se împodobește câte un brad (cu betelă, globuri, figurine, ghirlande, bomboane, artificii și lumânări sau becuțe).

Noaptea, Moș Crăciun aduce daruri, pe care le pune sub brad bineînțeles, numai celor care merită.

Bibliografie:

1. Crăciun B., Datini și obiceiuri, Editura Porțile Orientului, Iași, 1994;
2. Ghinoiu I., Sărbători și obiceiuri românești, Editura Elion, Buurești, 2003;
3. Gorovei A., Credințe și superstiții ale poporului român, Editura Grai și suflet - Cultura Națională, București, 2003;
4. Marian S. Fl., Sărbătorile la români, vol. 1, Editura Grai și suflet- Cultura Națională., București, 2001;
5. Nicolau I., Credințe și superstiții românești, Editura Humanitas, București, 2000

OBICEIURI ȘI TRADIȚII ROMÂNEȘTI DE CRĂCIUN ȘI ANUL NOU

**Papadopol Luminita,
Gradinita cu P.P. Nr.7, ALEXANDRIA**

Crăciunul la români este o importantă sărbătoare religioasă. În satele românești, unde tradiția se mai păstrează femeile și bărbații încep pregătirile cu mult timp înainte de această sărbătoare. Bărbații își fac ordine în curte, curăță grajdurile (*locurile unde adăpostesc animalele*), iar femeile își curăță casele și pregătesc mâncare tradițională specifică acestei sărbători: cozonaci, colaci, sarmale și alte bunătăți românești.

Sărbătoarea Nașterii Domnului se ține pe 25, 26 și 27 decembrie. În Ajunul acestei sărbători (seara dinaintea zilei de 25) în toate satele din țară începe colindatul. Acesta este cel mai important obicei românesc de Crăciun, grupuri de copii, băieți și fete, femei și bărbați merg din casă în casă și duc vestea Nașterii Mântuitorului prin colindele lor (*cântece specifice de Crăciun, care conțin acest mesaj*), după ce colindă, ei sunt răsplătiți la fiecare casă cu diferite bunătăți. Colindătorii sunt primiți cu bucurie deoarece se spune că ei aduc sănătate și un an prosper, apoi sunt recompensați cu nuci, mere, colaci și, mai recent, bani.

În Maramureș, cei care colindă sunt oameni în toată firea. Obiceiul este să treacă pe la fiecare casă, iar apoi, cu tot cu gazdele care i-au omenit (*ospătat, servit cu bunătăți*), să continue colindatul. Postul Crăciunului ia sfârșit și fiecare se poate bucura de mâncărurile rituale: preparatele din porc, sarmalele, colacii și cozonacii, prăjiturile și vinul. Cele trei zile de sărbătoare ale Crăciunului aduc liniște și pace în case. Există și o perioadă de post culinar și spiritual ce se ține înaintea Crăciunului, timp de șase săptămâni sfârșindu-se în noaptea de Crăciun.

În Ajun de Crăciun există obiceiul de a se împodobi în casă sau în curte un brad cu diferite globuri, cu beteală ori cu bomboane de ciocolată numite saloane. În aceste zile sfinte 25, 26 și 27 decembrie – se respectă tradiții vechi de sute de ani. Colindatul este unul dintre aceste obiceiuri. Atât grupuri de copii, cât și grupuri de adulți se strâng laolaltă și merg să colinde la casele vecinilor sau la casele altor oameni. Atunci se cântă „O ce veste minunată”, o melodie foarte veche și foarte populară în popor, cât și „O brad frumos”. Totodată colindătorii sunt serviți cu produse alimentare (colaci făcuți în casă) sau bani. Persoanele de origine slave din România sărbătoresc și în data de 7 ianuarie Crăciunul pentru că de fapt Crăciunul lor este pe aceea dată la două săptămâni după Crăciunul românesc, ortodox.

Toți colindătorii, indiferent de vârstă, primesc un colac – ce simbolizează soarele; de asemenea ei primesc mere și nuci. În ziua de Crăciun nu se spală rufele și nu se dă nimic de împrumut; animalele din ogradă primesc mâncare din belșug; se spune că dacă animalele se culcă pe partea stângă atunci iarna va fi lungă și geroasă.

Și în zona Moldovei, Crăciunul este o sărbătoare importantă. Toate activitățile ce au loc în

ziua Ajunului sunt de fapt un ritual pentru protecția animalelor, a livezilor și a gospodăriei: femeile fac curat în toată casa și pregătesc colaci, iar bărbații au grijă să înapoieze orice lucru luat cu împrumut. Tot în această zi, femeile coc un colac de forma cifrei 8, care în primăvară urmează să fie afumat și pus între coarnele boilor ce ară pământul. În Ajun, femeile pregătesc masa de Crăciun, care trebuie să conțină vreo 12 feluri de mâncare, multe dintre acestea fiind din carne de porc, sacrificat cu câteva zile mai înainte. Tot în ziua Ajunului încep să meargă colindătorii pe la casele oamenilor: de dimineață colindă copiii cei mai mici, spre după-amiază școlarii, iar către seară colindă tinerii.

În Bucovina se crede că toate colindele sunt rostite pentru ca diavolii să dispară, iar satul să fie curat în noaptea de Crăciun; de asemenea, se spune că este un mare păcat dacă o gospodărie are ușa închisă în Ajunul Crăciunului și nu poate să-i primească pe colindători. În Ialomița, cetele de colindători cutreieră ulițele satelor și gospodăriile țărănești, făcând tradiționalele urări, melodiile și textele poetice ale colindelor fiind minunate. Adevăratul colindat se desfășoară în seara și noaptea de Crăciun. Colindătorii se adună în cete și își aleg un conducător numit de obicei „vătaf” sau „jude”. Colindătorilor propriu-ziși li se alătură câțiva flăcăi cu sarcina să poarte, în saci și traiste, darurile primite.

Odată intrați în curtea casei, colindătorii își deapănă repertoriul înaintea membrilor casei, adunați în prag, cântecele fiind întotdeauna însoțite de dansuri. Apoi, gazda invită colindătorii în casă, unde înainte de așezarea la masă pentru ospățul comun, vătaful (*liderul*) cetei poruncește să se cante alte câteva colinde. Numărul colindelor depinde în mare măsură de rangul gazdei și de belșugul de daruri pe care ea urmează să le ofere colindătorilor.

Steaua

Un alt obicei care în timp și-a pierdut semnificația este mersul cu 'steaua' – obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Acesta avea menirea de a vesti oamenilor nașterea lui Hristos: copiii care mergeau cu 'steaua' se deghizau în magi și vesteau marea minune.

Cântecele despre stea provin din surse diferite: unele din literatura bizantină ortodoxă, altele din literatura latină medievală a Bisericii Catolice, câteva din literatura de nuanță Calvină și multe din ele, chiar din tradițiile locale. Micul cor al stelarilor, care intră în casă în zilele Crăciunului, cântă „Steaua sus răsare”, precum și alte cântece.

Bradul de Crăciun

Simbolul sărbătorilor de iarnă este mult doritul brad de Crăciun. Acesta exista în tradițiile românești cu mult înainte de era creștină. Bradul este cel mai important arbore din obiceiurile românești, fiind prezent la cele mai importante evenimente din viața unui om: botezul, căsătoria și înmormântarea. Se consideră că bradul aduce noroc, viață lungă, prosperitate și fertilitate, motiv pentru care oamenii își împodobesc casa cu crengi de brad.

În ziua de azi, toată lumea abia așteaptă să împodobească bradul; acest obicei are loc în ajunul Crăciunului sau în noaptea de Crăciun, când Moș Crăciun aduce, pe lângă cadouri, și bradul frumos împodobit cu globuri și beteală.

Capra

Acest obicei ține, de regulă, de la Crăciun până la Anul Nou. Măștile care evocau personaje biblice sunt înlocuite de masca unui singur animal, al cărui nume variază de la o regiune la alta: cerb în Hunedoara, capră sau țurcă în Moldova și Ardeal, boriță (*de la bour*) în Transilvania de sud.

În Muntenia și Oltenia, capra e denumită „brezaia” (*din cauza înfățișării pestrițe a măștii*) și obiceiul se practică mai ales de Anul Nou.

Capra se face dintr-un lemn scurt, cioplit în formă de cap de capră, care se învelește cu hârtie roșie, peste care se pune o altă hârtie, neagră, mărunț tăiată și încrețită, sau se lipește o piele subțire cu păr pe ea.

Cercetătorii presupun că dansul caprei, precum și alte manifestări ale măștilor zoomorfe (*care înfățișează animale*) întâlnite în satele românești la vremea Crăciunului provin din ceremoniile sacre arhaice închinat morții și renașterii divinității.

Dansul Ursului

Umblatul cu Ursul este întâlnit doar în Moldova, de Anul Nou. Ursul este întru chipat de un flăcău purtând pe cap și umeri blana unui animal, împodobită în dreptul urechilor cu ciucuri roșii. Masca este condusă de un „ursar”, însoțită de muzicanți și urmată, adesea, de un întreg alai de personaje (printre care se poate afla un copil în rolul „puiului de urs”). În răpăitul (*zgomotul*) tobelor sau pe melodia fluierului și ajutată de un ciomag (*băț mare și gros*), masca mormăie și imită pașii legănați și sacadați ai ursului, izbind puternic pământul cu tălpile. Semnificația este purificarea și fertilizarea solului în noul an. Există ipoteza că la originea acestui obicei s-ar afla un cult dacic.

Plugușorul și Sorcova

În prima zi a noului an, se merge cu **Plugușorul** și cu **Sorcova**, obiceiuri ce invocă prosperitatea și belșugul pentru gospodăria celui care primește colindătorii. Se spune că cei care nu primesc cetele de colindători vor avea neazuri și sărăcie în anul ce vine

În ajunul Anului Nou, în Moldova, cete de flăcăi și de bărbați de curând însurați pleacă cu Plugul. Străvechi obicei agrar (*care se referă la agricultură – cultivarea pământului – ocupație străveche a românilor*) derivat dintr-o practică primitivă, trecut printr-un rit de fertilitate, **Plugușorul** a ajuns o urare obișnuită de recolte bogate în anul care abia începe. Plugușorul este întotdeauna însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței, dar plugul adevărat, tras de boi, a fost înlocuit cu timpul de un plug miniatural, mai ușor de purtat, sau de buhaiul care imită mugetul boilor. La sate, „Plugușorul” este însă extrem de complex, iar alaiurile care merg din casă în casă duc cu ele chiar un plug.

„Aho, aho, ho-ho / Măine anul se-noiește / Plugușorul se pornește / Si începe a brazda / Pe la case a ura / Iarna-i grea, omătu-i mare, Semne bune anul are / Semne bune de belșug / Pentru brazda de sub plug”, sunt primele versuri ale Plugușorului, care tradițional se cântă în ultima zi a anului.

De asemenea, odată cu intrarea în Noul An, de Sfântul Vasile, este bine să se ureze pentru bunăstare, iar în acest sens „**Sorcova**” este cel mai cunoscut colind.

Un obicei de Anul Nou, care aduce mare bucurie copiilor, este umblatul cu Sorcova. Aceștia au o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată. Numele de sorcovă are originea în cuvântul bulgar surov (verde fraged), făcând aluzie la ramura abia înbobocită, ruptă odinioară dintr-un arbore. Atingând de mai multe ori persoanele cu sorcova sunt făcute urări de bine și bunăstare celui vizat.

BIBLIOGRAFIE

Sărbătorile la români, Tudor Pamfile, Editura Saeculum, 2007

Sărbători și obiceiuri Românești, Ion Ghinoiu, Editura Elion, 2002

Sărbătorile la români: studiu etnografic, Simion Florea Marian, Editura Fundației Culturale Române, 1994

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN ÎN CONTEXT EUROPEAN

Profesor Înv. Preșcolar: Lupescu Daniela Claudia –
P.J Școala Gimnazială Poroschia / Grădinița cu Program Prelungit Poroschia

Sărbătorile de iarnă sunt marcate de cele mai frumoase tradiții românești.

Iarna se țin obiceiuri și datini populare, care provin din trecut, dar se urmează cu sfîntenie chiar și în ziua de azi.

Cântecele, datinile și obiceiurile însoțesc viața omului de la naștere, până la sfârșitul vieții. Județul Teleorman este bogat în tradiții și obiceiuri de iarnă, și nu numai.

Sfântul Nicolae este prima sărbătoare de iarnă, cea mai așteptată de copiii care în seara de 5 decembrie își lustruiesc ghetuțele, pentru a primi cadourile mult visate.

Pomul, bradul de Crăciun este un simbol foarte cunoscut (6 Decembrie Moșul, Sfântul Nicolae). Acesta există în tradițiile românești cu mult înainte de era creștină. El este cel mai important arbore din tradițiile românești. Este prezent la cele mai importante evenimente din viața unui om, se consideră că aduce noroc, viață lungă, fertilitate și prosperitate. Toată lumea abia așteaptă să împodobească bradul, în special copiii, care îl așteaptă pe Moș Crăciun să aducă daruri sub bradul frumos aranjat cu beteala, globulețe, stea în vârf și luminițe.

Un alt obicei, foarte cunoscut, este „tăierea porcului” de Ignat. Imediat după sacrificare, gospodarul pregătește „pomana porcului”, el le oferă celor care l-au ajutat la tăiat: șorici, carne proaspăt prăjită și o ceașcă de țuică fiartă, sau vin. Gospodinele fac apoi piftie (răcitură), cârnați, maț, caltaboș, lebăr, sarmale, cozonaci, plăcintă și diverse prăjituri.

În același timp, începe curățenia în casă și în curte, împodobirea locuinței și pregătirea ținutei pentru Sărbători.

Odată finalizate toate pregătirile, gospodinele pun din fiecare fel de mâncare câte ceva într-un coș de nuiele, frumos aranjat cu ștergar țesut și o sticlă de vin și merg la Biserică în seara de Crăciun, pentru sfințire. Următoarea dimineață ele merg la cimitir pentru a aprinde o candelă sau lumânare celor care nu mai sunt în viață, și pentru a împărți. Copiii merg la Biserică pentru a primi Sfânta Împărtășanie.

Primele semne ale Sărbătorii Nașterii Domnului le dau cetele de colindători, pe data de 23 decembrie, care pornesc din casă în casă, cu o traistă încăpătoare pe umăr, pentru a le ura gazdelor sănătate, fericire și prosperitate. Ei merg cu colindul (bobârnacii), o tradiție prin care copiii merg pe la casele oamenilor strigând: „Bună seara la Ajun,/ Că poimăine-i Moș Crăciun,/ Într-un ceas bun,/ Cu 2, 3, etc.!”, sau cântând: „Domn', Domn' să nălțăm”, primind în schimb covrigi, plăcinte, fructe, ori dulciuri.

Un alt obicei este mersul cu „Steaua”. Acesta are menirea de a vesti oamenilor Nașterea Domnului Iisus Hristos. Copiii cântă „Steaua sus răsare” și primesc de la gazde bani. El începe din prima seară a Crăciunului și se încheie de Bobotează.

Crăciunu mai este numit și sărbătoarea familiei, este ocazia când toți se reunesc, părinți, copii, bunici, frați, nepoți, surori, își oferă daruri și se bucură împreună în jurul mesei.

În Ajunul Anului Nou, băieții merg cu Plugușorul, acest obicei este întotdeauna însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței. Acesta a ajuns o urare obișnuită de recolte bogate în anul care abia începe. În schimbul acestor urări, copiii primesc bani.

Sorcova este un obicei de Anul Nou, care aduce mare bucurie copiilor. În dimineața zilei de 1 Ianuarie, copiii care merg cu sorcova, în special fetele, poartă în mână o crenguță împodobită cu flori din hârtie creponată prin care sunt făcute urări de bine și bunăstare, atingând de mai multe ori oamenii cu ea: „Sorcova, vesela, / Să trăiți, să înfloriți, / Ca un măr, ca un păr, / Ca un fir de trandafir, / Tare ca piatra, iute ca săgeata, / Tare ca fierul, iute ca oțelul/ La anul și la mulți ani,/ Să ne dați și nouă bani!” Copiii primesc în schimb bani.

În ziua de Sfântul Vasile, există obiceiul ca flăcăii să umble cu „Capra”, ea fiind, de fapt, un om mascat, ascuns sub un costum larg, care ține deasupra capului un băț în vârful căruia este cioplit un fel de cap de capră. Falca de jos a caprei este mobilă, astfel încât gura acesteia poate închide sau deschide, dar mai ales, poate clămpăni, făcând un zgomot specific. În jurul caprei cântă și dansează alți colindători mascați și costumați specific. Cercetătorii presupun că dansul caprei provine din ceremoniile sacre arhaice închinat morții și renașterii divinității. La sfârșit, toți le urează gazdelor sănătate, fericire, recolte bogate, mese îmbelșugate și „La mulți ani!”. Ei primesc bani și țuică fiartă sau vin.

Tradiții și obiceiuri cu ocazia Crăciunului în țara noastră și, implicit, în Județul Teleorman, sunt foarte multe, ele diferind însă, în funcție de zona folclorică.

Avem speranța că ele vor dăinui în timp, că nu se vor pierde, pentru că aceste tradiții și obiceiuri românești sunt prețioase, ele trăgându-se din moși-strămoși, făcând parte astfel din sufletul țării noastre, al județului nostru și, implicit, al nostru, ca și români.

BIBLIOGRAFIE:

T. Pamfile, Mitologie românească, Ed.All, București, 1977

I.Nicolau, Ghidul sărbătorilor românești, Ed. Humanitas, București, 1998

TRADITIONS DE NOËL EN EUROPE

Prof. Manta Anca-Maria
Liceul Teoretic "Alexandru Ghica", Alexandria

Si l'on fête aujourd'hui Noël quasiment dans le monde entier, chaque pays a sa propre façon de célébrer cette fête, avec ses coutumes et ses traditions.

L'étymologie et le nom donné à Noël diffèrent en fonction des pays. Ainsi, le Noël français tire sans doute son origine du latin natalis (naissance) ; les messes du Christ, dites par les évangélistes anglais en décembre, deviennent le Christmas anglosaxon ; la Nuit Sainte se traduit par le Weihnacht germanique... Se déroulant au cours des derniers jours de décembre, cette fête n'est pas célébrée de la même manière, dans tous les pays. Les symboles attachés à Noël ne manquent pas en Europe, où chaque État a su préserver son identité et ses traditions, tout en s'enrichissant d'influences multiples. Cette diversité et cette immense richesse témoignent bien de la place occupée par la fête de Noël dans l'imaginaire européen. En voici quelques exemples...

En France

En France, le repas de Noël se compose traditionnellement de la façon suivante. Après l'apéritif, on mange en entrée : des huîtres, du foie gras, des escargots ou encore du saumon fumé. Pour celles et ceux qui ne souhaitent pas consommer de foie gras, il existe une alternative végétale appelée le « faux-gras ». Le plat principal est très souvent une dinde, accompagnée de marrons et parfois du boudin blanc ou noir. Enfin, le dessert le plus populaire sur les tables est la bûche, composée d'une génoise imbibée de sirop, de crème au beurre, entourée d'une ganache au chocolat pour rappeler l'écorce d'une bûche.

En Italie

En Italie, les traditions de Noël sont différentes d'une région à l'autre : dans certaines régions, c'est le Père Noël, "Babbo Natale" ou le Petit Jésus, "Gesù Bambino" qui apportent les cadeaux le 25 décembre. Ailleurs, on reçoit des cadeaux pour la Sainte Lucie, le 13 décembre. En Italie, on célèbre aussi la Befana, une gentille sorcière qui distribue des jouets le jour des Rois. Le plus traditionnel des gâteaux de Noël italiens est le Panettone agrémenté de raisins et d'écorces d'orange. Pour les fêtes, on savoure aussi le Pandoro ou "pain doré". Ce gâteau en forme d'arbre de Noël est saupoudré de sucre glace. Dès le début du mois de décembre, les Anglais envoient des cartes à leurs amis et à leur famille. Les cartes reçues sont accrochées au mur jusqu'au jour de l'Épiphanie le 6 janvier. La veille de Noël, les enfants vont chanter des chants de Noël dans les rues et reçoivent des petits cadeaux ou des friandises. Ils suspendent de grandes chaussettes au pied de leur lit et déposent des gâteaux et un verre de porto pour le Père Noël. Le repas de Noël comprend traditionnellement une dinde aux marrons et un pudding.

Autre élément indispensable à tout réveillon : les crackers (de grosse papillotes explosives qui sont placées à côté de chaque assiette).

En Belgique, en Suisse et au Luxembourg

En Belgique, en Suisse et au Luxembourg, il ne semble pas y avoir de menu particulier pour Noël. Leur repas de Noël est très proche de celui des Français mais ils y ajoutent leurs traditions.

En Belgique, pendant les fêtes, les brasseries sortent une bière spéciale pour Noël. Durant cette période, on a aussi l'habitude de manger des « cougnoules » ou « cougnous » qui sont des petits pains

briochés décorés avec une figurine en craie que les enfants récupèrent pour dessiner. Cependant, le reste des plats belges varient en fonction des régions. Dans le sud, on déguste des « tripes à l'djotte » (un boudin fait à partir de chou) et une tarte à la viande de porc, appelée « Gaumais ». À Liège, c'est « la boukète », une crêpe garnie de raisins ou pommes, revenue dans la poêle avec du beurre puis saupoudrée de sucre.

En Suisse, on a l'habitude de manger un gratin de cardons avec une sauce à l'os à moelle et une volaille accompagnée de crème fraîche. Si des amis se réunissent pour fêter Noël, ils prennent souvent une fondue chinoise ! C'est un bouillon servi au centre de la table et les invités y font cuire du bœuf émincé, des crevettes, des champignons, etc. Convivial et surtout original vous ne trouvez pas ?

Enfin, au Luxembourg, c'est le civet de lièvre ou la dinde qui sont les stars des repas de Noël.

BIBLIOGRAPHIE

Le Noël de Balthazar. Texte d'Emma KELLY et Marie-Hélène PLACE, ed.Hachette, France, 1999

Ernest et Célestine ont perdu Siméon de Gabrielle VINCENT, ed. Lumieres, France, 2002

Le petit sapin de lumière. Alain BARTMANN, ed.Hachette, Paris, 2017

Les traditions d'Europe (Français) Broché, Alain de Benoist, ed. Didier, Paris

COLINDE ȘI OBICEIURI DE IARNĂ

Nicolescu Mihaela,
Școala Gimnazială „Mihai Eminescu”, Alexandria

Dintre obiceiurile calendaristice cele mai răspândite și mai spectaculoase, cu originea în credințe și mituri străvechi, sunt de bună seamă ciclurile legate de sărbătoarea Nașterii lui Iisus și schimbarea anului. Crăciunul este polul în jurul căruia gravitează o multitudine de colinde, urări și tradiții specifice, care trimit spre vremuri demult apuse, dar ce se regăsesc, surprinzător, în contemporaneitate. În folclorul românesc Colindatul de Crăciun este cel mai important ciclu sărbătoresc popular tradițional, cel mai bogat și colorat prilej de manifestări folclorice.

Deprinderea de a colinda, de a saluta cu mare bucurie Nașterea Domnului, de a-L întâmpina cu urări, daruri, petreceri, cântece și jocuri este străveche. Colindatul deschide amplul ciclu al sărbătorilor de iarnă. Repertoriul tradițional al obiceiurilor românești desfășurate cu ocazia Anului Nou, dar și a Crăciunului cuprinde: colinde de copii, colinde de ceată (colindele propriu-zise), cântecele de stea, vicleimul, plugușorul, sorcova, vasilca, jocuri cu măști, dansuri, teatru popular și religios, etc. Cele mai bogate, mai variate și mai strălucitoare din punct de vedere artistic sunt, alături de plugușoare, colindele de ceată.

Caracterul esențial al sărbătorii este bucuria și încrederea cu care omul întâmpină trecerea de la anul vechi la anul nou, începutul unei noi perioade de vegetație, al unei noi etape în viața lui și a sătenilor săi, a colectivității în care trăiește.

Obiceiurile de iarnă se respectă în satele ialomițene cu sfințenie. Cetele de colindători cutreieră ulițele satelor și gospodăriile țărănești, făcând tradiționalele urări.

Farmecul melodiilor și textelor poetice ale colindelor este inegalabil. Tinerei generații îi revine sacrul rol de a duce mai departe acest inestimabil tezaur popular.

La colindat

Adevăratul colindat se desfășoară în seara și noaptea de Crăciun. Colindătorii se adună în cete bine rânduite. Fiecare grup își alege un conducător numit de obicei „vătaf” sau „jude”. Colindătorilor propriu-ziși li se alătură câțiva flăcăi cu sarcina să poarte, în saci și traiste, darurile primite. Pe

vremuri, fiecare ceată putea să ia la colindat numai o anumită parte a satului, având grijă să nu pătrundă în zona ce se cuvenea alteia.

Odată intrați în curtea casei, colindătorii își deapănă repertoriul înaintea membrilor casei, adunați în prag. Cântecul este întotdeauna însoțit de dansuri. După ce cântecul și dansurile din fața casei s-au terminat, gazda își invită colindătorii în casă. Aici, înainte de așezarea la masă pentru ospățul comun, vătaful cetei poruncește să se cânte alte câteva colinde. Numărul colindelor depinde în mare măsură de rangul gazdei și de belșugul de daruri pe care ea urmează să le ofere colindătorilor. Unei singure melodii îi pot corespunde mai multe texte (versiuni locale, varianta laică sau creștină).

Plugușorul

Urare tradițională la români în preajma Anului Nou, plugușorul a păstrat scenariul ritualic al unei invocări magice cu substrat agrar. El este întotdeauna însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței, dar plugul adevărat, tras de boi, a fost înlocuit cu timpul de un plug miniatural, mai ușor de purtat, sau de buhaiul care imită mugetul boilor. Textul plugușorului și-a pierdut astăzi caracterul de incantație magică. Recitată într-un ritm vioi, urarea devine tot mai veselă, mai optimistă, pe măsură ce se apropie de sfârșit.

Capra

Acest obicei ține, de regulă, de la Crăciun până la Anul Nou. Măștile care evocă la Vicleim personaje biblice sunt înlocuite aici de masca unui singur animal, al cărui nume variază de la o regiune la alta: cerb în Hunedoara, capră sau turcă în Moldova și Ardeal, borita (de la bour) în Transilvania de sud. În Muntenia și Oltenia, capra este denumită „brezaia” (din cauza înfățișării pestrițe a măștii) și obiceiul se practică mai ales de Anul Nou.

Capra se alcătuieste dintr-un lemn scurt, cioplit în formă de cap de capră, care se învelește cu hârtie roșie. Peste această hârtie se pune o altă hârtie neagră, mărunț tăiată și încrețită în forma părului. În loc de aceasta se poate lipi și o piele subțire cu păr pe ea. În dreptul ochilor se fac în lemn două scobituri unde se pun două boabe de fasole mari, albe, cu pete negre, peste care se lipește hârtia neagră cu încrețituri sau pielea cu păr. În loc de urechi, capra are două găvane de lingură. Pe ceafă are patru cornițe, frumos împodobite cu hârtie colorată, pe care se află înșirate șiraguri de mărgelă. În dosul coarnelor se află o oglindă care răsfrânge foarte mândru lumina de pe la casele unde intră capra noaptea. În cele două fălci de sus ale capului, se pune falca de jos, care se mișcă în jurul unui cui care nu se vede. Aceasta falcă este îmbrăcată la fel ca și capul. Sub ceafă este o gaură în care se pune un băț lung de un cot, de care se ține capra. De partea de dinaintea fălcii de jos se află atârnat un clopoțel, iar de partea de dinapoi se află legată o sârmă. Dacă această sârmă se lasă slobodă, partea de dinaintea fălcii de jos atârână și astfel gura caprei se deschide. Dacă s-ar trage scurt de sârmă, gura caprei s-ar închide printr-o clămpăneală seacă, de lemn. Firește clopoțelul sună. Atât bățul, cât și sârmă sunt acoperite cu un sac de formă tronconică, de pânză groasă de sac, care, pentru a sta umflată și a acoperi astfel pe cel ce va ține capra de băț, va clămpăni-o și va juca-o, are legate pe dinăuntru niște cercuri de sârmă sau de lemn.

Masca este însoțită de o ceată zgomotoasă, cu nelipsiții lăutari ce acompaniază dansul caprei. Capra saltă și se smucește, se rotește și se apleacă, clămpănind ritmic din fălcile de lemn. Un spectacol autentic trezește în asistență fiori de spaimă. Mult atenuat în forma sa citadină actuală, spectacolul se remarcă mai ales prin originalitatea costumului și a coregrafiei. Cercetătorii presupun că dansul caprei, precum și alte manifestări ale măștilor (căiuții-feciori travestiți în crai, turca-masca de taur), întâlnite în satele românești la vremea Crăciunului provin din ceremoniile sacre arhaice închinete morții și renașterii divinității.

Sorcova

Aparținând obiceiurilor de Anul Nou, umblatul cu sorcova este mai cu seamă bucuria copiilor. Aceștia poartă o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată. Numele de sorcovă vine de la cuvântul bulgar surov (verde

fraged), aluzie la ramura abia îmbobocită, ruptă odinioară dintr-un arbore. Înclinată de mai multe ori în direcția unei anumite persoane, sorcova joacă întrucâtva rolul unei baghete magice, înzestrată cu capacitatea de a transmite vigoare și tinerețe celui vizat. Textul urării, care amintește de o vrajă, nu face decât să întărească efectul mișcării sorcovei.

Steaua

De la Crăciun și până la Bobotează copiii umblă cu steaua, un obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Acest obicei vrea să amintească steaua care a vestit nașterea lui Iisus și i-a călăuzit pe cei trei magi.

Cântecele despre stea provin din surse diferite: unele din literatura bizantină ortodoxă, altele din literatura latină medievală a Bisericii Catolice, câteva din literatura de nuanță Calvină și multe din ele, chiar din tradițiile locale. Micul cor al stelarilor, care intră în casă în zilele Crăciunului, cântă versuri religioase despre nașterea lui Iisus: „Steaua sus răsare“, „În orașul Vitleem“, „La nunta ce s-a întâmplat“, „Trei crai de la răsărit“.

SĂRBĂTORILE DE IARNĂ PE VALEA CĂLMĂȚUIULUI

PROF. MIHALACHE GABRIELA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ N. BĂLCESCU, TELEORMAN

Nu există o altă sărbătoare religioasă, sau din cea a tradițiilor, care să întrunească la un loc, atâtea pregătiri, cu atâtea etape rituale și atâtea semnificații. La noi, românii, nașterea Mântuitorului are un nume propriu specific și anume Crăciunul. În tradiția populară, Crăciun este un personaj legendar, a cărui înfățișare se prezintă sub forma unui om bătrân, care vestește nașterea Mântuitorului, împărțind daruri celor mici. Apariția lui Moș Crăciun este însoțită de colinde cu caracter religios, dar și de rituri și manifestări laice.

Sărbătorile de iarnă prilejuiesc momente de trăire duhovnicească și bucurie sufletească și pentru românii din sudul țării, din județul Teleorman. Așezate într-o zonă de șes, localitățile de pe Valea Călmățuiului sunt locuite de oameni harnici, cu frică de Dumnezeu, a căror ocupație de bază este agricultura și creșterea animalelor.

În zona noastră, încă din ziua de Sfântul Apostol Andrei, oamenii se pregătesc să întâmpine cum se cuvine Nașterea Domnului și Anul Nou. În această zi, oamenii pun grâu la încolțit și, după cum el crește până la Crăciun, așa va fi recolta de grâu de anul viitor. O altă sărbătoare importantă este Sfântul Nicolae.

După o perioadă aspră de post, sărbătoarea Crăciunului bate la ușă. Curățenia s-a terminat, totul sclipește. Omătul s-a așternut. Urmează partea cea mai plăcută: împodobitul bradului, tăierea porcului, pregătirea bucatelor, colindele, darurile de la Moș Crăciun, momentele plăcute petrecute în jurul mesei alături de familie și prieteni, vizitele, musafirii... și momentul culminant al sărbătorii, slujba de Crăciun.

Tăierea porcului este un moment deosebit de important. Porcul de Crăciun este îngrașat în mod special pe parcursul unui an, spre a satisface nevoia de hrană a întregii familii..

Apoi, pregătirea mâncărurilor capătă dimensiunile unui ritual străvechi. Mâncărurile tradiționale: cârnații, toba, răciturile, sarmalele, friptura de porc și nelipsitul cozonac vor trona pe masa de Crăciun, fiind la loc de cinste alături de vinul roșu cinstit de toată lumea.

Bradul proaspăt adus din pădure este împodobit de mâini gingașe și nerăbdătoare de copii. Ei știu că vor găsi sub crengile veșnic verzi darurile aduse de Moș Crăciun.

De cea mai mare sărbătoare a creștinătății, Nașterea Domnului Iisus Hristos, se merge în cete cu colindul „Bolindeții”, în seara de 23 decembrie. Copiii merg din casă în casă și rostesc cuvintele: „Bună seara la Ajun, ca poimăine la Crăcin, într-un ceas bun”, după care îi spun gazdei numărul copiilor. Gazda le dă „bolindeți”, adică niște colăcei înmuiați în vin, făcuți din cocă de pâine.

Colindul este una din cele mai cunoscute datini de iarnă. Mai demult, cetele de colindători erau formate din copii care, după miezul nopții de 24 spre 25 decembrie, umblau din casă în casă, aducând urări de sănătate, fericire și noroc gospodarilor pe care îi colindau. Colindele de iarnă sunt texte rituale cântate la sărbători creștinești, închinare Crăciunului și Anului Nou. Originea lor se pierde în vechimile istoriei poporului nostru. De-a lungul secolelor au devenit mai frumoase și au căpătat o mare varietate pe întreg teritoriul țării. Ele degajă atmosfera de sărbătoare și buna dispoziție cu care toți românii întâmpină Sărbătoarea Nașterii Domnului și Anul Nou. Evocând momentul când, la nașterea lui Iisus, steaua care i-a călăuzit pe cei trei magi s-a ivit pe cer, copiii merg din casă în casă cântând colinde și purtând cu ei o stea. Astfel, vestea Nașterii Mântuitorului este răspândită în fiecare an de colindele care intră în fiecare casă prin intermediul colindătorilor. Ei sunt răsplătiți de gazde cu fructe(mere, nuci), colaci, bomboane și chiar bani. Superstiția spune că dacă gospodarul nu primește și nu omeneste colindătorii, tot anul îi va merge rău, recolta va fi slabă și nu va avea belșug în casă.

Poezia (textul) acestor colinde este foarte variată, dezvoltându-se pe o varietate de teme: cosmogonia, vânătoarea cerbului sau a leului, metamorfoza, păstoritul. Colindele vorbesc, într-o atmosferă de legendă, despre lume și stihii, dar mai ales despre viața gospodărească, eroism și iubire. Atmosfera sugerată este optimistă. Această transfigurare optimistă a vieții este determinată de caracterul de urare al colindelor. Venind din lumea obștilor sătești, colindele sunt cântece de urare ce exprimă, în versuri și melodii de mare frumusețe, bucuria întâmpinării Anului Nou, toate speranțele ce se leagă de el. Colindele păstrează fără îndoială unele din cele mai vechi realizări poetice românești.

Bătrânii satelor cred că în ziua de Crăciun este bine să manânci un măr, pentru a te bucura de sănătate în anul care vine. Se consideră că pentru a fi ferit de fărmece trebuie să pui sub fața de masă, în cele 4 colțuri, grăunți de usturoi. Oamenii cred că în Ajunul Crăciunului se deschid porțile Raiului, iar cei care mor în aceste zile de sărbătoare ajung direct acolo.

În ziua întâi de Crăciun, dis de dimineață, oamenii merg la biserică pentru a participa la slujba Nașterii Domnului Iisus Hristos. Mulți săteni împreună cu copiii lor primesc Sfânta taină a împărtășaniei.

După slujbă, acasă, se pune masa de Crăciun unde se începe cu pastramă sau friptură de vânat (pentru a fi ușori) apoi cu răcitură de pasare, sarmăluțe, friptură și cârnați. La masa de prânz participă întreaga familie, fără excepție, de la copii la bătrâni, împreună cu cei plecați pe alte meleaguri, dar care s-au întors la casa părintească pentru a sărbători împreună Crăciunul. În cea de-a doua zi a sărbătorii, se fac vizite și se duc daruri la rudele apropiate.

În ajunul Anului Nou, copiii merg la Sorcovă („la sorcovăit”). Ei au sorcove confecționate în casă, de mame sau bunici, un băț lung, împodobit cu fire de busuioc legate cu fir de lână roșie. Copiii rostesc la fiecare casă versurile binecunoscute („Sorcova, vesela, / Să trăiți, să-mbătrâniți...”). Tot în ajunul Anului Nou, spre seară, adulții merg cu Capra sau cu Plugușorul.

Botezul Domnului este izvor nesecat de purificare. Prin Aghiasma Mare, oamenii primesc de la Dumnezeu putere sfințitoare și tămăduitoare de răni, apărătoare de rele, primejdii, demoni și vrăjitorii. Aghiasma adusă de la Biserică este păstrată în vase curate, în sticle legate cu fire de busuioc, folosindu-se drept leac în momentele critice pentru membrii familiei. În ziua de Bobotează, oamenii obișnuiesc să se spele cu aghiasmă pe față, pentru curățenie, lumină, bunătate și frumusețe, dar stropesc și toate animalele și păsările din gospodărie, pentru sănătate în noul an.

În 7 ianuarie, de Sfântul Ioan Botezătorul, cei care îi poartă numele primesc în casele lor „oaspeți-lăutari”(persoane adulte) care le cântă și le urează de bine și copiii la „Iordănit”, adică sunt stropiți cu aghiasmă pentru sănătate în noul an.

Sărbători fericite!

OBICEIURI ȘI TRADIȚII DE CRĂCIUN ÎN ROMÂNIA

Prof. Iancu Ștefan Florin
Casa Corpului Didactic Teleorman

Crăciunul este perioada tradițiilor, a superstițiilor și a obiceiurilor transmise din generație în generație. În toate colțurile țării, colindul, scenetele cu motive religioase și mesele în familie sunt nelipsite, iar la sat obiceiurile s-au păstrat cel mai bine.

Crăciunul se sărbătorește pe 25 decembrie după stilul nou, iar după ritul vechi pe 7 ianuarie. În această perioadă toți oamenii fac pregătiri intense pentru cea mai importantă dintre sărbătorile de iarnă. Nașterea Domnului Iisus Hristos este sărbătorită în zilele de 25, 26 și 27 decembrie, iar seara de 24 decembrie este cunoscută și sub denumirea de Ajunul Crăciunului.

Sărbătoarea Crăciunului datează încă din secolul al IV-lea, când Biserica Creștină a stabilit această dată nu întâmplător, ci pentru a concura cu nașterea zeului Soare din tradițiile păgâne. Mulți istorici ai religiei sunt însă de părere că Nașterea Domnului ar fi avut loc spre sfârșitul iernii. De altfel, există unele discrepanțe între datele la care se sărbătorește Crăciunul: creștinii ortodocși de rit vechi îl sărbătoresc pe 7 ianuarie, după calendarul Iulian, care este decalat cu 13 zile față de cel oficial.

Cel mai frumos obicei de Crăciun este colindul. Colindele sunt cântecele cu care copiii și tinerii întâmpină venirea lui Iisus Hristos pe Pământ. Pe străzi răsună, în Ajun și în ziua de Crăciun cântece cu stea, vifleemul etc. De asemenea se joacă vasilica, jocuri de măști precum cerbul, breaza sau țurca, dansuri (călușarii) și teatrul popular.

Cu câteva zile înainte de Crăciun se împodobește bradul cu ornamente de culoare roșie sau verde, conform tradiției. Obiceiul bradului de Crăciun ar fi apărut în Germania, unde legenda spune că Sfântul Bonifaciu a ordonat tăierea stejarilor, venerați de păgâni. În cădere, stejarii au distrus toți copacii din preajmă, mai puțin bradul, care a devenit de atunci un simbol al acestei sărbători și este împodobit în seara de Ajun.

O altă tradiție importantă este chiar masa de Crăciun. În data de 25 decembrie ia sfârșit postul Crăciunului, care durează aproximativ șase săptămâni. În această zi, oamenii se pot desfăta cu bucatele tradiționale de Crăciun: tobă, lebar, sarmale, caltabos, colaci, cozonaci, pită, prăjituri, salate, cârnați sau friptură. Carnea folosită pentru prepararea bucatelor de Crăciun este proaspătă, întrucât de Ignat, în data de 20 decembrie, are loc un alt obicei: tăierea porcului.

În satele din Maramureș, colindătorii iau cu asalt ulițele încă din Ajunul Crăciunului și sunt răsplătiți cu nuci, mere, colaci sau bani. Tinerii umblă din casă în casă cu „Steaua” sau cu „Capra”, reprezentații răspândite în numeroase zone din România. Ceva mai aparte și consacrat în zona Maramureșului este „Jocul Moșilor”, la originea căruia se crede că au stat ceremoniile cu măști din nopțile de priveghi, un ritual străvechi de cinstire a morților. După ce au colindat toată noaptea, copiii și tinerii își iau bicele și ies pe ulițele satului.

Cine le iese în cale este „croit” de biciul „moșilor”. „Moșii” maramureșeni poartă, în general, o mască făcută din blană de cornute și bat la ușile oamenilor pentru a-i speria și pentru a le ura un an mai bun.

O altă tradiție nelipsită în acest colț al României este „Viflaimul” – o piesă de teatru popular în care este recreat momentul apariției magilor și al păstorilor ce prevestesc nașterea lui Iisus. În jur de 20-30 de tineri pot participa la acest spectacol în care sunt întruchipate personaje biblice precum Maria, Iosif, Irod, vestitorul, hangiu, îngerul, păstorii, cei trei crai de la Răsărit, ostașii, moartea, dracul, moșul, străjerul și mulți alții, în funcție de cât de mare este ceata.

Tot în această zonă se cântă un colind cu rădăcini de peste două milenii, intitulat „Împăratul Romei”. Colindul redă contextul istoric al nașterii lui Iisus, în timpul împăratului roman Octavian Augustus și descrie momentul venirii celor trei magi de la Răsărit cu daruri – aur, smirnă și tămâie.

Decorarea casei cu plante. Pe lângă împodobirea bradului, în unele gospodării se păstrează un obicei străvechi – decorarea caselor cu plante: busuioc, maghiran și bumbișor, purtător de noroc. Bucatele tradiționale din carne de porc, tobă, caltaboși, cârnați, piftie, sarmale sau poale-n brâu sunt preparate de seară.

Tradiția spune că femeile nemăritate își pot vedea ursitorul dacă pun într-o strachină, pe prispă, sub fereastră, câte un pic din toate mâncărurile.

În satele din Oltenia, în Ajunul Crăciunului se practică „scormonitul în foc”. Toți membrii familiei se adună în jurul focului și, pe rând, dau cu o nuia, spunând: „Bună dimineața lui Ajun/ Că-i mai bună a lui Crăciun/ Într-un ceas bun/ Oile lănoase/ Vacile lăptoase/ Caii încurători/ Oamenii sănătoși/ Să se facă bucatele, porumbul, grâul”.

Colindătorii alungă duhurile rele.

Colindătorii iau cu ei un băț din lemn de alun încrustat în coajă sau afumat la lumânare. Bățul este lovit de podeaua casei pentru a alunga duhurile rele. Alunul fiind nașul, în folclorul românesc, cu el se alungă șerpilor, norii, spre a feri gospodăria de diavoli și a-i aduce prosperitate.

Bătrânii aruncă în fața colindătorilor boabe de grâu și porumb. Oamenii cred că dacă vor amesteca boabele peste care au trecut colindătorii cu sămânța pe care o vor pune în brazdă vor avea parte de o recoltă bună în anul care vine.

„Oleleul” – tradiție de Crăciun în nordul Dobrogei

În nordul Dobrogei, în apropierea Munților Măcinului, cetele de feciori au și „Oleleul” – personaj de origine păgână care intră primul în gospodărie, înconjoară ceata de colindători de două-trei ori, după care o veghează. Oleleul are misiunea de a speria duhurile rele.

El este îmbrăcat în general în cojoc din piele de oaie și înarmat cu un buzdugan și cu o sabie din lemn. Costumația este completată cu beteală, clopoței și tălângi pe care „oleleul” le bate de pământ pentru a proteja gospodăriile de spiritele rele.

TRADIȚIILE ȘI OBICEIURILE POPULARE ÎN SERBĂRILE PREȘCOLARILOR

Prof.inv.presc. Stancu Paula Liliana
Gradinita cu P.P. Ion Creanga
Structura Gradinita cu P.P. nr 10 Alexandria

“Nimic nu-i mai frumos, mai nobil, decât meseria de educator, de grădinar de suflete umane, de călăuză a celor mai curate și mai pline de energie mlădițe”(D. Almas). Să-i învățăm pe copii să prețuiască și să respecte obiceiurile și tradițiile în care s-au născut, să-i învățăm să iubească meleagurile natale, portul românesc și pe români. Să le sădim în suflet aceste elemente definitorii ale identității neamului românesc fără de care nu am mai putea ști de unde venim și cine suntem de fapt noi românii pe acest pământ. Să-i ajutăm pe copii să înțeleagă imensitatea tezaurului nostru folcloric în care arta populară românească este o minunată oglindă în care se reflectă cu cea mai mare intensitate frumusețea României, istoria și mai ales sufletul neamului.

În calitate de educatori suntem obligați să facem din creația noastră populară o carte de vizită cu care să batem la porțile cunoașterii și cu care vom fi primiți și apreciați fără îndoială oriunde în lume. În furtunile veacului obiceiurile și tradițiile strămoșești au rămas neclintite păstrând valori autentice ale culturii populare tradiționale. Copiii se lasă îndrumați și pot fi modelați în așa fel încât pe fondul lor afectiv să se așeze elementele cunoașterii artistice care vor imprima gândirii lor anumite nuanțe, ce vor îmbogăți substanța viitoare activități individuale și sociale. Începând cu obiceiurile prilejuate de fiecare eveniment important din viața poporului, continuând cu frumoasele costume pe care le îmbracă în aceste împrejurări și terminând cu cântecele, dansurile și strigăturile nelipsite de la

aceste datini, izvorul lor este nesecat pentru cel ce vrea să le cunoască și să le adune în mănunchi pentru a le dăruia din nou.

Valorificând frumusețea tradițiilor și obiceiurilor populare în cadrul serbărilor cu preșcolari reușim să înfrumusețăm viața copiilor, îi ajutăm să cunoască tradițiile românești și rolul important pe care-l au în viața oamenilor din cele mai vechi timpuri, modul cum aceste tradiții au dăinuit peste timp. Prin conținutul serbărilor îi ajutăm pe copii să înțeleagă mesajul și conținutul acestor obiceiuri populare, adaptându-le particularităților de vârstă și aptitudinilor artistice individuale. Cu acest prilej introducem copiii într-o lume frumoasă a cântecului, dansului, poeziei, poveștilor, glumelor, proverbelor, zicătorilor și strigăturilor, a unor evenimente tradiționale - Crăciunul, Paștele, Moș Nicolae, etc – copiii având posibilitatea să cunoască frumusețea și bogăția folclorului, diversitatea tradițiilor și obiceiurilor românești, armonia limbii române. Textele cântecelor și poeziilor, a Colindelor, Plugușorului, Sorcovei, transmit urările de bine în legătură cu unele îndeletniciri străvechi ale românilor: uratul, semănatul, păstoritul. Cu aceste ocazii copiii își îmbogățesc vocabularul cu expresii populare, proverbe, zicători, strigături, pătrund în tainele limbii materne și în comorile înțelepciunii populare.

La vârsta preșcolară sunt greu de înțeles evenimentele petrecute de Crăciun, Bobotează. Noi, educatoarele încercăm să transmitem din generație în generație, portul, graiul, obiceiurile și datinile așa cum le-am moștenit de la străbuni. O ocazie eficientă de valorificare a tradițiilor populare și a obiceiurilor românești o constituie serbările. Ele sunt un izvor de bucurii și satisfacții care creează copiilor o stare de bună dispoziție favorabilă atât dezvoltării psihice, fizice cât și estetice. Copiii trebuie să interpreteze diferite roluri; cântăreț, dansator, povestitor, creator de obiecte artizanale, formându-și sau perfecționându-și o serie de abilități artistice.

Serbările au o importanță deosebită în educarea copiilor. În primul rând prin conținutul lor, transmit un anumit mesaj, apoi copiii se pregătesc împreună și depun eforturi susținute pentru realizarea unui scop comun, reușita serbării. Încordarea gradată din momentul pregătirii serbărilor culminează în ziua desfășurării ei, când tensiunea afectivă a grupei ajunge la maximum. Astfel, pregătirea și participarea la serbări este acțiunea în care copilul se obișnuiește să trăiască în colectiv, să se debaraseze de timiditate.

Serbările aduc lumina în sufletul copiilor, dau aripi imaginației, crează o atmosferă plină de plăcere, bucurie. În transmiterea obiceiurilor și tradițiilor în serbările preșcolare am pornit de la ideea că nu există un alt element artistic care să poată fi aplicat multilateral în ansamblul procesului educațional ca serbările școlare. Pentru copii ele reprezintă o distracție veselă, plăcută, iar pentru educator constituie prilejul de a oferi mănunchiul bucuriei de-a lungul unui șir întreg de repetiții. Învățând copiii să desfășoare "Serbarea de Crăciun", îi implicăm în interpretarea unor roluri pe care le joacă cu plăcere: capra, ursul, sorcova, uratul, colindatul.

Prin interpretarea rolurilor și pregătirea decorurilor pentru diversele "spectacole" urmărim atât un efect artistic cât și pedagogic, căutând un imbold pentru a trezi la copii dorința de a cunoaște și păstra tradițiile și obiceiurile strămoșești.

Pentru a avea o influență pozitivă asupra copilului, serbările trebuie să fie înțelese de acesta și să-l afecteze psihologic. Sensul unui spectacol va depinde de: calitatea lui, de folosirea adecvată a costumațiilor și decorurilor, de participare afectivă a copilului.

Când bat la porțile sufletului Sfintele Sărbători, ne bucurăm împreună cu copiii de neasemuita frumusețe a datinilor strămoșești și scoatem din comoara inimii și din lada de zestre a neamului, tezaurul folcloric românesc: cântecul, jocul și costumul popular specific sărbătorilor.

Pentru a realiza o serbare reușită, care să respecte tradițiile și obiceiurile de Crăciun, este necesară o adaptare și prelucrare a repertoriului specific vârstei preșcolare ce cuprinde în forme tradiționale poezii și cantece specifice Crăciunului.

Costumele populare, ia și catrința, brăcirile și opincile, cămașa și ȋtarii sunt aranjate și pregătite pentru spectacolul mult așteptat. Atmosfera de sărbătoare din sala de festivități prin decorarea cu elemente specifice sărbătorilor constituie un alt prilej de bucurie pentru copii, ei descoperind tradițiile și obiceiurile practicate în timpul sărbătorilor de iarnă, simt și prețuiesc frumusețea obiceiurilor și tradițiilor de Crăciun.

În atmosfera spirituală a Crăciunului, interpretarea unor dansuri populare (Hațegana, Sârba) ne dau posibilitatea de a cunoaște sufletul țaranului român, raritatea portului și cântecului popular.

Dansurile populare prin frumusețea costumelor, a melodiilor sunt îndrăgite de copii și interpretate cu multă pasiune aproape la toate serbările.

Cântecele populare întâlnite la toate serbările antrenează ,tonifică și energizează gândirea, memoria, atenția, imaginația, creativitatea , spiritul de disciplină, prietenia. Dacă jocul și cântecul nu este trăit, nu poate pune în rezonanță corzile sufletești ale ființei umane.

Când priviți o serbare cu obiceiuri străvechi ale românilor, cu cântece și dansuri populare, gândiți-vă că priviți un moment, oglinda și sufletul acestui popor ce a considerat păstrarea tradiției o datorie și o onoare.

BIBLIOGRAFIE

Ion Apostol Popescu : “Studiu de folclor si arta populara”

Revista “Invatamantul prescolar” 1-2 2000

TRADIȚII ȘI OBICEIURI ÎN JUDEȚUL TELEORMAN

**Toc Loredana,
Școala Gimnazială Nr.7 Alexandria**

Intr-o lume competitiva, în continuă schimbare și în care timpul pare că se contractă din ce în ce mai mult, viața la oraș nu înseamnă doar mai mult confort și un nivel de trai mai ridicat decât cel din mediul rural, ci și aglomerație, stres, poluare. Prin urmare, nu e de mirare că simțim nevoia ca, uneori, să ne întoarcem la natură și la locuri în care să ne regăsim liniștea.

Obiceiurile înrădăcinate în viața oamenilor, comunică o poezie netăgăduit de frumoasă. Obiceiul este o deprindere câștigată prin repetarea deasă a aceluiași acțiuni. Obiceiurile, datinile, cântecele, însoțesc viața omului de la naștere până la moarte.

Sărbătorile și obiceiurile populare, grupate în preajma solstițiului de iarnă (20 decembrie - 7 ianuarie), poartă numele generic de sărbători de iarnă. Perioada este deschisă și închisă de sărbători prefațate de ajunuri, atât Crăciunul, cât și Boboteaza, și intersectate la mijloc de noaptea Anului Nou. Principalele sărbători ale ciclului de iarnă - Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza - au funcționat de-a lungul vremii ca momente independente de înnoire a timpului și de început de an.

Obiceiurile calendaristice si cele legate de viața de familie sunt o componenta perena a culturii noastre tradiționale. Cele mai răspandite și mai fastuoase s-au dovedit a fi cele legate de marele Praznic al Crăciunului și de sărbătorirea Anului Nou. Repertoriul tradițional al obiceiurilor și tradițiilor românești cuprinde pe lângă colindele propriu-zise - cântece de stea, plugușorul, sorcova, jocuri cu măști (capra), dansuri (călușarii) - și o seamă de datini, practici, superstiții, ziceri, sfaturi cu originea în credințe și mituri străvechi sau creștine. Dintre acestea, care exprimă înțelepciunea populară, realul sau fantasticul, esențe ale bogăției noastre spirituale, redăm câteva specifice zonei de sud a țării, județul Teleorman.

Sărbătorile de iarnă la români încep odată cu prinderea Postului Crăciunului (15 noiembrie) și țin până la Sfântul Ioan (7 ianuarie). Este o perioadă bogată în obiceiuri, diferite de la o zonă la alta, având în centru marile sărbători creștine prăznuite în această perioadă.

Județul Teleorman este foarte bogat în obiceiuri și tradiții. Folcloriștii împart obiceiurile după anotimpuri, concentrându-le în jurul sărbătorilor importante.

Un obicei foarte cunoscut este împodobirea pomului de Crăciun, a bradului (6 decembrie – Moș Nicolae). Bradul care este veșnic verde simbolizează viața, făcându-se astfel analogie cu viața

care intră în lume o dată cu Nașterea Fiului lui Dumnezeu, Căci Cel ce este Viața Se naște pentru ca noi să dobândim viața veșnică. Datina împodobirii bradului de Crăciun pare a fi de obârșie germană, așa cum este și cântecul "O, brad frumos!". În Germania, această sărbătoare este cunoscută sub numele de Cristbaum.

Pomul de Crăciun este un brad împodobit, substitut al zeului adorat în ipostaza fitoformă, care moare și renaște la sfârșit de an, în preajma solstițiului de iarnă, sinonim cu Butucul de Crăciun. Împodobirea bradului și așteptarea de către copii a "Moșului", numit, în sud-estul Europei, Crăciun, care vine cu daruri multe, este un obicei occidental care a pătruns de la oraș la sat, începând din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Un alt obicei foarte cunoscut este „tăierea porcului”. Porcul se taie de Ignat. Ignatul este divinitatea solară care a preluat numele și data de celebrare a Sf. Ignatie Teofanul (20 decembrie) din calendarul ortodox, sinonim cu Ignatul Porcilor - în zorii zilei de Ignat se taie porcul de Crăciun - și cu Inatoarea. Potrivit calendarului popular, Inatoarea, reprezentare mitică a panteonului românesc, pedepsește femeile care sunt surprinse lucrând (torc sau țes) în ziua de Ignat. Animalul sacrificat în această zi este substitut al zeului care moare și renaște, împreună cu timpul, la solstițiul de iarnă. În antichitate, porcul a fost simbol al vegetației, primavara, apoi sacrificiul lui s-a transferat în iarnă.

Imediat după sacrificare, gospodarul face „pomana porcului”: oferă celor care l-au ajutat la tăiat (uneori și vecinilor) șorici, carne proaspăt prajită și un pahar de vin (sau țuică fiartă). În puținele zile rămase până la Crăciun, gospodinele fac piftie (răcitură), sarmale, cozonaci cu nucă, mac și rahat (sau brânză și stafide), plăcintă și prăjituri diverse. În același timp, începe curățenia în casă și în curte, împodobirea locuinței și pregătirea hainelor pentru Sărbători.

Odată finalizate toate pregătirile, gospodinele pun din fiecare fel de mâncare câte ceva într-un coș de nuiiele și o sticlă cu vin și duc acest coș la biserică, în seara de Ajun, pentru sfințire.

Primele semne ale Sărbătorii Nașterii Domnului le dau grupurile de colindători, care pornesc din casă în casă, cu o traistă încăpătoare pe umăr, pentru a le ura gazdelor fericire, sănătate și prosperitate. Aceste colinde sunt creații populare cu text și melodie, care conțin mesaje speciale (religioase sau satirice la adresa celor urați). Colindătorii vestesc nașterea Domnului, urează gazdelor sănătate și bucurii, primind pentru aceste urări cozonac, prăjiturile, covrigi, nuci, mere și chiar colăcei - pe care gospodinele care respectă tradiția le-au pregătit cu mult timp înainte. Diferind doar destul de puțin, colindele religioase sunt foarte asemănătoare în toate zonele țării, cele mai cunoscute și apreciate în Teleorman fiind: „O, ce veste minunată”, „Steaua”, „Trei păstori”, „La Vifleim colo-n jos”, „Domn, Domn să-nălțăm”, „Florile dalbe”. De asemenea, copiii merg cu „bolindeții”, o tradiție prin care copii colindă pe la casele oamenilor strigând:

„Bună seara la Ajun,
Că e mâine Moș Crăciun,
Cu bucata pe tăciun.”

„Steaua” este un colind care începe din prima seară a Crăciunului și se încheie la Bobotează. Steaua este de asemenea purtată de un copil, în spatele ei fiind o lanternă aprinsă, vestind astfel nașterea Domnului. Acest obicei vrea să amintească steaua care a vestit nașterea lui Iisus și i-a călăuzit pe cei trei magi. Cântecul despre stea provine din surse diferite: unele din literatura bizantină ortodoxă, altele din literatura latină medievală a Bisericii Catolice, câteva din literatura de nuanță Calvină și multe din ele, chiar din tradițiile locale.

Micul cor al stelarilor, care intră în imobil în zilele Crăciunului, cântă versuri religioase despre nașterea lui Isus: „Steaua sus răsare”.

Crăciunul mai este numit și sărbătoarea familiei, este ocazia când toți se reunesc, părinți, copii, nepoți își fac daruri, se bucură de clipele petrecute împreună în jurul mesei, cu credința că prin cinstirea cum se cuvine a sărbătorilor vor avea un an mai bogat.

În orașe întâlnim colindători odată cu lăsarea serii și până în miez de noapte. Putem întâlni și cântarea religioasă cunoscută sub numele de Vicleimul sau Irozii, la care participă copiii. Această dramă religioasă ne înfățișează misterul Nașterii Domnului în toate fazele sale. Personajele dramei sunt Irod și ceata sa de Vicleim, un ofițer și soldați îmbrăcați în portul ostașilor români, trei crai sau magi: Melchior, Baltazar și Gaspar, un cioban, un prunc și în unele părți o paiață. Prezentarea magilor

și dialogul lor, s-au dezvoltat pe rând, prin activitatea micilor cărturari, trei tipuri principale, în cele trei mari ținuturi: Muntenia, Moldova și Ardeal.

Un obicei care astăzi tinerii nu-l mai practică, este „vasâlca”:

„Ce-mi-n cer și pe pământ,
Îmi este o dalbă mănăstire.
Cine șade-n ușa ei?
Șade bătrânul Crăciun
Lângă bătrânul Crăciun
Șade Maica Precesta
Cu busuiocu-n dreapta
Și judecă pe Lina.
Și voleo Vasâlco,
Ce-ai mâncat și ce-ai băut
De ești groasă și frumoasă,
Și la ochi cam drăgăstoasă?
Jar și ghindă mi-am păscut,
Și-n vale am coborât,
Apă rece mi-am băut.
Românii cum mă văzură,
Săriră mă doborâra,
Românii cu securile
Țigarii cu baroasele.
După ce mă doborâra
Și frumos că mă-mpărțiră.
Luară românii slănina,
Și țigarii căpățâna.
Văzură că se-nșelără
Ei frumos mă-nzorzonară,
Cu cercei, cu ghiocei,
Cu salbă de nouă lei,
Și au plecat din casă-n casă,
La boieri ca dumneavoastră,
Care cu-n franc, care cu doi,
Să ne cinstiți și pe noi.
La anul și la mulți ani.”

În ziua de Sfântul Vasile, există obiceiul ca flăcăii să umble cu “capra”. Jocul "caprei" (uciderea, bocirea, înmormântarea, învierea) la origine a fost, desigur, un ceremonial grav, un element de cult. În cadrul sărbătorilor agrare jocul a devenit un ritual menit să aducă rodnicie anului care urmează, spor de animale în turmele păstorilor, succesul recoltelor - invocat și evocat de boabele care se aruncau de gazdă peste cortegiul "caprei".

"Capra" este de fapt un om mascat, ascuns sub un costum larg, care ține deasupra capului un băț în vârful căruia este cioplit un fel de cap de capră. “Falca” de jos a “caprei” este mobilă, astfel încât gura acesteia poate închide sau deschide, dar mai ales poate “clămpăni”, făcând un zgomot specific. În jurul caprei cântă și dansează alți colindători mascați și costumați specific, unii dintre aceștia fiind instrumentiști cu acordeon, fluier, tobă sau chiar vioară.

La sfârșit, toți le urează gazdelor multă sănătate, fericire, recolte bogate, mese îmbelșugate și la mulți ani.

Obiceiul Plugușorului este legat de speranța fertilității, versurile sale prezentând practicile agricole și urări de holde bogate. În schimbul acestor urări, copiii primesc daruri simbolice, colaci, fructe sau bani.

Urarea de plugușor este de fapt un adevărat poem care deschide cu har, recurgând la elemente fabuloase, toate muncile agricole. Obiceiul de a merge cu plugușorul contribuie la veselie

generală a Sărbătorilor de Anul Nou, plugușorul colorează desfășurarea acestei sărbători de Anul Nou cu acele elemente care ilustrează una dintre principalele ocupații ale poporului nostru - agricultura și creșterea animalelor.

Plugușorul copiilor este tot un obicei străvechi agrar. În ajunul Anului Nou, cetele de copii intră din casă în casă să ureze, purtând bice (harapnice) din care pocnesc, buhaie (un instrument specific), clopoței, tălăngi etc

În Teleorman, sorcova este obiceiul conform căruia în dimineața zilei de 1 ianuarie, copiii care merg cu sorcova poartă în mână o crenguță împodobită cu flori din hârtie colorată, trec pe a rude unde le urează fericire, sănătate, tăria fierului, frumusețea trandafirului. Versurile sunt însoțite de urări specifice:

„Sorcova, vesela/ Să trăiți, să-mbătrâniți/ Ca un măr, ca un păr, ca un fir de trandafir/ Tare ca piatra, iute ca săgeata/ Tare ca fierul, iute ca oțelul/ La anul și la mulți ani” sau, o variantă mai scurtă „Sorcova vesela/ Să trăiți să înfloriți/ Ca merii, ca perii, în mijlocul verii/ Ca toamna cea bogată de toate-mbelșugată/ La anul și la mulți ani”.

Județul nostru este plin de astfel de obiceiuri. Din păcate astăzi, tinerii ocupați fiind de problemele cotidiene, uită să se mai bucure de aceste minunate obiceiuri, și astfel ele sunt amenințate cu dispariția. Noi, cadrele didactice încercăm, prin serbările pe care le facem, să le reamintim că au moștenit o tradiție și sunt obligați să o ducă mai departe.

Bibliografie

- I. Nicolau, *Ghidul sărbătorilor românești*, Ed. Humanitas, București, 1998, p. 64
T. Pamfile, *Mitologie românească*, Ed. All, București, 1977, p. 117
M. Radulescu-Codin, *Sărbătorile poporului*, 1909, p. 89, apud I. Ghinoiu, op. cit., p.281

NAȘTEREA DOMNULUI – BUCURIA COPIILOR

Prof. Viezuianu Dana
Scoala Gimnaziala nr. 2 Videle

Nașterea Domnului poate fi socotită sărbătoarea dragostei divine și învingerea egoismului din sufletele noastre. Încă din momentul Nașterii Domnului, cosmosul nu a rămas dator, ci a răspuns cu darurile sale la darul primit de la Dumnezeu: pământul a oferit peștera, îngerii cântarea de bucurie, magii darurile, iar darul oferit lui Dumnezeu din partea întregii umanități a fost Preasfânta Fecioara Maria, care va deveni prin harul Duhului Sfânt: Născătoare de Dumnezeu, Maică și Fecioară.

Bucuria Crăciunului se simte cel mai bine în cadrul Sfintei Liturghii, pentru că Liturghia este slujba la care îngerii slujesc în chip nevăzut cu preoții jertfa cea fără de sânge, iar ei au fost cei care au răspândit în lume bucuria nașterii cântând primul colind „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună voie” și au anunțat bucuria nașterii Domnului pastorilor din jurul Betleemului: „Iată vă binevestesc vouă bucurie mare că vi s-a născut Mântuitor, care este Hristos Domnul.” Deci, participarea la Liturghia din ziua praznicului înseamnă împărtășirea aceleiași bucurii pe care îngerii au avut-o la Nașterea Pruncului Sfânt.

Este o sărbătoare a bucuriei și a înțelegerii. Aceasta aduce pace în sufletele oamenilor și fericire în sufletele copiilor. Este o sărbătoare a cadourilor, iar copiii îl așteaptă cu nerăbdare pe Moș Crăciun.

Pentru copii Crăciunul reprezintă cea mai minunată și sfântă sărbătoare a Nașterii Domnului care exprimă multă bucurie pentru oamenii de peste tot. Colindele de Crăciun cinstesc vestea Nașterii

Domnului Iisus Hristos. Această sărbătoare ne amintește nouă și celorlalți că Iisus ne ajută să începem un nou an cu bucurie, sănătate și credință.

Momente de bucurie oferă oamenii de Crăciun prin vestirea Nașterii Domnului. Cei care colindă se aseamănă îngerilor și aduc bucurie în casă. Așa se explică faptul că obiceiul colindatului a reușit să treacă în al treilea mileniu de existență fără a-și pierde valoarea, pentru că fiecare an reprezintă un „astăzi” continuu, iar pruncul Hristos se naște de fiecare dată, aduce mereu bucurie oamenilor și le reîmpropătează nădejdea veșniciei.

Sărbătorile de iarnă la români încep odată cu prinderea Postului Crăciunului (15 noiembrie) și țin până la Sfântul Ioan (7 ianuarie). Este o perioadă bogată în obiceiuri, diferite de la o zonă la alta, având în centru marile sărbători creștine prăznuite în această perioadă. Reperele mai importante sunt: Postul Crăciunului, Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza și Sfântul Ioan. În funcție de acestea, grupele de tradiții și obiceiuri diferă. Postul Crăciunului este, în felul său, un paradox: un post de bucurie; deși în tradiția creștină postul înseamnă pocăința, asceza, întristare. Postul Crăciunului însă înseamnă toate acestea numai în măsura în care simbolizează întunericul în care se afla lumea înainte de venirea Mântuitorului. Dar întrucât așteaptă și prevestește Nașterea lui Mesia, este un post de bucurie, un post ușor, cu dezlegare la pește în fiecare sâmbătă, duminică și sărbătoare mai importantă.

Caracteristice perioadei acestui post, în comunitatea românească sunt pregătirile pentru marea sărbătoare a Crăciunului (atât din punct de vedere gospodăresc, cât și din cel al obiceiurilor) și serbarea sărbătorilor creștine din această perioadă. Pentru comunitatea de până la începutul secolului al XX-lea, aceasta este perioada șezătorilor, întrucât, în nopțile lungi de iarnă, era vreme destulă pentru lucrul de mână, dar și pentru distracții; aceasta era și perioada când se cunoșteau flacăii cu fetele, pentru a se căsători, după Bobotează. Dar datorită lipsei acelor nevoi economice și culturale, pentru societatea românească de astăzi, acele vremuri au ajuns doar o amintire.

Un sfânt ținut din dragoste: Sfântul Ierarh Nicolae al Mirei Lichiei, care a strălucit prin milostenie, înțelepciune și propovăduirea dreptei credințe, apărând Biserica de învățătura ereticului Arie.

În amintirea bunătății acestui sfânt și azi românii le dau daruri de Moș Nicolae copiilor, care le afla, în dimineața acestei zile, în ghetuțe sau sub pernă.

În popor se spune că Sfântul Nicolae ține paza soarelui, care, sătul de mers pe același drum și scârbit de ce vede, vrea să fugă. Alții spun că a fost podar, corăbier sau pescar și că are darul de a-i ocroti pe cei ce merg pe ape. Este considerat ocrotitorul săracilor și dătorul de noroc al fetelor sărace la măritiş. De asemenea, se spune că el aduce zăpada, iar dacă ninge de ziua sa, va fi iarna grea. O mare sărbătoare la sfârșitul lui noiembrie, pe 30, este cea a Sfântului Apostol Andrei, cinstit ca apostol al românilor, întrucât, din spusele istoricului Eusebiu al Cezareei reiese că lui i-a revenit, prin tragere la sorți, să propovăduiască Evanghelia în părțile Traciei și ale Scythiei, inclusiv Dobrogea de azi.

Amintirea marelui apostol a fost păstrată, până nu demult, de români, doar în câteva povestiri locale. Acestea vorbesc despre peștera sa din Dobrogea, care încă se mai păstrează, despre izvorul și locurile pe unde a propovăduit.

Astăzi Sfântul Andrei este sărbătorit în toate bisericile, prin sfinte slujbe. De asemenea, i se aduce cinstire prin numirea copiilor cu numele său, prin zidirea de biserici avându-l ca ocrotitor. Este sărbătorit chiar și în mass-media, unele posturi de televiziune dedicându-i emisiuni speciale în ziua praznicului său.

Considerat patron al lupilor, în unele icoane populare este reprezentat cu cap de lup. Noaptea dinainte este cunoscută sub numele de noaptea strigoilor, de care oamenii se apărau, ungând ușile și ferestrele cu usturoi, sau consumând mujdei. Se spune că în noaptea Sfântului Andrei strigoii se iau la bătaie pe la hotare și răspântii, putându-i ataca și pe oameni.

Prin unele locuri (în Moldova) se consuma o băutură numită covasă ca oamenii să fie apărați de strigoii. Aceasta se prepară din terci sau turte de mălai, amestecate cu apă. Amestecul era pus la fermentat, apoi consumat în ziua Sfântului.

O adevărată petrecere a flăcăilor și fetelor avea loc în noaptea dinaintea Sfântului Andrei, la păzitul usturoiului. Una-două bătrâne păzeau usturoiul adus de fete pentru a nu fi furat de flăcăi. Se spunea ca acest usturoi are puteri tămăduitoare, izbăvește de strigoi¹ ajuta la drum lung și la negustorie²

Practicile tradiționale de Sfântul Andrei care s-au mai păstrat sunt cele de divinație. Fetele încearcă să-și găsească ursitul, uitându-se goale în fântâni, în oglindă sau într-o ceașcă cu apă în care se pune un inel cununat, ori mâncând o turtă sărată și crezând că vor visa că cel care le este ursitul va veni să le aducă apă. O altă datină păstrată în zilele noastre este aceea de a pune grâu la încoltit de Sfântul Andrei, crezând că, așa cum va arăta grâul la Crăciun, așa va fi recolta din anul ce urmează.

Ignatul este în tradiția creștină sărbătoarea Sfântului Ignatie Teoforul (20 decembrie). Sfântul a lăsat prețioase documente Bisericii - scrisorile Sale dedicate comunităților creștine prin care trecea pe drumul martiriului, care a avut loc la Roma. Acestea se numără printre puținele mărturii vii ale unui sfânt mucenic, aflat înaintea pătimirii.

În datinile românilor, această zi a rămas prin ritualul sacrificării porcului, fără conotații sacre astăzi, deși folcloriștii văd în acest act o substituție a jertfelor omenești, sărbătorirea unei zeități, a unui "spirit agrar".³

Acest sacrificiu se face mai mult pentru a îndestula cu carne și produsele tradiționale sărbătorile care urmează și întregul an. Și aceasta, deși se poate vorbi despre un întreg ritual al pregătirii porcului. Acesta, după ce este înjunghiat, este pârlit, apoi spălat cu mălai, și acoperit cu o pătură. În unele locuri, i se face o tăietură în formă de cruce, în frunte. Copiii se suie călare pe porc, ca să aibă noroc tot anul. Apoi se scot intestinalele și măruntaiele, se tranșează carnea, se fac preperatele tradiționale (caltaboși, tobă, lebăr, sângerete, cârnați, tochitură, drob, (cighir), etc.). În aceeași zi se face și nelipsita "pomană a porcului" cu vecinii și cei ai casei.

Tot legat de tăierea porcului este obiceiul numit "Vasilca". Acesta se practică între Crăciun și Anul Nou, de către rromi sau de feciorii din sat; pentru că, în comunitatea românească, porcul nu se taie întotdeauna de Ignat, ci și în Ajunul Crăciunului sau în altă zi, până la Anul Nou.

Căpățâna porcului se împodobește cu mărgelă, cercei, voal de mireasă, coroana de flori. Se pune pe o tavă, pe care se mai asezau bani, (chiar de aur), argint și friptura. Se pleca la colindat cu capul de porc astfel împodobit. Pe vremuri, colindătorii cu Vasilca purtau cămașă albă, brâu roșu sau negru, opinci. Acum se îmbracă "cu ce au", dar păstrează, parțial, textul colindului și acompaniamentul (la acordeon sau la fluier, ori mai multe instrumente muzicale).

Importantă este și ziua de Ajun (24 decembrie) cunoscută ca zi de post aspru. În trecut, femeile mâncau numai seara prune uscate sau poame fierte. Se făcea și un dulce tradițional, numit "scutecele lui Iisus" sau "pelincile Maicii Domnului", din turte subțiri, coapte pe plită și umplute cu o cremă obținută din sămânța de cânepă zdrobită.

Când se mătură, seara, gunoiul nu se dă afară, ca să nu ai supărări și pagube la vite. Coșurile se mătură și funinginea se arunca în vie, ca să încarce via cu struguri. Găinilor li se dădea să mănânce din sită, ca să ouă mult.

În dimineața acestei zile, acum, dar mai demult și cu o seară înainte, cetele de copii umblau din casă-n casă cu colinda. Obiceiul se mai numea Moș-Ajunul, Bună-dimineța, Buna-dimineța la Moș Ajun.

În unele locuri (Oltenia, Transilvania) colindătorii se numeau piterei sau pizerei și erau conduși de un vătaf. Datina era ca atunci când intrau în casă să scormonească focul din vatră. Ca daruri primeau covrigi, colaci, turte, mere, nuci.

Dar cel mai cunoscut obicei de Ajun este mersul cu icoana, săvârșit de către preot însoțit de dascăl. Ei colindă din casă-n casă, stropind cu aghiazmă casa și locatarii și cântând troparul Nașterii Domnului.

În cultura populară contemporană se remarcă pierderea legendelor populare legate de sfinții și sărbătorile din această perioadă a anului, ca și simplificarea (chiar stilizarea) obiceiurilor.

¹ T. Pamfile, op. cit 136

² Idem, p. 135

³ O.Vaduva, Pasi spre sacru-din etnologia alimentara romaneasca, Ed. Enciclopedica, Buc, 1996, p. 162

Aceasta este și situația Crăciunului, sărbătoarea Nașterii Domnului, zi de mare bucurie și binecuvântare pentru creștini. Este sărbătorită la 25 decembrie de prin secolul al IV-lea (până atunci se sărbătorea la 6 ianuarie, odată cu Botezul Domnului, sub numele de Epifanie sau Teofanie).

În calendarul actual al românilor, sărbătoarea are caracter creștin, fiind sărbătorită atât prin participarea la slujbele bisericești, cât și prin practicarea unor obiceiuri populare. Cel mai practicat dintre acestea din urmă este colindatul.

Împărțite în colinde religioase (creștine) și laice (sociale, păgâne), colindele românești creează o atmosferă legendară referitoare la lume și stihii, oprindu-se mai mult asupra a trei aspecte din viața satului: cel gospodăresc, puterea și frumusețea tinerilor, eroismul și iubirea, în perspectiva căsătoriei.

În funcție de grupul care colindă, colindele sunt de copii și de ceată. Colindătorii sunt purtătorii și transmițătorii unui mesaj către gazde. Fie el magic, de urare, de legitimare a cetei sau creștin (de vestire a Nașterii lui Hristos), mesajul colindătorilor dorește să aibă efect asupra gazdei, să-i aducă bogăție, prosperitate, în noul an, să o schimbe în mai bună, mai credincioasă, mai fericită, mai sănătoasă.

În zilele Crăciunului, până la Sfântul Vasile, sau chiar până la Bobotează, copiii umblă cu Steaua. Ei se numesc stelari, crai, colindări sau colindători. Umblă în cete mici, cu o stea făcută dintr-o sită veche, cu șase, opt sau douăsprezece coarne triunghiulare, învelite în hârtie colorată. În centru, au icoana Nașterii Domnului. Miezul cântării lor se referă la căutarea și aflarea pruncului Iisus de către magi sau crai. Dar cântarea cuprinde și o parte a troparului Nașterii Domnului și o orăție către gazde. Prin zona Muscelului e obiceiul ca stelarii să-și închine steaua, la întâlnirea a două cete.

Crăciunul este, mai ales, un prilej de a oferi daruri. Deși comuniștii au încercat să-l înlocuiască cu Moș Geriș pe tradiționalul Moș Crăciun, acesta din urmă revine, în fiecare an, cu sacul plin, împărțind daruri copiilor, în seara de Ajun. Atunci când nu poate veni personal, își lasă darurile sub bradul de Crăciun, unde copiii și cei mari le găsesc în dimineața sărbătorii.

Din acest lanț de obiceiuri nu puteau, firește, să lipsească Moșii de Crăciun. Pentru că românii îi pomenesc pe cei adormiți la fiecare mare praznic. De aceea și în ziua de Ajun se împart pentru morți colăcei, turte și poame fierte.

Acum Crăciunul este o sărbătoare de familie, când se adună copiii, părinții și nepoții la masă. Participă la slujbele bisericii, îi primesc pe colindători, sau fac parte ei înșiși din cete. Crăciunul este considerat sărbătoarea păcii, când orice conflict încetează.

Sărbătoarea Nașterii Mântuitorului Iisus Hristos este prin excelență evenimentul din istoria mântuirii care aduce cea mai mare bucurie în sufletele și în casele credincioșilor. Dacă la Paște bucuria vine după o săptămână de tristețe din cauza pătimirilor îndurate de Domnul nostru Iisus Hristos, Crăciunul nu este umbrat de nicio urmă de tristețe și este trăit din plin ca sărbătoare a bucuriei de copii și de părinți deopotrivă.

Izvorul bucuriei noastre este Însuși Dumnezeu, care nu a îngăduit ca neamul omenesc să rămână chinat de diavol pentru totdeauna și ne-a trimis Mântuitor, chiar pe Fiul Său, făcut om, ca pe toți cei ce suntem asemenea Lui după omenitate să ne ridice împreună cu El la ceruri. Coborârea lui Dumnezeu pe pamânt prin Fiul Său este manifestarea în plan văzut a iubirii milostive a lui Dumnezeu. Sfânta Scriptură ne învață că la baza întrupării Fiului lui Dumnezeu stă iubirea, atributul principal al lui Dumnezeu.

„Așa de mult a iubit Dumnezeu lumea încât a trimis pe Fiul Său în lume” (Ioan 3;16-17), iar continuarea textului Evangheliei ne liniștește sufletele cu nădejdea mântuirii: „că oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică.” (Ioan 3;16-17) După spusele aceluiași evanghelist, Sfântul Ioan, cei care îl primesc pe Hristos ca Mântuitor și cred în Dumnezeirea Lui, nu vor fi osândiți la judecată, ci vor trece în Împărăția lui Dumnezeu alături de sfinți fără a fi supuși judecății.

Ajutorul pentru cei săraci poate veni în mod direct de la Dumnezeu, dar, de cele mai multe ori, el trebuie să vină prin intermediul oamenilor. A lăsat Dumnezeu pe lume și săraci ca să pună la încercare dărnicia noastră și a trimis în lume pe Fiul Său făcut om ca să ne arate că izbavirea oamenilor din necazuri și dureri o lucrează prin oameni. Așa se explică de ce în perioada Crăciunului se înmulțesc acțiunile umanitare și fericirile sunt aceia care mențin acest obicei ca o permanență în viața

lor, care vestesc bucuria Craciunului cât mai des cu putință și care reușesc să aducă bucurie în casele oamenilor de cât mai multe ori.

Cu ocazia marelui praznic al Nașterii Domnului să-L rugăm pe Dumnezeu să facă din casa noastră peșteră, iar din sufletul nostru iesle în care să se nască Pruncul Sfânt, care cu harul Preasfântului Duh să aducă bucurie și pace în casele noastre.

BIBLIOGRAFIE

1. Constantin Eretescu – “Folclorul literar al românilor”, editura Compania 2007.
2. Narcisa Alexandru Stiuca-Sărbătoarea noastră de toate zilele – sărbători în cinstea iernii, Editura Cartea de buzunar, 2005
3. T. Pamfile, Mitologie românească, Ed. All, București, 1977, p. 117
4. I. Nicolau, Ghidul sărbătorilor românești, Ed. Humanitas, Buc., 1998, p. 64
5. inf. : Rosu Vasile, Com. Dragalina, jud. Calarasi, n. 21.12.2944
6. Sf. Scriptură
www.ortodoxia.ro – Nașterea Domnului

TRADIȚII ȘI OBICEIURI POPULARE ÎN TELEORMAN

Prof. Vilae Flori Luminița
Liceul Tehnologic Nr.1 Alexandria

Obiceiurile tradiționale cuprind o multitudine de manifestări care oglindesc raportul omului cu natura și cu lumea înconjurătoare, relațiile interumane și cele dintre individ și comunitate, cunoscând o amplă desfășurare în viața satului și implicit participarea întregii colectivități. Obiceiurile au la bază un sistem de reguli după care comunitatea își organizează întreaga sa activitate, asigurând mersul normal al vieții sociale, dând posibilitatea membrilor săi să treacă cu bine diferitele praguri ale existenței.

Obiceiurile calendaristice :

Exprimau concepția unei populații sedentare de agricultori, cunoscători ai ciclului vegetației și ai unor străvechi rituri și practici agrare, transmise din generație în generație. În cadrul obiceiurilor calendaristice din TELEORMAN deosebim :

a) Obiceiuri de iarnă – ele au o largă răspândire, încep pe 24 decembrie și se termină pe 7 ianuarie, marcând trecerea de la anul vechi la anul nou și fiind legate de activitatea productivă, de bunăstarea individului, a familiei și a colectivității. „Colindatul” se desfășoară, mai întâi în seara și noaptea dinspre 24 decembrie, fiind cunoscut și sub numele de “Moș Ajun”. La casele cu fete de măritat, flăcăii erau cinstiți cu vin, iar fetele ofereau «colacul lui Moș Ajun » unuia dintre flăcăi, ceilalți colindători primind colindeți(bolindeți), covrigi și nuci. Colindătorii urau gazdelor sănătate, belșug și voie bună. Mai aproape de noi, colindatul a rămas mai ales pe seama copiilor. Colindatul se desfășura apoi, în după-amiaza și seara zilei de 31 decembrie, de Anul Nou. Copiii și tinerii în cete mici, umblau pe la case cu „Bădica Traian”, cu „Buhaiul” și cu „Steaua mascată”. Ei cântau colinde la ferestre. Înainte de revărsatul zorilor, copiii merg cu „Sorcova” confecționată dintr-o creangă de pom înmugurit sau busuioc.

O manifestare specifică unor sate teleormănene este cea cunoscută sub numele de „Cloapetele”, care se practică și în seara de Anul Nou, când băieții de școală, în cete de câte 2-3, trosnesc din bice și sună din clopote în fața caselor.

„Plugușorul” este un alt obicei care a îmbrăcat, în timp, forme complexe, spectaculoase. Caracterul său agrar, prin excelență este marcat prin recuzita folosită (plug, buhai, tălângi, bice). Textul „Plugușorului”, lung de peste 500 de versuri, evoca cultivarea pământului și muncile agricole: aratul, semănatul, seceratul, legatul snopilor, treieratul, sfârșind cu măcinatul și coptul pâinii.

Tot în seara de Anul Nou, în timp ce satul era răscolit de colinde, tinerii umblau pe la case pentru „Pusul căciulilor”, „Învârtirea inelului”, „Însemnatul oilor”. Cei maturi încercau acum să afle cum va fi timpul în anul nou, așezând douăsprezece foi de ceapă (corespunzătoare celor douăsprezece luni ale anului), pe care puneau puțină sare.

În contextul obiceiurilor de iarnă se înscriu și cele de tip spectacular, practicate atât de Crăciun, cât și de Anul Nou. Este vorba, în primul rând, de spectacolele cu măști de animale și păsări: „Capra”, „Ursul”, „Căluțul”, „Barza”. Între acestea, „Capra” este cel mai răspândit (în localitățile Plosca, Conțești, Bragadiru, Roșiorii de Vede. Un spectacol de măști este și „Brezoiul”, întâlnit la Țigănești, Poroschia și Brânceni. De o factură asemănătoare este și „Vasilica”, cu care se umblă de Anul Nou.

„Irodul”, „Jianul” și „Curcanii” sunt manifestări de tipul teatrului popular, Teleormanul ocupând un loc aparte în zona Munteniei. Cu „Irodul” umblă un grup format din 9 flăcăi, cu o costumație pentru acest obicei cu care se umblă de Crăciun, Anul Nou, Bobotează și de Sf. Ioan Botezătorul. Obiceiul are un subiect religios, în centrul căruia se afla regele Irod, cel care a încercat să-l omoare pe copilul Hristos.

Cu „Jianul” se colindă de Crăciun și Anul Nou, el fiind un spectacol de teatru haiducesc, de regulă cu 9 sau 12 personaje (în localitățile Plosca, Buzescu, Poroschia, Cervența). Cu „Curcanii” se umblă de Anul Nou, fiind vorba de un spectacol inspirat din Razboiul de Independență (1877-1878). Originea piesei este una livrescă, ea apărând pe la 1900.

La Bobotează, pe 7 ianuarie se desfășoară „Iordănitul”, inițial o practică cu caracter religios, dar astăzi este doar un pretext de apropiere între fete și flăcăi. Un alt obicei, a cărei origine se plasează în antichitatea traco-getică, fiind legat de cultul viței de vie și al vinului, este „Zărezeanul”, care are loc în fiecare an în ziua de 1 februarie. Caii sunt împodobiți cu zurgălăi și viță de vie, iar locul de desfășurare este la câmp.

b) Obiceiuri de primăvară:

Pe 1 martie, fetele și femeile tinere încep să poarte mărtisorul care se făcea din fire împletite, unul roșu și altul alb, pe care se înșira un ban de argint. Mărtisorul se poartă toată luna martie, pentru ca în ultima zi să se lege de un pom, iar azi la stâlpul casei. Între 1 și 9 martie, erau zilele „Babei”, adică zilele în care avea loc sușul Babei Dochia în munți, acolo unde își găsește moartea. Baba Dochia simboliza timpul îmbătrânit, iar fiul ei, Dragobetele, însemna capul de primăvară. De „Dragobete”, fetele și băieții făceau o petrecere cu cântece și jocuri pentru a fi îndrăgostiți tot anul.

Pe 9 martie se fac bradoși care se împart calzi. Înainte se făceau 44 de bradoși, în amintirea celor 44 de mucenici. În seara de lăsata secului, flăcăii organizau „Strigatul fetelor peste sat”. Seara, când oamenii se aflau la masă, grupați în două cete, purtau un dialog punctat de stigături batjocoritoare la adresa fetelor bătrâne și a flăcăilor tomnatici, leneși și îngâmfați.

În ziua de Paște, după ce se întorc de la biserică, înainte de a intra în casă, la pragul ușii, sătenii calcă pe o brazdă verde și pe un fier de plug, în credința că anul va fi bogat în roade, iar oamenii vor fi sănătoși. În zilele de luni și marți ale Paștelui, în cursul dimineții se făcea „Vailăritul”. O ceată de flăcăi, însoțiți de lăutari, umbla pe la casele gospodarilor ce aveau fete care jucau în horă, iar după un cântec, urmat de o hora în care se prindea fata, primeau câte un ciurel de făină sau mălai.

În seara zilei de 22 aprilie, în ajun de Sf. Gheorghe, tinerii aduceau crengi verzi de mănecatoare de pădure, pe care le puneau la stâlpii porților și ai prispei, deasupra ușilor ca simbol al reînvierii naturii.

c) Obiceiuri de vară:

O dată cu venirea verii încep Rusaliile, sărbătoare care vine, după afirmațiile lui Romulus Vuia, de la traci, care le celebrau în perioada înfloririi rozelor, de unde își trage și numele. În ziua de Rusalii se practica obiceiul „Călușul”, cu origine rituală, care însă a evoluat cu vremea spre ceremonie și spectacol. Practica „Călușului” în Teleorman se face de către o ceată de bărbați, care nu are un număr

fix, ea cuprinzând 8-15 persoane, între care :Vătaful, care îndeplinește rolul de conducator-Ajutorul Vătafului, care îl înlocuiește pe acesta; Stegarul, care are grijă de steag; Mutul-personaj mascat, care hotărăște în care gospodarii vor intra să joace și Călușarii.

„Călușul” a fost răspândit în toată aria județului Teleorman, în forme și structuri diferite.

De Sănzienae se desfășoară un alt obicei, „Drăgaica”, ale cărei origini se află în practicile rituale păgâne care celebrau venirea verii. Cea mai frumoasă fată din sat este aleasă Drăgaica, iar cu trei săptămâni înainte ea își alcătuiește ceata, începând repetițiile pentru joc și cântec. Din ceată Drăgaicei fac parte șase fete: Mireasa, Băiețoiul și patru fete însoțitoare, ceata fiind însoțită de un fluierar. Simbolul Drăgaicei este un steag.

În timpul verii, când nu mai plouă și se instalează seceta, se recurgea la obiceiul “Paparudele”. O femeie, de obicei țigancă, împreună cu 2-3 fetițe, numite paparude, cu trupul gol și acoperit la mijloc cu ramuri verzi, mergeau din gospodărie în gospodărie pentru a juca paparudele.

În manifestările tradiționale ale colectivităților din satele teleormănene, predominante au fost dansurile desfășurate în grupuri mari. Hora mare de mână executată de băieți și fete, în cerc închis, cuprinzând uneori peste 100 de persoane avea cea mai mare frecvență, fiind dansul cel mai domol, dar și un dans solemn, cu conținut eminent social.

Unii cercetători susțin că, pentru folclorul teleormănean rămân specifice dansurile „Călușul” și „Drăgaica”. Horia Barbu Oprișan opinează că, în ceea ce privește „Călușul” din Teleorman sunt elemente care răstoarnă chiar conceptul original asupra „Călușului” ca act și simbol, conchizând că s-ar putea ca Teleormanul să aibă un Căluș care de-a lungul secolelor și-a pierdut valorile și simbolurile originale, rămânând numai un spectacol ca atare.

BIBLIOGRAFIE:

1. „MONOGRAFIA JUDEȚULUI TELEORMAN” – autori: Stan V. Cristea; Ecaterina Țântăreanu; Titus Barabaș; Gheorghe Cristea; Gheorghe Popa, Editura „Teleormanul Liber” 1998 ;
2. „ZONA ETNOGRAFICĂ – TELEORMAN” - autori: Maria Bâtca, Vlad Bâtca, Editura Sport-Turism, 1985 ;
3. „ETNOGRAFIE ȘI FOLCLOR ROMÂNESC” – autori: Nicolae Constantinescu, Alexandru Dobre, Editura Fundației România de Măine, 2005
4. „ÎNDREPTAR PENTRU CULEGEREA FOLCLORULUI” – autor Mihai Pop, Editura Grai și suflet.

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN

**PROF. ÎNV. PREȘC. BRUSARU VIOLETA MARIANA
GRĂDINIȚA CU P.P. NR. 4 ALEXANDRIA**

Crăciunul este o perioadă puternic încărcată emoțional deoarece între oameni este mai multă pace și bunăvoință. Toate tradițiile au o semnificație aparte.

BRADUL DE CRĂCIUN

Obiceiul de a folosi ca pom de Crăciun un copac sau o plantă perena simbolizează dragostea eternă a lui Dumnezeu. Culoarea verde a bradului rămâne aceeași de-a lungul anului. Ea simbolizează speranța veșnică a omenirii. Verdele este culoarea tinereții, a speranței neînvinsă, culoarea promițătoare de belșug a naturii.

Luminațele pomului reprezintă stelele care slipesc pe cer și vorbesc despre speranța arzătoare a întregii omeniri. Pomul de Crăciun semnifică, de asemenea, viața și lumina infinită. Toate acele braduri orientate spre cer, simbolizează gândurile omului care se întorc mereu înspre înalțuri, spre Dumnezeu. Prin forma sa triunghiulară, bradul simbolizează Sfânta Treime, iar podoabele cu care

acesta este împodobit sunt simbolurile cunoașterii și bogăției. Bradul împodobit este considerat pomul vieții, arborele fertilizator.

STEAUA din vârful bradului este identificată cu steaua de la Bethleem, urmată de cei trei înțelepți în căutarea copilului Iisus. Steaua a fost semnul ceresc al unei promisiuni făcute cu veacuri în urmă. Dumnezeu promisese un Mântuitor, un Salvator pentru lumea căzută, și unul dintre semnele împlinirii acelei promisiuni era măreața Stea de la Răsărit.

Steaua din fereastră ne reamintește acum de dragostea lui Dumnezeu pentru omenire și de împlinirea acelei promisiuni făcute de Dumnezeu. Totodată, steaua reprezintă speranța omenirii dedicate credinței în Hristos.

CEI TREI MAGI de la Răsărit au călătorit pentru a-L vedea și pentru a I se închina lui Iisus, regele iudeilor. Călăuziți de steaua de pe cer, aceștia i-au adus Fiului cadouri: aur, smirnă și tămâie. Colindul care reprezintă cel mai bine povestea celor trei magi este „Steaua sus răsare”.

ÎNGERII sunt vestitorii nașterii lui Hristos, sunt spiritele bune, care umplu văzduhul de cântec și inimile oamenilor cu bucurie, speranță și iubire.

CADOURILE DE CRĂCIUN sunt o manifestare de iubire simbolizând actul de afecțiune de care a dat dovadă Dumnezeu față de oameni când l-a trimis pe fiul său Iisus. Cadourile ne reamintesc că Iisus Hristos a fost un dar dat omenirii de către Dumnezeu. Obiceiul darurilor de Crăciun se pare că provine din exemplul celor trei magi care au urmat steaua pentru a I se închina lui Hristos. Ei i-au oferit lui Iisus, ca unui împărat: aur, smirnă și tămâie.

COLINDELE DE CRĂCIUN

În feerică seară de Crăciun sunt emoționante colindele care vestesc nașterea lui Iisus cel trimis de Dumnezeu să mântuiască oamenii de păcate, ură, invidie. Colindătorii merg cu colindul din casă în casă, înfruntă gerul, zăpada, cântă cu veselie, cu însuflețire și primesc cu bucurie daruri: colaci, nuci, mere.

BIBLIOGRAFIE:

Tătaru Maria, IARNA LA ROMÂNI, Editura Rovimed Publishers
Gerry Bowler, ENCICLOPEDIA CRĂCIUNULUI, Editura Nemira
Selma Lagerlof, CARTEA DE CRĂCIUN, Editura Humanitas

OBICEIURI DE CRĂCIUN

Prof. Crăiță Nicoleta
Casa Corpului Didactic
Teleorman

Originea cuvântului Crăciun a fost mult discutată de-a lungul timpului.

Majoritatea lingviștilor sunt de acord că termenul «Crăciun» își are originea fie în latinescul «creatio» – “naștere” (pătruns, în limba română, prin intermediul limbii slavone, care l-a modificat fonetic, după cum susține academicianul Alexandru Rosetti, slavona fiind frecvent utilizată în textele religioase ale Evului Mediu) – sau, mai degrabă, provine din latinescul “calatio” – “convocare”.

Minunea Nașterii Mântuitorului s-a petrecut în urmă cu mai bine de două milenii, într-o peșteră săracă de la marginea orașului Bethleem. Sărbătoarea Nașterii Mântuitorului este o sărbătoare a iubirii lui Dumnezeu față de om, pentru care S-a și întrupat Mesia Hristos în lume, pentru ca ei, oamenii, să se înțeleagă, să se iubească între ei. Crăciunul ar trebui să ne aducă în sufletul nostru iubire. Crăciunul înseamnă pentru noi bucurie spirituală mai presus de toate cele materiale.

De-a lungul timpului colindele creștine s-au afirmat ca un adânc de taină al neamului românesc. În satele de odinioară existau numeroase colinde creștine precum și forme variate, particulare, pe care le lua obiceiul colindatului de la o regiune la alta – uneori chiar de la o localitate

la alta – însă, nu există decât un singur motiv pe care se întemeia acest demers: bunavestire a Nașterii Domnului. Răspândirea acestui mesaj oferea totodată un bun prilej în care comunitatea sătească își putea manifesta continuitatea cu trecutul prin păstrarea cu sfințenie a datinilor moștenite de la înaintași.

Colindatul, începe în seara zilei de 23 decembrie și continuă în dimineața zilei de 24 decembrie. La colindat participă de obicei grupuri de copii, de tineri sau oameni maturi, în funcție de zona etnografică. Colindatul are loc în curtea celor ce primesc colindătorii, în casă sau sub fereastră. Deseori, colindătorii sunt primiți în casă, deoarece se spune că ei aduc sănătate și un an prosper și sunt recompensați cu nuci, mere, colaci și bomboane.

Bradul de Crăciun ca pom ce trebuie împodobit înainte de Nașterea Domnului, a fost ales datorită faptului că el rămâne tot timpul verde. El îl simbolizează pe Hristos veșnic viu.

Obiceiul folosirii bradului de Crăciun este de origine romană. În timpul sărbătorilor romanii antici își împodobeau locuințele cu un brad care era prins de tavan cu vârful în jos.

Un obicei care se practică în perioada Crăciunului este mersul cu „steaua” – obicei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Acesta avea menirea de a vesti oamenilor nașterea lui Hristos: copiii care mergeau cu „steaua” se deghizau în magi și vesteau marea minune.

Cântecele despre stea provin din surse diferite: unele din literatura bizantină ortodoxă, altele din literatura latină medievală a Bisericii Catolice, câteva din literatura de nuanță Calvină și multe din ele, chiar din tradițiile locale. Micul cor al stelarilor, care intră în casă în zilele Crăciunului, cântă „Steaua sus răsare”, „Trei crai de la răsărit”.

Capra este un obicei care ține, de regulă, de la Crăciun până la Anul Nou. Măștile care evocau personaje biblice sunt înlocuite de masca unui singur animal, al cărui nume variază de la o regiune la alta: cerb în Hunedoara, capră sau țurcă în Moldova și Ardeal, boriță (de la bour) în Transilvania de sud. În Muntenia și Oltenia, capra e denumită „brezaia” (din cauza înfățișării pestrițe a măștii) și obiceiul se practică mai ales de Anul Nou.

Cercetătorii presupun că dansul caprei, precum și alte manifestări ale măștilor zoomorfe (care înfățișează animale) întâlnite în satele românești la vremea Crăciunului provin din ceremoniile sacre arhaice închinare morții și renașterii divinității.

Umblatul cu Ursul este întâlnit doar în Moldova, de Anul Nou. Ursul este întruchipat de un flăcău purtând pe cap și umeri blana unui animal, împodobită în dreptul urechilor cu ciucuri roșii. Masca este condusă de un „ursar”, însoțită de muzicanți și urmată, adesea, de un întreg alai de personaje (printre care se poate afla un copil în rolul „puiului de urs”). În răpăitul (zgomotul) tobelor sau pe melodia fluierului și ajutată de un ciomag (băt mare și gros), masca mormăie și imită pașii legănați și sacadați ai ursului, izbind puternic pământul cu tălpile. Semnificația este purificarea și fertilizarea solului în noul an. Există ipoteza că la originea acestui obicei s-ar afla un cult dacic.

Plugușorul este un obicei pe care toți românii îl practică pentru a sărbători Anul Nou. Chiar dacă plugușorul este în primul rând un obicei agrar și doar apoi o colindă, acesta are rădăcini adânci în spiritualitatea autohtonă. În cadrul colindei se întâlnesc și elemente teatrale în timp ce principalul subiect este toată munca depusă pentru obținerea pâinii cea de cu toate zilele.

În seara Ajunului de An Nou Plugușorul se recită din casă în casă până când razele soarelui îi dezmiardă dimineața pe micii colindători. Conform tradiției, acesta era practicat doar de copii sau adolescenți. Totuși, conform tradiției populare, în trecut plugușorul era practicat doar de bărbați în puterea vârstei.

Un obicei de Anul Nou, care aduce mare bucurie copiilor, este umblatul cu Sorcova.

Aceștia au o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată. Numele de sorcovă are originea în cuvântul bulgar surov (verde fraged), făcând aluzie la ramura abia înbobocită, ruptă odinioară dintr-un arbore. Atingând de mai multe ori persoanele cu sorcova sunt făcute urări de bine și bunăstare celui vizat.

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN ÎN TELEORMAN

Prof. învățăământ Preșcolar ACHIM MONICA
GR. NR 2 ORBEASCA DE JOS

În cultura populară tradițională, obiceiurile formează un capitol important, fiindcă întreaga viață a omului, munca lui din timpul anului și diferitele lui ocupații, relațiile cu semenii și cu întruhipările mitologice erau întretesute cu obiceiuri. În folclorul nostru, unele obiceiuri au păstrat până astăzi forme ample de desfășurare, în care vechile rituri se îmbină cu acte ceremoniale, cu manifestări spectaculoase.

George Enescu spunea:

„Folclorul nostru...nu numai că este sublim, dar te face să înțelegi totul. E mai savant decât toată muzica așa-zis savantă. Și asta într-un fel cu totul inconștient. E mai melodic decât orice melodie, dar asta fără să se vrea. E duios, ironic, trist, vesel și grav.” Fără tradiție nu există cultură: nici omul simplu, nici geniul nu pot crea nimic fără tradiție. Omul fără tradiție este ca pomul fără rădăcini. Numai pentru aceste motive, copiii trebuie să-și cunoască, să păstreze și să transmită următoarelor generații obiceiurile și tradițiile locale și naționale.

Obiceiurile înrădăcinate în viața oamenilor, comunică o poezie netăgăduit de frumoasă. Obiceiul este o deprindere câștigată prin repetarea deasă a aceleiași acțiuni. Obiceiurile, datinile, cântecele, însoțesc viața omului de la naștere până la moarte.

Județul Teleorman este foarte bogat în obiceiuri și tradiții de iarnă.

Iarna începe cu sărbătoarea, atât de așteptată de copii, a Sfântului Nicolae. Câți dintre noi nu au așteptat cu înfrigurare cadouri de la mos Nicolae?

Un obicei foarte cunoscut este împodobirea pomului de Crăciun, a bradului (6 decembrie – Moș Nicolae). Bradul care este veșnic verde simbolizează viața, făcându-se astfel analogie cu viața care intră în lume o dată cu Nașterea Fiului lui Dumnezeu, Căci Cel ce este Viața se naște pentru ca noi să dobândim viața veșnică. Datina împodobirii bradului de Crăciun pare a fi de obârșie germană, așa cum este și cântecul "O, brad frumos!". Împodobirea bradului și așteptarea de către copii a "Moșului", numit, în sud-estul Europei, Crăciun, care vine cu daruri multe, este un obicei occidental care a pătruns de la oraș la sat, începând din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Un alt obicei foarte cunoscut este „tăierea porcului”. Porcul se taie de Ignat. Ignatul este divinitatea solară care a preluat numele și data de celebrare a Sf. Ignatie Teofanul (20 decembrie) din calendarul ortodox, sinonim cu Ignatul Porcilor - în zorii zilei de Ignat se taie porcul de Crăciun. Animalul sacrificat în această zi este substitut al zeului care moare și renaște, împreună cu timpul, la solstițiul de iarnă. În antichitate, porcul a fost simbol al vegetației, primavara, apoi sacrificiul lui s-a transferat în iarnă.

Imediat după sacrificare, gospodarul face “pomana porcului”: oferă celor care l-au ajutat la tăiat (uneori și vecinilor) șorici, carne proaspăt prajită și un pahar de vin (sau țuică fiartă). În puținele zile rămase până la Crăciun, gospodinele fac piftie (răcitură), sarmale, cozonaci cu nucă, mac și rahat (sau brânză și stafide), plăcintă și prăjituri diverse. În același timp, începe curățenia în casă și în curte, împodobirea locuinței și pregătirea hainelor pentru Sărbători.

Odată finalizate toate pregătirile, gospodinele pun din fiecare fel de mâncare câte ceva într-un coș de nuielă și o sticlă cu vin și duc acest coș la biserică, în seara de Ajun, pentru sfințire.

Primele semne ale Sărbătorii Nașterii Domnului le dau grupurile de colindători, care pornesc din casă în casă, cu o traistă încăpătoare pe umăr, pentru a le ura gazdelor fericire, sănătate și prosperitate. Copiii merg cu „colindețele”, o tradiție prin care copii colindă pe la casele oamenilor strigă: „Bună seara la Ajun, Poimaine la Moș Crăciun, Într-un ceas bun, Ieși nene cu

..... colindețe.” „Steaua” este un colind care începe din prima seară a Crăciunului și se încheie la Bobotează. Steaua este de asemenea purtată de un copil, în spatele ei fiind o lanternă aprinsă, vestind astfel nașterea Domnului. Acest obicei vrea să amintească steaua care a vestit nașterea lui Iisus și i-a călăuzit pe cei trei magi. Cântecul despre stea provine din surse diferite: unele din literatura bizantină ortodoxă, altele din literatura latină medievală a Bisericii Catolice, câteva din literatura de nuanță Calvină și multe din ele, chiar din tradițiile locale.

Micul cor al stelarilor, care intră în imobil în zilele Crăciunului, cântă versuri religioase despre nașterea lui Isus: "Steaua sus răsare".

Crăciunul mai este numit și sărbătoarea familiei, este ocazia când toți se reunesc, părinți, copii, nepoți, își fac daruri, se bucură de clipele petrecute împreună în jurul mesei, cu credința că prin cinstirea cum se cuvine a sărbătorilor vor avea un an mai bogat.

Plugușorul copiilor este tot un obicei străvechi agrar. În ajunul Anului Nou, cetele de copii intră din casă în casă să ureze, purtând bice (harapnice) din care pocnesc, buhaie (un instrument specific), clopoței, tălângi etc. Obiceiul Plugușorului este legat de speranța fertilității, versurile sale prezentând practicile agricole și urări de holde bogate. În schimbul acestor urări, copiii primesc bani.

În Teleorman, sorcova este obiceiul conform căruia în dimineața zilei de 1 ianuarie, copiii care merg cu sorcova, poartă în mână o crenguță împodobită cu flori din hârtie colorată, trec pe a rude unde le urează fericire, sănătate, tăria fierului, frumusețea trandafirului. Versurile sunt însoțite de urări specifice: „Sorcova, vesela/ Să trăiți, să-mbătrâniți/ Ca un măr, ca un păr, ca un fir de trandafir/ Tare ca piatra, iute ca săgeata/ Tare ca fierul, iute ca oțelul/ La anul și la mulți ani”.

În ziua de Sfântul Vasile, există obiceiul ca flăcăii să umble cu “capra”. În cadrul sărbătorilor agrare jocul a devenit un ritual menit să aducă rodnicie anului care urmează, spor de animale în turmele păstorilor, succesul recoltelor - invocat și evocat de boabele care se aruncau de gazdă peste cortegiul "caprei". "Capra" este de fapt un om mascat, ascuns sub un costum larg, care ține deasupra capului un băț în vârful căruia este cioplit un fel de cap de capră. “Falca” de jos a “caprei” este mobilă, astfel încât gura acesteia poate închide sau deschide, dar mai ales poate “clămpăni”, făcând un zgomot specific. În jurul caprei cântă și dansează alți colindători mascați și costumați specific, unii dintre aceștia fiind instrumentiști cu acordeon, fluier, tobă sau chiar vioară. La sfârșit, toți le urează gazdelor multă sănătate, fericire, recolte bogate, mese îmbelșugate și la mulți ani.

Județul nostru este plin de astfel de obiceiuri, în fiecare anotimp al anului. Din păcate astăzi, tinerii ocupați fiind de problemele cotidiene, uită să se mai bucure de aceste minunate obiceiuri, și astfel ele sunt amenințate cu dispariția. Noi, cadrele didactice încercăm, prin serbările pe care le facem, să le reamintim că au moștenit o tradiție și sunt obligați să o ducă mai departe. Folclorul românesc, fiind deosebit de bogat, constituie una din mândriile noastre naționale. Prin mesajul său, trezește în sufletul copilului sentimente de adâncă dragoste, admirație și mândrie față de țara unde s-a născut.

Toate aceste creații au fost valorificate în activitățile inspirate de temele referitoare la obiceiurile de iarnă. La activitățile de Educație muzicală s-a învățat melodia colindelor studiate în cadrul activităților de comunicare în limba română, s-au învățat colinde noi și s-au organizat audiții de colinde.

La orele de Educație plastică au fost realizate desene și picturi inspirate din obiceiurile de iarnă: Pomul de Crăciun, Moș Crăciun, Nașterea Domnului, Plugușorul, Sorcova. În cadrul orelor de Abilități practice s-au confecționat obiecte necesare împodobirii bradului și pentru mersul cu colinda: stelute, clopoței, brăduți împodobiți, globuri, lăntișoare, măști, sorcove.

În ultimii ani, în cadrul serbărilor pe care le-am organizat cu copiii, am căutat să aducem în prim plan „șezătorile”, implicând deopotrivă părinții și buncii copiilor.

Astfel am adus un plus de culoare acestor evenimente, deoarece copiii au purtat costumul popular tradițional zonei noastre, au interpretat roluri, au cântat colinde, cantece populare, poezii, cum ar fi: poezii: În seara de Crăciun, Colindătorii de George Coșbuc, Noapte de Crăciun, de Otilia Cazimir, Simplitate, de Vasile Voiculescu, Crăciunul copiilor, de Octavian Goga, Colinde, colinde, de Mihai Eminescu; colinde de Crăciun: Steaua sus răsare, Moș Crăciun, Cu Moș Ajunul, Din an în an, O, ce veste minunată, Florile Dalbe, Trei păstori, Astăzi s-a născut Hristos, O, brad frumos;

colinde de Anul Nou: Plugușorul (diverse variante), Sorcova, au desfășurat dansuri populare, montaje literar-muzicale, dramatizări despre Nașterea Domnului, despre iarnă, brad, Moș Crăciun. Creșterea și educarea copiilor în cultul pentru educarea și păstrarea obiceiurilor și tradițiilor, revine tuturor factorilor implicați în educarea lor.

„Căci ei vor fi în lume și în viață
Așa cum noi le-am spus și arătat,
Iar ei, la fel, așa vor da povață
Și-un lung popor e-acum de noi format.”

Județul Teleorman este plin de astfel de obiceiuri. Din păcate astăzi, tinerii ocupați fiind de problemele cotidiene, uită să se mai bucure de aceste minunate obiceiuri, și astfel ele sunt amenințate cu dispariția. Noi, cadrele didactice încercăm, prin serbările pe care le facem, să le reamintim că au moștenit o tradiție și sunt obligați să o ducă mai departe.

BIBLIOGRAFIE

I. Nicolau, Ghidul sărbătorilor românești, Ed. Humanitas, București, 1998.
T. Pamfile, Mitologie românească, Ed. All, București, 1977.
M. Radulescu-Codin, Sărbătorile poporului, București, 1909
Crăciunescu, Nedelcu – Forme de activități extrașcolare desfășurate cu elevii ciclului primar, Editura Miniped, București, 2005.

TRADITII SI OBICEIURI DE CRACIUN

Prof. Patrascu Amalia
Gradinita cu PPnr 7, Alexandria

Nașterea Domnului Iisus Hristos este sărbătorită în zilele de 25, 26 și 27 decembrie, iar seara de 24 decembrie este cunoscută și sub denumirea de Ajunul Crăciunului. Sărbătoarea Crăciunului datează încă din secolul al IV-lea, când Biserica Creștină a stabilit această dată. Mulți istorici ai religiei sunt însă de părere că Nașterea Domnului ar fi avut loc spre sfârșitul iernii. De altfel, există unele discrepanțe între datele la care se sărbătorește Crăciunul: creștinii de rit vechi îl sărbătoresc pe 7 ianuarie, după calendarul iulian, care este decalat cu 13 zile față de cel oficial.

Tradiția împodobirii bradului și a lui Moș Crăciun

Tradițiile Crăciunului au fost îmbogățite de la an la an. Cei mici îl așteaptă an de an pe Moș Crăciun cu plete dalbe, care vine cu tolba încărcată de cadouri pentru copiii cuminți, iar cu câteva zile înainte de Crăciun se împodobește bradul cu ornamente de culoare roșie sau verde.

Obiceiul bradului de Crăciun ar fi apărut în Germania, unde legenda spune că Sfântul Bonifaciu a ordonat tăierea stejarilor, venerați de păgâni. În cădere, stejarii au distrus toți copacii din prajmă, mai puțin bradul, care a devenit de atunci un simbol al acestei sărbători și este împodobit în seara de Ajun.

Pomul împodobit devine astfel, o imagine a cosmosului și a naturii atotdăruitoare. Bradul este preferat pentru însușirea lui de a-și păstra *cetina tot verde*, sugerând ideea vitalității eterne.

S-a încetățenit obiceiul ca bradul să fie gătit în ziua de Ajun și desfăcut după Anul Nou (cu care pare, de altfel, mai potrivit decât cu Crăciunul).

Obiceiul colindatului

Una dintre cele mai îndrăgite tradiții de Craciun este mersul cu colindul. În prima zi de Crăciun, colindătorii merg din casă în casă cu steaua în mână și le vestesc oamenilor nașterea lui Iisus

prin cântece și poezii. Se spune că acela care nu le deschide poarta colindătorilor va avea parte de un an neroditor și de ghinioane în casă, cauzate de zgârcenia de care a dat dovadă.

În Maramureș, la colindat merg și adulții, nu numai copiii. Ei sunt primiți de gazde și cinstiți cu cozonac, sărmăluțe, preparate din carne de porc, colaci și vin.

Un alt obicei popular este atârarea unei crenguțe de vâsc în case. Vâscul apare în mai multe culturi, iar originea sa nu este cunoscută. De exemplu, poparele scandinave credeau că vâscul o reprezintă pe zeița dragostei, Friga, și că acele cupluri care se sărută sub vâsc vor fi împreună toată viața. În tradiția creștin-ortodoxă, se spune că acela care pune vâsc în casă va avea un an îmbelșugat, fericire și pace în familie.

Gospodinele știu că toata casa trebuie curățată lună înainte de Ajun, când nu mai au voie să dea cu mătura, pentru că o veche superstiție spune că așa se alungă norocul din casă. Iar creștinii nu au voie să bea rachiu în Ajunul Crăciunului.

O altă tradiție specifică Munteniei, Olteniei și Banatului este ca gospodinele să prepare un aluat folosit pentru a alunga deochiul animalelor din gospodărie. Astfel, animalele vor fi sănătoase tot anul și vor da mai mult lapte.

Tradiție românească de Crăciun

La Mărișel, o localitate de lângă Cluj, un obicei străvechi de Crăciun este atât de frumos încât a fost inclus în patrimoniul UNESCO. Aici, în inima munților Apuseni, toate tradițiile sunt păstrate cu sfințenie. Există un obicei străvechi numit „Junii Măriselului”: un grup de 10 tineri necăsătoriți, care în fiecare an vin la biserica din sat, după care ies în fața lăcașului de cult, dansează și colindă. La un moment dat, junii, le invită la dans pe fetele care nu sunt căsătorite.

La Dumbrăvița, în județul Brașov, se păstrează o tradiție veche de două secole. E singura localitate din țară în care bradul se împodobește chiar în ziua de Crăciun. Pomul de Crăciun va rămâne în centrul comunei până după Bobotează. Vătafii, adică tinerii care au făcut și armata, și penășii, feciorii care urmează să se însoare, sunt cei care aduc în centrul comunei bradul. Jocul caprei, obicei străvechi

Jocul caprei constituie una dintre formele elementare ale teatrului popular. Costumația bogată, agilitatea jucătorilor, ritmul alert, versurile și strigăturile, fac din acest obicei un mic spectacol. Jocul caprei este întâlnit în perioada sărbătorilor de iarnă. Versurile și jocul fac trimitere la ideea fertilizării ca transformare cosmică. „Pe durata jocului, capra dansează, consumând energii vitale, moare și renaște, simbolizând regenerarea ritualică și continuitatea vieții” (Marcel Lutic, etnograf din cadrul Muzeului Etnografic al Moldovei). Capra moare violent, prin lovire sau împușcare și renaște simbolic.

Capra este personificarea fertilității. Jocul caprei ține de la Crăciun până la Anul Nou. În unele sate din Bucovina, întâlnim mai multe capre sub forma unor cete (Ostra), iar în alte zone ale țării, capra este singură, în prezența ciobanului, a unui moș și a unei babe. Masca este alcătuită dintr-un cap de capră din lemn, cu maxilarul inferior mobil, care este tras cu o sfoară în timpul dansului. Cel mai importat în Jocul caprei este ca mișcările să fie realizate corect de la botul caprei, iar corpul să fie purtat într-o parte și în alta de la jumătate, să se onduleze. Mișcările trebuie să formeze valuri.

Tradiția mesei din Ajun și a postului de Crăciun

O altă tradiție importantă este chiar masa de Crăciun. În data de 25 decembrie ia sfârșit postul Crăciunului, care durează aproximativ șase săptămâni. În această zi, oamenii se pot desfăta cu bucatele tradiționale de Crăciun: tobă, lebăr, sarmale, caltaboși, colaci, cozonaci, pită, prăjituri, salate, cârnați sau friptură. Carnea folosită pentru prepararea bucatelor de Crăciun este proaspătă, întrucât de Ignat, în data de 20 decembrie, are loc un alt obicei: tăierea porcului.

BIBLIOGRAFIE

1. Constantin Eretescu –“Folclorul literar al ronânilor”, editura Compania 2007.
2. Narcisa Alexandru Stiuca-Sarbatoarea noastră de toate zilele –sarbatori in cinstea iernii, Editura Cartea de buzunar, 2005

OBICEIURI DE CRĂCIUN REFLECTATE ÎN FOLCLORUL TELEORMĂNEAN DIN ZONA VIDELE

Prof. Cristina Căpățină
Școala Gimnazială nr. 2, Videle

Pentru țărănul român, pentru omul satului românesc teleormănean și tradițional, lumea în înțeles de existență naturală, cosmică este ceva care există obiectiv și care se impune prin ordinea ei. Lumea aceasta, care în limitele filozofiei noastre populare este materială și spirituală, de o manifestare plurală și plină de forțe, desori greu de cuprins, este bine articulată, iar puterea și frumusețea ei de aici vin.

Ea este sub stăpânirea unor legi care o guvernează. Omul face parte din ea și trebuie să se supună legilor ei pentru a nu greși. În concepția poporului nostru, conviețuiesc două sensuri privind dimensiunea lumii: acela de *limitat* și acela de *nesfârșit*. Lumea nevăzută dă sens suflu cosmic și mistic celei văzute, iar acesta din urmă dă consistență celeilalte. Lucrurile și faptele omului se află într-o ierarhie bine stabilită. Încercarea de a descifra ceva din misterul vieții capătă pentru el alt înțeles și altă rezolvare.

Natura în modurile ei sezoniere, viața omului în etapele străbătute de la naștere la moarte, muncile și evenimentele de tot felul intră în ritmul cosmic. Fiind alcătuit din unități organice și eterogene, timpul în care a trăit secole țărănul român suferă opriri marcate de sărbători. Aceste opriri, realități concrete ele însele, închid și deschid o parte din timp. Astfel, obiceiurile periodice, de la cele de Mărțișor până la cele ale Crăciunului au rolul de a comemora o acțiune biblică, dar și fixează date de răscruce între părțile concrete ale timpului organizat și exprimat în calendar.

Sărbătoarea este prin excelență timpul sacru, este o regenerare printr-un contact mai intens cu divinitatea și presupune o altă modalitate de înțelegere a lumii, în cultura noastră tradițională.

Suntem în fața unor rituri calendaristice, incluzând înțelegerea timpului ca un flux circular, ciclic; sunt, de fapt, rituri de trecere, care asigură depășirea oricărei situații liminale, implicând trecerea în alt timp, de la un ciclu calendaristic la altul.

Teleormanul, străveche vatră românească, situată pe locul „pădurii nebune”, vechiul Deliorman, este un teritoriu ce a rezistat în negura veacurilor. Câmpia a fost brăzdată de câteva râuri pe valea cărora s-au așezat comunitățile umane. Obiceiurile de iarnă s-au transformat aici, de multe ori, în spectacol popular, din care nu lipsesc muzica și jocul. Unele dintre ele, însă, păstrează anumite melodii cu sens ritual, ce sunt interpretate în momentele cele mai semnificative ale ceremonialului.

Cu o seară înainte de seara de Ajun și în dimineața zilei de Ajun, cete de copii colindă casele teleormănenilor:

„Bună dimineaaaa-ța la moș Ajun !

Ne dați ori nu ne dați?

Am venit și noi o dată,

La un an cu sănătate,

Și la anul să venim,

Sănătoși să vă găsim!

Ne dați?

Ne dați ori nu ne dați?

La anu' și la mulți ani!”

sau:

„Foaie verde portocală,

Noi suntem copii de școală

Și-am venit să colindăm,

Pe la case să urăm ...”

Urătorii primesc covrigi, nuci și mere, pe care le pun cu grijă în trăistuțele confecționate special pentru această ocazie din prosoape de bumbac țesute la război, încă păstrate cu grijă de femeile bătrâne din fiecare familie. Adulții care uneori însoțesc cetele de copii mici care colindă sunt *omeniți* cu câte un pahar de vin, în amintirea celor morți din familia gazdei. Tot femeile în vârstă sunt singurele care mai păstrează, în zona Videle, obiceiul de a face *colindețe* – o pâinică împletită în formă umană (o baghetă de pâine îndoită în două părți egale, cea dreaptă dată obligatoriu peste cea stângă, cu două mici adâncituri în locul ochilor). Acestea sunt date de pomană în dimineața zilei de Ajun.

În seara de Ajun, doar băieților le este îngăduit să meargă cu *Leroiul / Reloiul* – colind a cărui denumire este o formă arhaică, derivată de la *Lerui*, *Ler*:

„ Astă-seară cântătoare ,
Leroi (reloi), Doamne, domn d-al nostru,
Cu stele strălucitoare,
Leroi , Doamne, domn d-al nostru,
Scoală, scoală , fată mare,
Leroi, Doamne, domn d-al nostru,
Ș-aprinde o lumânare,
Leroi , Doamne, domn d-al nostru,
Lumânare-ntre icoane,
Leroi, Doamne, domn d-al nostru,
Trei icoane, trei obloane.
Leroi, Doamne, domn d-al nostru,
La crucea pătulului,
Leroi, Doamne, domn d-al nostru,
Porumbelii satului ,
Leroi , Doamne, domn d-al nostru ,
Uruiă și zburară,
Leroi, Doamne, domn d-al nostru,
Sus, că sus că se-nălțară,
Leroi, Doamne, domn d-al nostru ...”

Se pot observa, binemarcați în textul colindelor, indicii temporali, care stabilesc pragul timpului sărbătorii: moș Ajun, astă seară cântătoare; este un timp de nemuncă, de odihnă, pentru care omul se pregătește prin post, prin curățenie trupească și prin ofrande.

În dimineața de Crăciun, răsună clopoței și glasuri de copii care cântă *Steaua*:

„ Steaua sus răsare ,
Ca o taină mare ,
Steaua strălucește
Și adeverește
Că astăzi Curata ,
Prea nevinovata ,
Fecioara Maria
Naște pe Mesia ...”

Colindătorii au cu sine câte o stea confecționată din carton și împodobită cu beteală și cu hârtie colorată, simbolizând astrul strălucitor care a vestit Nașterea lui Iisus acum peste 2000 de ani. Obiceiul de a colinda între 23 decembrie și 1 Ianuarie reface astfel legătura cu timpul sacru, creează o punte; a refuza colindătorii, a le închide poarta în această perioadă înseamnă să atragi spiritele rele asupra gospodăriei în anul care vine.

Se poate spune, totuși, că în măsura în care folclorul autentic este pe cale de a rămâne amintire, procesul de distrugere fiind foarte dinamic, Teleormanul mai păstrează o serie de datini, de obiceiuri ce constituie cartea sa de identitate.

• BIBLIOGRAFIE:

Bernea, Ernest, *Cadre ale gândirii populare românești*, Ed. Cartea Românească, 1985, 316 pag.

CRĂCIUNUL LA ROMÂNI

Prof.înv.preșcolar : Dimancea Florentina
Școala Gimnazială nr 1 Orbeasca ,
structura Grădinița cu P.N. nr 1 Orbeasca de Sus

Sărbătorile de iarnă la români încep odată cu prinderea Postului Crăciunului (15 noiembrie) și țin până la Sfântul Ioan (7 ianuarie). Este o perioadă bogată în obiceiuri, diferite de la o zonă la alta, având în centru marile sărbători creștine prăznuite în această perioadă. Reperele mai importante sunt: Postul Crăciunului, Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza și Sfântul Ioan. În funcție de acestea, grupele de tradiții și obiceiuri diferă.

Postul Crăciunului este, în felul său, un paradox: un post de bucurie; deși în tradiția creștină postul înseamnă pocăință, asceză, întristare. Postul Crăciunului însă înseamnă toate acestea numai în măsura în care simbolizează întunericul în care se afla lumea înainte de venirea Mântuitorului. Dar întrucât așteaptă și prevestește Nașterea lui Mesia, este un post de bucurie, un post ușor, cu dezlegare la pește în fiecare sâmbătă, duminică și sărbătoare mai importantă.

Caracteristice perioadei acestui post, în comunitatea românească sunt pregătirile pentru marea sărbătoare a Crăciunului (atât din punct de vedere gospodăresc, cât și din cel al obiceiurilor) și serbarea sărbătorilor creștine din această perioadă. Pentru comunitatea de până la începutul secolului al XX-lea, aceasta este perioada șezătorilor, întrucât, în nopțile lungi de iarnă, era vreme destulă pentru lucrul de mână, dar și pentru distracții; aceasta era și perioada când se cunoșteau flăcăii cu fetele, pentru a se căsători, după Bobotează. Dar datorită lipsei acelor nevoi economice și culturale, pentru societatea românească de astăzi, acele vremuri au ajuns doar o amintire.

Importantă este și ziua de Ajun (24 decembrie) cunoscută ca zi de post aspru. În trecut, femeile mâncau numai seara prune uscate sau poame fierte. Se făcea și un dulce tradițional, numit "scutecelul lui Iisus" sau "pelincile Maicii Domnului", din turte subțiri, coapte pe plită și umplute cu o cremă obținută din sâmbânță de câneapă zdrobită.

Când se mătura, seara, gunoiul nu se da afară, ca să nu ai supărări și pagube la vite. Coșurile se măturau și funinginea se arunca în vie, ca să încarce via cu struguri. Găinilor li se dădea să mănânce din sită, ca să ouă mult.

În dimineața acestei zile, acum, dar mai demult și cu o seară înainte, cetele de copii umblau din casă-n casă cu colinda. Obiceiul se mai numea Moș-Ajunul, Bună-dimineța, Colindișul sau Bună-dimineța la Moș Ajun. În unele locuri (Oltenia, Transilvania) colindătorii se numeau piterei sau pizerei și erau conduși de un vătaf. Datina era ca atunci când intrau în casă să scormonească focul din vatră. Ca daruri primeau covrigi, colaci, turte, mere, nuci.

Dar cel mai cunoscut obicei de Ajun este mersul cu icoana. Acum obiceiul durează mai multe zile în ajun de Crăciun și nu mai e practicat de băieții din corul bisericii, ci de preot însoțit de dascăl. Ei colindă din casă-n casă, stropind cu aghiazmă casa și locatarii și cântând troparul Nașterii Domnului: "Nașterea Ta Hristoase, Dumnezeul nostru, răsărit-a lumii lumina cunoștinței. Că întru dânsa cei ce slujeau stelelor, de la stea s-au învățat să se-nchine Ție, Soarelui dreptății, și să te cunoască pe Tine, Răsăritul cel de sus. Doamne, Mărire Ție!"

În cultura populară contemporană se remarcă pierderea legendelor populare legate de sfinții și sărbătorile din această perioadă a anului, ca și simplificarea (chiar stilizarea) obiceiurilor. Semnificațiile arhaice (câte vor fi existat în comunitatea românească) s-au pierdut, rămânând, în general, un complex de acte, ritualuri și ceremonialuri care nu-și mai au motivația decât în simpla practică.

Aceasta este și situația Crăciunului, sărbătoarea Nașterii Domnului, zi de mare bucurie și binecuvântare pentru creștini. Este sărbătorită la 25 decembrie de prin secolul al IV-lea (până atunci

se sărbătorea la 6 ianuarie, odată cu Botezul Domnului, sub numele de Epifanie sau Teofanie). În această sărbătoare, și în cele ce-i urmează în calendar, etnologii văd urmașele Saturnaliilor, Mythraliilor și altor sărbători romane dedicate solstițiului de iarnă.

În calendarul actual al românilor, sărbătoarea Crăciunului are caracter creștin, fiind sărbătorită atât prin participarea la slujbele bisericești, cât și prin practicarea unor obiceiuri populare. Cel mai practicat dintre acestea din urmă este colindatul.

Obiceiul se practică în Ajunul Crăciunului, seara, până în dimineața zilei de Crăciun. Dar există și locuri unde se colindă două sau toate în toate cele trei zile ale sărbătorii. În alte locuri din Muntenia, Moldova și Transilvania de Răsărit, se colindă (și) la Anul Nou.

COLINDELE DE CRĂCIUN

Prof.înv.preșcolar : Gîlea Ioana
Școala Gimnazială nr 1 Orbeasca ,
structura Grădinița cu P.N. nr 1 Orbeasca de Sus

Termenul de colindă s-a extins și asupra obiceiului practicat de Iordan, Florii sau chiar de Paște, în ultima vreme. Și totuși, românii consideră tradițională doar colinda de Crăciun.

Împărțite în colinde religioase (creștine) și laice (sociale, păgâne), colindele românești creează o atmosferă legendară referitoare la lume și stihii, oprindu-se mai mult asupra a trei aspecte din viața satului: cel gospodăresc, puterea și frumusețea tinerilor, eroismul și iubirea, în perspectiva căsătoriei.

În funcție de grupul care colindă, colindele sunt de copii și de ceată. Colindătorii sunt purtătorii și transmițătorii unui mesaj către gazde. Fie el magic, de urare, de legitimare a cetei sau creștin (de vestire a Nașterii lui Hristos), mesajul colindătorilor dorește să aibă efect asupra gazdei, să-i aducă bogăție, prosperitate, în noul an, să o schimbe în mai bună, mai credincioasă, mai fericită, mai sănătoasă. Colindătorii poartă diferite denumiri: ceata de colindători, ceata de feciori (în Transilvania), ceata de juni (în ținutul Sibiu-Făgăraș), bute, butea feciorilor (junilor) (în ținutul dintre Olt și Târnave), beze (în Câmpia Transilvaniei și Năsăud), dubași (în Hunedoara vestică și ținutul Halmagiu-Beiuș), preuca (în Țara Loviștei), zoritori (în Țara Bârsei), călușeri (în zona dintre Sibiu și Strei, întrucât colindătorii urează și joacă jocul cu acest nume), etc.

În ziua de azi, colinda are funcție de urare și o funcție de vestire a Nașterii Domnului. Ei îi sunt asociate tendințele tot mai marcate de trecere de la ritual la spectacol. Acum au fost uitate vechile simboluri și funcția lor originală, accentul deplasându-se pe valoarea estetică, pe frumos. Aceste caracteristici fac posibilă valorificarea lor scenică, sub formă de spectacole și festivaluri de folclor și în cadrul repertoriului interpreților consacrați, de muzică populară sau ușoară. Treptat, acest gen de manifestări tind să devină tradiții locale, cu rol de a conserva (măcar sub această formă) obiceiul, dar și cu "dezavantajele" pe care le presupune noul context al desfășurării, publicul, etc. Dincolo de acestea, este un fenomen al evoluției unui vechi și foarte practicat obicei, în condițiile societății moderne.

În zilele Crăciunului, până la Sfântul Vasile, sau chiar până la Bobotează, copiii umblă cu Steaua. Ei se numesc stelari, crai, colindari sau colindători. Umblă în cete mici, cu o stea făcută dintr-o sită veche, cu șase, opt sau douăsprezece coarne triunghiulare, învelite în hârtie colorată. În centru, au icoana Nașterii Domnului.

Alt obicei întâlnit pe tot cuprinsul țării este împodobirea bradului de Crăciun, cu jucării, lumini, globuri, beteală. Obiceiul este de data recentă (se întâlnea în România, până la sfârșitul secolului al XIX-lea, numai în casele nemților care locuiau prin orașele mari) și nu face parte din tradițiile vechi românești, ci a fost preluat din Occident. Românii aveau obiceiul de a împodobi un pom, o ramură verde, doar la nuntă și la înmormântarea unui tânăr nenunțat. Cu toate acestea,

specialiștii vorbesc despre existența, la sate, a unui pom de fasole sau din paie. Alții preferau pomul "de vâsc", ținut astăzi în casă de Anul Nou, cu credința că aduce noroc.

Crăciunul este, mai ales, un prilej de a oferi daruri. Deși comuniștii au încercat să-l înlocuiască cu Moș Gerilă pe tradiționalul Moș Crăciun, acesta din urmă revine, în fiecare an, cu sacul plin, împărțind daruri copiilor, în seara de Ajun. Atunci când nu poate veni personal, își lasă darurile sub bradul de Crăciun, unde copiii și cei mari le găsesc în dimineața sărbătorii.

Acum Crăciunul este o sărbătoare de familie, când se adună copiii, părinții și nepoții la masă. Participă la slujbele bisericii, îi primesc pe colindători, sau fac parte ei înșiși din cete. Crăciunul este considerat sărbătoarea păcii, când orice conflict încetează.

BRADUL DE CRĂCIUN

Prof. Caliopi-Alina Dinu

Liceul Tehnologic « Nicolae Bălcescu »- Alexandria

În odaia de la drum,
Bradul stă proptit la geam,
Curg ghirlande ca un fum,
Clopoței răsună-n ram.

Globuri-mere de mireasmă,
Nuci de-argint împoleit,
Buchețele din agheasmă,
În podoabe e gătit!

Și se bucură copiii,
Stau cu capul răzemat
Pe uluci, se strâng ca puii
Privind bradul fermecat!

PLUGUȘOR DE IARNĂ ROMÂNEASCĂ

Prof. Caliopi-Alina Dinu

Liceul Tehnologic „Nicolae Bălcescu” Alexandria

Ninge albastru peste câmpia de mătase, ninge cu senin de cer și de iriși, iar fiecare fulg de zăpadă e o petală înmiresmată!

Da, zăpada aceasta e o mirare a cerului și a norilor de iriși înfloriți!

Fiecare iris e un clopoțel magic, iar clinchetul lui cristalin vestește nașterea Pruncului Iisus și sosirea iernii.

Iarna vine într-o sanie purtată de cai albaștri, de grumazul cărora atârna veseli clopoței. Ea sosește în fiecare an pentru a-l înfășura pe Pruncul Domnului în scutecel alb de nea.

Așa o așteptam și noi, acolo, în satul nostru din Câmpia Dunării! Îi ieșeam înainte cu mere și nuci împoleite, cu colaci și turte calde și zaharisite, cu oala brumată de zaibărul tânăr și cu plugul înjugat, gata să pornim cu *Plugușorul* pe ulițele satului.

Bicele șfichiuiuau gerul năpraznic, care mușca din obraji flăcăilor:

*„Aho, aho, copii și frați,
Stați puțin și nu mânați,
Lângă boi v-alăturați
Și cuvântul mi-ascultați...”*

Treceau carele trase de boii voinici, ale căror coarne erau împodobite cu panglici multicolore, trăgând plugul ce purta un brad gătit cu flori de hârtie colorată, iar, alături, grâul verde nou încolțit. Flăcăii nu se temeau de ger; ei mergeau pe la casele oamenilor, pentru a le aduce belșugul bucatelor și a le ura de sănătate.

Purtau cămăși lungi, albe, din pânză cusută cu flori de primăvară, de fetele harnice, la lampă, aveau cojoace din blană de miel bârsan și căciuli brumării, iar opincile erau înnodate cu nojițe, peste ciorapii de lână.

Trosneau bicele involburate, îndepărtând duhurile rele și scuturau în creștetul nopții, clopoței magici, zurgălăii, care anunțau înnoirea anului și implorau cerul pentru a le da câmpii mănoase.

Era freamăt și veselie, era tinerețe și sărbătoare!

Obrajii le ardeau în chiot și tropot!

Și umblau, așa, până dinspre ziuă!

Era atâta iarnă românească pretutindeni!

*„Ia mai mânați, măi flăcai!
Hăi, hăi !...”*

BOBOTEAZA SAU BOTEZUL DOMNULUI- SĂRBĂTOARE CU TRADIȚII, OBICEIURI ȘI SUPERSTIȚII

**PROF. DIMULESCU LAURA ADRIANA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 1 ORBEASCA**

Boboteaza este o sărbătoare creștină care se celebrează anual la 6 ianuarie, înaintea sărbătorii Sfântului Ion. De asemenea, Boboteaza marchează încheierea sărbătorilor de iarnă dedicate Crăciunului, fiind o sărbătoare a purificării naturii, a apelor de forțele răului.

Boboteaza reprezintă, de fapt, sărbătoarea dedicată botezului Domnului în apa Iordanului. Această sărbătoare, a Bobotezei, mai este cunoscută și sub numele de “Epifanie”, “Teofanie”.

Se spune că Iisus nu a fost botezat pentru iertarea păcatelor lui, fiindcă El era fără de păcat, ci pentru sfințirea creației. Din punct de vedere calendaristic, Boboteaza reprezintă încheierea ciclului celor 12 zile ale Sărbătorilor de Iarnă, care încep pe 25 decembrie, cu Nașterea Domnului sau Crăciunul. Legenda de la care a pornit obiceiul sfințirii apelor se referă la faptul că atunci când Ioan Botezătorul a început procesiunea botezării, diavolii au venit pe râul Iordanului pentru a o împiedica. În acel moment, Dumnezeu le-a poruncit preoților să sfințească toate apele. Ca urmare, toți diavolii au căzut sub ghețuri și s-au înecat.

La români ziua de Bobotează cuprinde motive specifice sărbătorilor de Crăciun. Astfel, în unele zone se colindă, se fac și se prind farmecele și descântecele, se află ursitul, se fac prorociri despre noul an.

De obicei, în această perioadă în țara noastră este foarte frig, de unde și expresia “gerul Bobotezei”.

În această zi, de Bobotează, există tradiția conform căreia preoții sfințesc toate apele din care oamenii vor lua, mai apoi, pentru a stropi gospodăriile, casele și animalele, păstrând restul apei în sticle, pentru leac.

În satele și orașele traversate de râuri există obiceiul ca preoții să arunce crucea în apa înghețată, iar tinerii curajoși au datoriat de a o scoate la mal. Se spune, conform tradiției și credinței, că cel care va face asta va avea parte numai de bine și va fi ferit de toate bolile.

Se crede, conform spuselor populare că, la Bobotează, când preotul moaie crucea în apă, toți dracii ies din ape și rătăcesc pe câmpuri până ce se termină sfințirea apelor. Nimeni nu-i vede, în afară de lupi, care se iau după ei și unde-i prind acolo îi sfășie. Din această cauză, există și superstiția conform căreia nu ai voie să lași rufe pe sârmă deoarece, dracii, în fuga lor, se pot ascunde printre ele.

Se spune că în noaptea de Bobotează, tinerele fete își visează ursitul. Ele își leagă pe inelar un fir roșu de mătase și o rămurică de busuioc, pe care o pun sub pernă. Fetele care cad pe gheață în ziua de Bobotează pot fi sigure că se vor mărita în acel an, spune tradiția populară.

De asemenea, potrivit tradiției, în ajunul Bobotezei în casele românilor se pregătește o masă asemănătoare cu cea din Ajunul Crăciunului. Sub fața de masă se pune fân sau otavă, iar pe fiecare colț al acesteia se pune câte un bulgăre de sare. Apoi pe masă se așează 12 feluri de mâncare: colivă, bob fiert, fiertură de prune sau perje afumate, sarmale umplute cu crupe, borș de „burechiuse” sau „urechiusele babei” (fasole albă cu colțunași umpluți cu ciuperci), borș de pește, pește prăjit, plăcinte de post umplute cu tocătură de varză acră, plăcinte cu mac.

Totodată după Bobotează nu se spală cămășile două săptămâni deoarece apele sunt încă sfințite.

În ziua de Bobotează bătrânii spun că dacă vremea e frumoasă, atunci anul va fi bogat în pâine și pește.

La Bobotează se sfințesc toate apele, iar preotul se duce la o apă unde va arunca o cruce. Mai mulți bărbați se aruncă în apă ca să o aducă înapoi, iar cel care reușește să ajungă primul la ea primește binecuvântarea preotului și se consideră că va avea noroc tot anul. În vechime, cel care găsea primul crucea și o aducea la mal primea și daruri de la domnitorul țării și era ținut la mare cinste de către ceilalți.

Iordănitul femeilor este un alt obicei. În trecut, în satele din nordul țării, femeile se adunau în grupuri mari acasă la cineva și duceau alimente și băutură. După ce serveau masa, ele cântau și jucau toată noaptea. Dimineața ieșeau pe stradă și luau pe sus bărbații care apăreau întâmplător pe drum, îi duceau cu forța la râu, amenințându-i cu aruncatul în apă. În unele regiuni avea loc integrarea tinerelor neveste în comunitatea femeilor căsătorite prin Tradiția susține că la Bobotează nu se spală rufe. În această zi sunt interzise certurile în casă și nu se dă nimic cu împrumut.

Dacă la Bobotează vremea a fost rece, atunci după ieșirea cu „Iordanul” se va înnumia, iar dacă vremea a fost caldă, atunci se va înăspri.

Toate obiceiurile și tradițiile legate de Bobotează au ca și scop, pe de o parte, alungarea spritelor rele care circulă libere de la Crăciun, iar pe de altă parte, urmăresc atragerea belșugului în anul ce va urma.

„OBICEIURI ȘI TRADIȚII DE IARNĂ ”

Prof. Înv. Preșcolar AL-KHEMESY CAMELIA
Școala gimnazială M. Eminescu cu structura
G.P.P. Nr.4 Roșiorii de Vede, jud. Teleorman

Odată cu sărbătorile de iarnă, asistăm la cele mai frumoase tradiții românești. În această perioadă a anului sunt întâlnite unele dintre cele mai frumoase datini și obiceiuri populare, care provin din moși-strămoși.

Cele mai frumoase sărbători de iarnă sunt:

- ✓ Moș Nicolae
- ✓ Bradul de Crăciun
- ✓ Colindatul
- ✓ Crăciunul
- ✓ Steaua
- ✓ Capra
- ✓ Jocul Urșilor
- ✓ Căluții
- ✓ Plugușorul
- ✓ Sorcova

MOȘ NICOLAE:

Acesta este așteptat cu nerăbdare de către copii, care au datoria ca în seara de ajun să-și curățe și să-și pregătească ghetuțele, pentru ca **moșul Nicolae** să le poată umple cu daruri. Există însă și posibilitatea ca moșul să nu fie întotdeauna darnic dacă copii nu au fost cuminți în decursul anului, le poate aduce astfel o nuielușă.

BRADUL DE CRĂCIUN

Simbolul iernii și al sărbătorilor de iarnă este mult îndrăgitul brad de Crăciun. Împodobirea bradului, alături de cei dragi însoțiți de colinde și podoabe care mai de care mai frumoase, ne poartă într-o lume magică, de basm.

Bradul este cel mai important arbore din obiceiurile românești, fiind prezent la cele mai importante evenimente din viața unui om: botezul, căsătoria, înmormântarea.

Se consideră că bradul aduce noroc, viață lungă, prosperitate și fertilitate, motiv pentru care oamenii își împodobesc casa cu crengi de brad.

COLINDATUL

Colindatul este un obicei foarte cunoscut care începe în data de 23 decembrie. În alte zone se continuă 2-3 zile. La colindat participă, de regulă grupuri de copii, iar în alte zone și tineri sau bătrâni, în funcție de zona etnografică. Ei le urează să-i găsească „Tot cu mesele întinse și făcliile aprinse”. Colindatul are loc în curtea celor care primesc colindătorii, sub fereastră sau la ușă.

Colindătorii sunt primiți în casă deoarece se spune că ei aduc sănătate și un an prosper și sunt recompensați cu nuci, mere, colaci și, mai recent, bani.

CRĂCIUNUL

Cea mai așteptată sărbătoare din An este Nașterea lui Iisus Hristos. Colindătorii aduc vestea Nașterii Domnului. Crăciunul îl sărbătorim pe 25 Decembrie în fiecare an. De ziua Nașterii lui Iisus oamenii întind mese îmbelșugate, sărbătoresc cu toată familia și rudele. Nelipsite bucate

tradiționale: sarmale, piftie, caltaboș, cârnați, friptură, salată boeuf, murături, vin roșu, cozonac și felurite prăjituri, etc. se găsesc în această zi în fiecare casă.

STEAUA

Mersul cu steaua este un obicei vechi întâlnit la toate popoarele creștine, ce are menirea să vestească Nașterea lui Iisus Hristos. El amintește de cei trei păstori care au venit cu daruri pentru Pruncul Iisus la Ieslea cea luminată de Steaua strălucitoare, care i-a călăuzit până acolo.

Astfel, colindătorii vestesc Minunea Nașterii în fiecare an, aducând bucurie, emoție, speranță, celor pe care îi colindă.

CAPRA

Acest obicei ține, de regulă, de la Crăciun până la Anul Nou. În Muntenia și Oltenia, capra este numită “brezaia” (din cauza înfățișării pestrițe a măștii) și obiceiul se practică, mai ales de Anul Nou.

PLUGUȘORUL

Plugușorul este un obicei care se practică în Ajunul Anului Nou până în dimineața Anului Nou. Acesta este un obicei agrar, cu adânci rădăcini în spiritualitatea românească. Este un colind agrar având ca subiect munca depusă pentru obținerea pâinii. Buhaiul, biciul, clopoței, plugul sunt elementele care însoțesc colindătorii cu Plugușorul.

SORCOVA

Sorcova este un obicei care aduce mare bucurie copiilor. Aceștia poartă o sorcovă confecționată dintr-un băț și flori de hârtie colorate legate pe aceasta, sau o crenguță de brad împodobită în mână. Prin sorcovie, copiii urează bunăstare celor pe care îi ating cu sorcova.

BIBLIOGRAFIE:

- <http://azm.gov.ro/datini-traditii-si-obiceiuri-romanesti-in-luna-decembrie-2/>
- <https://www.imperialtransilvania.com/ro/2017/12/09/citeste-stirea/argomenti/traditions/articolo/sarbatorile-de-iarna-la-romani-traditii-obiceiuri-datini.html>

TRADITII SI OBICEIURI DE CRACIUN IN CONTEXT EUROPEAN

**BRATU PETRUTA LILIANA
GR. P.N. NR. 2 ORBEASCA DE JOS**

Spiritul Craciunului se regaseste in fiecare loc si are o semnificatie aparte pentru fiecare dintre noi. Luna decembrie este si prima luna calendaristica de iarna, luna primei zapezi, luna cadourilor si luna in care sarbatorim cele mai frumoase Sarbatori: Mos Nicolae, Craciunul sau Revelionul. Este ultima luna din an, luna meselor imbelsugate alaturi de cei dragi, luna colindelor si a urarilor de bine, luna planurilor pentru anul ce urmeaza, dar si luna dorintelor. Majoritatea dintre noi le indragim si le sarbatorim conform propriilor obiceiuri si traditii, acestea fiind diferite de la o zona la alta, dar si de la o tara la alta. Cea mai cunoscută și iubită dintre aceste sărbători este Crăciunul, una dintre cele mai mari sărbători ale creștinătății. Această sărbătoare celebrează de peste 2.000 de ani nașterea lui Iisus și este prilej de bucurie, căldură, meditație și emoție.

Nașterea lui Iisus nu a fost celebrată întotdeauna pe 25 decembrie. Primii creștini considerau că aceasta a avut loc în luna septembrie, odată cu Ros Hashana (sărbătoare din calendarul iudaic). În anul 320, papa Iuliu I a specificat pentru prima dată oficial data nașterii lui Iisus ca fiind 25 decembrie. Crăciunul este una dintre cele mai importante sărbători ale anului pentru toți europenii. Nașterea

Mântuitorului Iisus Hristos reprezintă prilej de sărbătoare în fiecare casă. Este sărbătoarea cu cele mai multe tradiții.

În funcție de cultură și istorie, fiecare țară are tradițiile sale specifice.

Există asemănări între popoare dar și deosebiri. Astfel, majoritatea europenilor împodobesc bradul, merg la slujba de Crăciun, primesc cadouri și sărbătoresc împreună cu cei dragi. Ceea ce diferă este perioada în care este sărbătorit Crăciunul, de ex. în Cehia, sărbătoarea Crăciunului începe pe 6 decembrie, de Sf. Nicolae și se încheie cu vizita celor trei magi, în Austria, Crăciunul începe tot de Sf. Nicolae, dar în Irlanda Crăciunul începe pe 24 decembrie și durează până pe 6 ianuarie, zi pe care irlandezii o numesc „Crăciunul mic”. În Spania, Crăciunul este sărbătorit la 25 decembrie, dar darurile se dau pe 6 ianuarie, cu ocazia zilei celor Trei Regi („Reyes Magos”).

În Germania, Crăciunul poartă denumirea de „Weihnachten” – „noapte solemnă” sau „Heiligenachten” – „noapte sfântă”. În prima duminică de Advent târgurile de Crăciun invadează piețele orașelor, dându-se astfel startul sărbătorilor de iarnă. În fiecare casă se regăsește „coroana de Advent” pe care se găsesc fie 4 lumânări care vor fi aprinse succesiv în fiecare duminică de Advent, fie 24 de săculețe cu dulciuri care vor fi degustate zilnic în familie. În Ajunul Crăciunului copiii nu primesc darurile de la Moș Crăciun, ci de la „Christ-Kind” (copilul Isus).

Crăciunul („Koleda”) în Bulgaria începe la 12 noaptea, în seara de Ajun când fetele tinere pregătesc o pâine specială („Krava”) pentru al lor „Koledar” (colindător) favorit. „Koledarii” (colindătorii) sunt tineri necăsătoriți îmbrăcați în haine tradiționale, ținând în mână un „koledarka” (baston mare din lemn de stejar sculptat), care merg din casă în casă pentru a face urări și a primi darurile pregătite special pentru ei. O altă tradiție care prezintă aspecte diferite în funcție de popor este și cea a împodobirii bradului.

Această tradiție a început în Germania în secolul al XVI-lea. Mai târziu, împodobirea brazilor a devenit un obicei și în alte țări. În Anglia, în 1814, prințul Albert, soțul reginei Victoria, a împodobit un brad la castelul Windsor folosind dulciuri, lumânări și fructe.

În Ungaria, Pomul de Crăciun era împodobit cu fructe, prăjituri, dulciuri și lumânări iar în România, beteala, globulețele colorate ce scilipsesc în lumina lumânărilor și a luminițelor colorate, steaua vestitoare a Nașterii Domnului Iisus din vârful bradului, îngerașii care ne îndeamnă să trăim emoțiile Nașterii Pruncului Sfânt, toate ne anunță Seara cea Mare. Georgienii au Chichilaki, un alt tip de pom de Crăciun. Nu este un brad ca al nostru, ci din lemn uscat transformat în fâșii ondulate, astfel încât să semene cu un copac mic. Chichilaki este decorat cu fructe și dulciuri mici.

Împodobirea bradului de Crăciun a devenit una dintre cele mai iubite datini, atât în mediul rural, cât și urban, odată cu așteptarea în seara de Ajun a lui Moș Crăciun.

Sunt zone în țara unde tradiția Crăciunului încă se păstrează cu sfîntenie și se transmite nealterată, din generație în generație. Oamenii de la sate au obiceiuri specifice de la care nu se abat de aceea, în prag de sărbători, auzim de tradiții și superstitii de care mulți dintre noi n-au auzit niciodată.

În satele din Maramureș, colindătorii iau cu asalt ulițele încă din Ajunul Crăciunului și sunt răsplătiți cu nuci, mere, colaci sau bani. Tinerii umblă din casă în casă cu „Steaua” sau cu „Capra”, reprezentații răspândite în numeroase zone din România.

Tot în această zonă se cântă un colind cu rădăcini de peste două milenii, intitulat „Împăratul Romei”. Colindul redă contextul istoric al nașterii lui Iisus, în timpul împăratului roman Octavian Augustus și descrie momentul venirii celor trei magi de la Răsărit cu daruri – aur, smirnă și tămâie.

În Moldova, în special în Bucovina, oamenii fac turte de Crăciun și le păstrează până la primăvară, când sunt puse între coarnele vitelor atunci când pornesc la arat. Se spune că acești colaci trebuie să fie rotunzi precum Soarele și Luna.

În satele din Oltenia, în Ajunul Crăciunului se practică „scormonitul în foc”. Toți membrii familiei se adună în jurul focului și, pe rând, dau cu o nuiă, spunând: „Bună dimineața lui Ajun/ Că-i mai bună a lui Crăciun/ Într-un ceas bun/ Oile lănoase/ Vacile lăptoase/ Caii încurători/ Oamenii sănătoși/ Să se facă bucatele, porumbul, grâul”.

În Ajunul Crăciunului, sârbii din Banat fac focul pentru a arde „badnajak-ul”. Este vorba despre un trunchi de stejar tânăr care este aprins în noaptea de Crăciun în curtea casei. Scânteile focului ar aduce bunăstare gospodăriei.

În nordul Dobrogei, în apropierea Munților Măcinului, cetele de feciori au și „Oleleul” – personaj de origine păgână care intră primul în gospodărie, înconjoară ceata de colindători de două-trei ori, după care o veghează. Oleleul are misiunea de a speria duhurile rele.

Parcurgând aceste tradiții și obiceiuri, ideea care prinde contur este aceea că tradițiile de Crăciun sunt foarte frumoase și că această frumoasă diversitate trebuie îmbrățișată și protejată, în același timp cu păstrarea acelor tradiții unice, reprezentative pentru identitatea fiecărui popor.

CRĂCIUNUL. TRADIȚII ȘI OBICEIURI

Prof. Calotă Mirela
Grădinița cu Program Prelungit Nr.8, Alexandria

Sărbătorile de iarnă cu fastul lor material și spiritual, cu universala forfotă umană, cu imensă disponibilitate a dăruirii generoase devine un minunat prilej prin care se pronunță specificul unei națiuni ca într-un prețios diamant ce răsfrânge acel mozaic de raze luminoase ale credinței în Dumnezeu, ale iubirii de oameni și ale speranței în zile mai bune.

Obiceiurile înrădăcinate în viața oamenilor, comunică o poezie netăgăduit de frumoasă. Obiceiul este o deprindere câștigată prin repetarea deasă a aceleiași acțiuni. Obiceiurile, datinile, cântecele, însoțesc viața omului de la naștere până la moarte.

Folcloriștii împart obiceiurile după anotimpuri, concentrându-le în jurul sărbătorilor importante.

Și în Județul Teleorman se întâlnesc obiceiuri și tradiții specifice sărbătorii Crăciunului. Obiceiurile Anului Nou, practicate în perioada 24 decembrie-7 ianuarie, sunt legate de sărbătorile Crăciunului și ale Anului Nou și au o mare bogăție folclorică.

Toate colindele românești sunt creștine și bogate în conținut, cuprinzând nu numai evenimentul Nașterii Domnului ci și alte pasaje din Vechiul și Noul Testament, puse în versuri. Cel mai cunoscut, emoționant și rostit colind divin este “O ce veste minunată”, înfiorat de tonul mesianic al Nașterii lui Iisus. Ascultându-l în seara de Crăciun, oamenii, cu suflarea tăiată, aduc în suflet și în gând Îngerii din Cer și pe Domnul cel Mare.

Județul Teleorman în Ajunul Crăciunului, copiii merg cu „bolindeții”, o tradiție prin care aceștia colindă pe la casele oamenilor strigând: „Bună seara la Ajun,

Că e mâine Moș Crăciun,
Cu bucata pe tăciun.”

Drept recompensă, copiii primesc covrigi, biscuiți, nuci sau bani.

De Anul Nou se colindă cu Steaua, Sorcova, Plugușorul. Se colindă în grupuri organizate.

Plugușorul este un obicei foarte vechi și se urează fiecărui gospodar. Printre cele mai îndrăgite datini de Anul Nou, “Plugușorul” reprezintă urarea-emblemă a românilor. În funcție de zona geografică, acest colind ce poartă denumiri diferite - Buhai (în Moldova), Urat (în Muntenia) și Plugul Mare (în Ardeal) - invocă prosperitate pentru gospodăria celui care-i primește pe colindători. Primii care organizează cetele de colindători sunt copiii. Înfofoliți în haine groase, cu căciuli împodobite cu panglici colorate și ținând în mâini bice și clopoței legați cu busuioc de cate o lopătică de lemn, copiii pornesc cu plugușorul pe la rude și vecini. Unii poartă cu ei și un buhai, un instrument specific făcut dintr-o putinică de lemn cu fundul din piele de oaie, prin care se trage o şuviță de par de cal. Ajunși

în curțile oamenilor, copiii încep să ureze în versuri, acompaniați de buhai. Din când în când, vătaful, cel care conduce grupul, se oprește și își îndeamnă prietenii să „mâne și să sune din zurgălăi“. După urările de rigoare, gospodinele îi răsplătesc cu mere, covrigi, nuci sau bani.

În ajunul Anului Nou și în ziua de Sfantul Vasile, în anumite zone ale țării, colindătorii umblă cu "Vasilca", o căpățână de porc așezată pe o tavă și împodobită cu flori de hârtie, panglici și alte ornamente. Colindătorii le urează oamenilor ca porcul cel gras să le aducă un an nou și îmbelșugat. La finalul colindului, gospodarii oferă tinerilor veniți cu Vasilca bani, vin și carne. Romii obișnuiau să numească "Vasilca" urșii domesticiți pe care îi jucau prin sate, dar și porcii. Obiceiul este practicat, deopotrivă, de romi, dar și de alte etnii din Balcani, însă, de obicei, cu Vasilca merg romii, pentru că, legenda spune că atunci când țiganii erau încă sclavi, ei cereau de la domni capul porcului taiat de Crăciun, pe care îl purtau pe la oameni cerând bani. Acest obicei se pastrează astăzi mai ales în Muntenia:

„Ce-mi-n cer și pe pământ,
Îmi este o dalbă mănăstire.
Cine șade-n ușa ei?
Șade bătrânul Crăciun
Lângă bătrânul Crăciun Șade Maica Precesta
Cu busuiocu-n dreapta
Și judecă pe Lina.
Și voleo Vasâlco,
Ce-ai mâncat și ce-ai băut
De ești groasă și frumoasă,
Și la ochi cam drăgăstoasă?
Jar și ghindă mi-am păscut,
Și-n vale am coborât,
Apă rece mi-am băut.
Românii cum mă văzură,
Săriră mă doborâră,
Românii cu securile
Țiganii cu baroasele.
După ce mă doborâră
Și frumos că mă-mpărțiră.
Luară românii slănina,
Și țiganii căpățâna.
Văzură că se-nșelără
Ei frumos mă-nzorzonară,
Cu cercei, cu ghiocci,
Cu salbă de nouă lei,
Și au plecat din casă-n casă,
La boieri ca dumneavoastră,
Care cu-n franc, care cu doi,
Să ne cinstiți și pe noi.
La anul și la mulți ani.”

Tradiția spune că de Crăciun se deschide cerul, iar cei care sunt buni îl văd pe Dumnezeu stând la masă cu sfinții, apostolii și îngerii.

BIBLIOGRAFIE

- 1.Constantin Eretescu –“Folclorul literar al românilor”, editura Compania 2007.
- 2.Narcisa Alexandru Stiucă-Sarbatoarea noastră de toate zilele –sarbatori în cinstea iernii, Editura Cartea de buzunar, 2005

CHRISTMAS CODING (Pixel Art)

P.I.P. Corina Voicu Popescu
Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Alexandria

CHRISTMAS CODING (Pixel Art)

This project aims to disseminate the culture of coding. By writing the code to draw simple pictures showing Christmas subjects, children begin to understand what programming is. Students from different countries will instruct each others to colour square on graph paper to reproduce a Christmas subject (to make a Christmas card) following a code sent from a different partner school.

Christmas Coding este un proiect eTwinning pe care l-am desfășurat în școala noastră alături de 24 de profesori din școli din Uniunea Europeană. Acest proiect și-a propus să introducă cultura codificării. Scriind codul pentru a desena imagini simple care prezintă subiecte de Crăciun, copiii încep să înțeleagă ce este programarea. Elevii din diferite țări se vor instrui reciproc să coloreze pătratul pe hârtia cu grafic pentru a reproduce un subiect de Crăciun (pentru a face o felicitare de Crăciun) în urma unui cod trimis de către o altă școală parteneră.

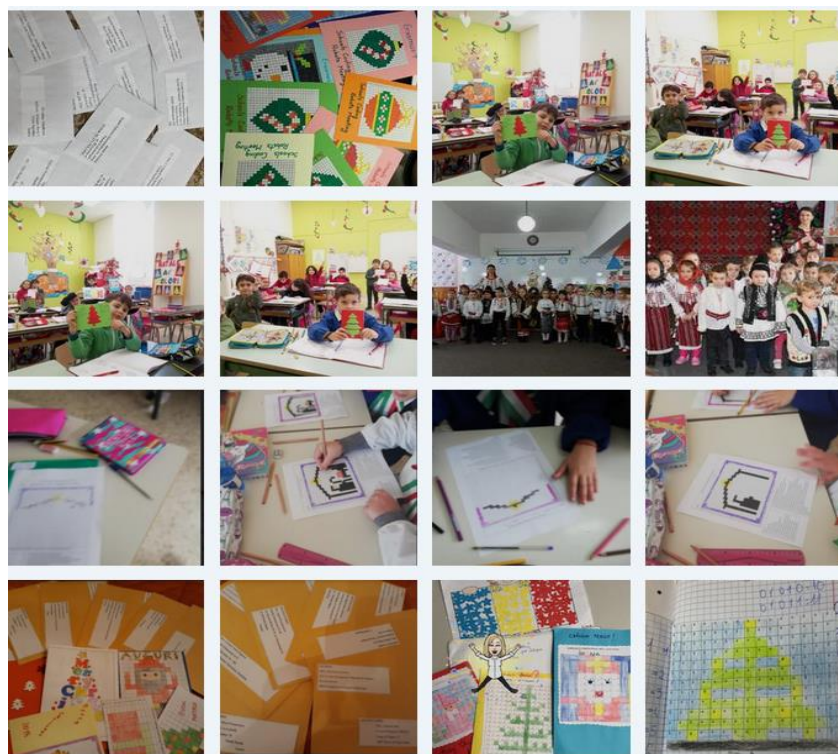
Obiectivele proiectului:

- 1) Ajutați elevii să înțeleagă cum funcționează „codificarea”;
- 2) Faceți ca mintea elevilor să fie deschisă către noi realități
- 3) Realizați nevoia de structuri formale de programare, cum ar fi bucle și funcții;
- 4) Dezvoltați creativitatea elevilor;
- 5) Creșteți motivația de a comunica în limba engleză;
- 6) Dezvoltați abilitățile TIC prin utilizarea diferitelor programe și platforme;
- 7) Aflați cum să utilizați Twinspace;
- 8) Dezvoltați abilitățile de colaborare.

Proiectul a avut 5 activități principale:

- introducerea reciprocă în Twinspace;
- scrierea codului (sau a algoritmului) pentru a desena un subiect simplu de Crăciun și postarea acestuia în Twinspace;
- folosind codurile scrise de o școală parteneră pentru a-și alege felicitarea de Crăciun;
- fiecare școală parteneră afișează felicitările realizate, pentru a disemina proiectul între colegi și părinți;
- evaluarea proiectului.

Rezultatele proiectului:

Una sau mai multe felicitări de Crăciun realizate în PixelArt pentru fiecare elev participant.

O felicitare de Crăciun trimisă din fiecare țară care participă la proiect.

O expoziție cu lucrările copiilor în timpul Crăciunului.

TRADIȚII DE IARNĂ ÎN TELEORMAN

PROF. ÎNV. PRIMAR DOBRICĂ IUSTINICA TEODORA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ CĂLMĂȚUIU

Mai multe datini și obiceiuri prilejuite de sărbătorirea Crăciunului se mai întâlnesc în unele localități rurale din județul Teleorman, zona de sud a țării având un folclor bogat și variat. Cetele de colindători, tineri dar și maturi, cunosc texte care se adresează fiecărui component al gospodăriei unde ajung în cursul serii: bărbat, femeie, fată sau băiat.

În cultura populară tradițională, obiceiurile formează un capitol important, fiindcă întreaga viață a omului, munca lui din timpul anului și diferitele lui ocupații, relațiile cu semenii și cu întruhipările mitologice erau întreșute cu obiceiuri. În folclorul nostru, unele obiceiuri au păstrat până astăzi forme ample de desfășurare, în care vechile rituri se îmbină cu acte ceremoniale, cu manifestări spectaculoase.

Obiceiurile înrădăcinate în viața oamenilor, comunică o poezie netăgăduit de frumoasă. Obiceiul este o deprindere câștigată prin repetarea deasă a aceleiași acțiuni. Obiceiurile, datinile, cântecele, însoțesc viața omului de la naștere până la moarte.

Județul Teleorman este foarte bogat în obiceiuri și tradiții.

Folcloriștii împart obiceiurile după anotimpuri, concentrându-le în jurul sărbătorilor importante.

Obiceiurile Anului Nou, practicate în perioada 24 decembrie-7 ianuarie, sunt legate de sărbătorile Crăciunului și ale Anului Nou și au o mare bogăție folclorică. De Anul Nou sunt colinde și urări.

Colindele religioase au ca subiect nașterea, botezul și patimile lui Isus Hristos. Colindele au text și melodie: Steaua, Domn, Domn să-nălțăm, Astăzi s-a născut Hristos, Florile dalbe etc.

De Crăciun se taie porcul, iar copii merg cu „bolindeții”, o tradiție prin care copii colindă pe la casele oamenilor strigând: „Bună seara la Ajun,

Că e mâine Moș Crăciun,
Cu bucata pe tăciun.”

În schimb copii primesc covrigei, biscuiți, nuci sau alte dulciuri.

Obiceiurile înrădăcinate în viața oamenilor, comunică o poezie netăgăduit de frumoasă. Obiceiul este o deprindere câștigată prin repetarea deasă a aceleiași acțiuni. Obiceiurile, datinile, cântecele, însoțesc viața omului de la naștere până la moarte.

În afară celor care cântă, din grup face parte "Măgarul", adică cel ce poartă o desagă pentru colaci, covrigi, mere, nuci și alte daruri, inclusiv vinul de buturugă. În lumea satului teleormănean există credința că dacă mănânci un măr în ziua de Crăciun vei fi sănătos pe tot parcursul noului an. Ca să fii ferit de farmece, este bine să așezi în cele patru colțuri ale mesei de Crăciun, sub fața de masă, căței de usturoi și boabe de mei.

Bătrânii din unele localități mai cred că în Ajunul Crăciunului, la miezul nopții, se deschid porțile Raiului pentru cei care mor în această perioadă.

Ca și în întreaga țară, locuitorii din județul Teleorman au obiceiuri legate de anumite zile ale anului, păstrate prin tradiție de la strămoșii noștri și în care palpita înțelepciunea poporului român, între care colindele și obiceiurile legate de Anul Nou ocupă un loc însemnat. Cele mai frecvente colinde, care au rezistat timpului sunt: „Astă noapte-ntunecoasă”, „Sub umbrar de rosmarin”, „Sorcova” și „Plugușorul”.

Primul colind, pe lângă urarea tradițională de Anul Nou, elogiază prin versurile sale elementele mediului rustic, care influențează și susțin existența omului. Acestea sunt, mai ales, plantele agricole, grâul și floarea-soarelui: „Astă noapte-ntunecoasă,/ Noi venim să colindăm,/ La fereastră să strigăm/ Și vouă să vă urăm./ Porumbeii satului/ Uiră și zburară/ Din cuibul pătului/ Cu norii s-amestecară./ Câte flori sunt pe pământ,/ Toate merg la jurământ,/ Numai floarea soarelui/ Și cu spicul grâului/ Șad în poarta raiului/ Și-mi judecă florili,/ Ce-au făcut miroasili.”

Cel de-al doilea colind, este un vechi ceremonial, care exprimă metaforic o scenă erotică, după cum o consemnează versurile: „-Fir-ai, fată or nevastă/ Or zână din cer picată!/ - Nu sunt fată, nici nevastă,/ Nici zână din cer picată/ Și sunt Floarea Soarelui,/ Șad în poarta raiului,/ Ca să judec florili,/ ce-au făcut miroasili./ A dat o ploaie cu vânt/ Și le-a culcat la pământ,/ A bătut un vânt turbat/ Și miroasele le-a luat,/ A bătut un vânt cu soare/ Și le-a sculat în picioare.”

Aceste cântece se cântau în seara de Anul Nou, când colindătorii obișnuiau să poarte cu ei o strachină cu grâu verde, legat cu fir roșu, precum și boabe de grâu, cu care loveau în geam, cei din casă răspunzându-le: „Ca mine, ca mine!”, adică noul an care vine să facă grâul să crească mare și să dea producții bune. În timp ce se cântau colindele, colindătorii trosneau din bice și sunau clopotele, strigând: „Ura, ura, ura!”

Dacă în seara Anului Nou nu colindă decât băieții între 10-16 ani, a doua zi dimineața, umblă cu sorcova, atât băieții, cât și fetele ce nu depășesc vârsta de 10 ani.

Înainte vreme, sorcova nu era făcută din flori de hârtie colorată, ca astăzi, ci din crenguțe cu flori de măr, păr, vișin și trandafir. Aceste crenguțe, de obicei câte una pentru fiecare membru al familiei, se puneau, în seara de 30 noiembrie, seara de Sf. Andrei, într-o cană cu apă, la fereastră în casă, gospodina având grijă să schimbe apa în fiecare zi. Îngrijite astfel, și fiind la căldură și lumină, crenguțele înmugureau și chiar înfloreau. Din aceste crenguțe înflorite se împodobeau sorcovele copiilor, care atunci când sorcoveau, spuneau: „Sorcova, vesela,/ Să trăiți,/ Să-mbătrâniți,/ Ca un măr,/ Ca un păr,/ Ca un fir de trandafir!/ Să fiți:/ Tare ca fieru,/ Iute ca oțelu,/ Tare ca piatra,/ Iute ca săgeata,/ La anu și la mulți ani!”

În ziua Anului Nou se umblă cu Plugușorul. Câțiva flăcăi, îmbrăcați în costume populare tradiționale, cu un plug tras de patru boi, albi și frumoși, veneau în gospodăriile oamenilor și recitau „Plugușorul” din colecția lui Vasile Alecsandri, neuitând să strige de fiecare dată: „Mânați, măi flăcăi,

hăi, hăi!” Se trosnea cu bicele și se băteau tălăngile și clopotele, se trăgea de buhai și se brăzda cu plugul prin zăpadă.

De Anul Nou se colindă cu Steaua, Sorcova, Plugușorul. Se colindă în grupuri organizate de cadrele didactice.

Plugușorul este un obicei foarte vechi și se urează fiecărui gospodar. Plugușorul este poezia care a cuprins cele mai multe transformări.

În Teleorman, copii care merg cu sorcova poartă în mână o crenguță împodobită cu flori din hârtie colorată, trec pe a rude unde le urează fericire, sănătate, tăria fierului, frumusețea trandafirului.

Steaua este de asemenea purtată de un copil, în spatele ei fiind o lanternă aprinsă, vestind astfel nașterea Domnului.

Capra este de asemenea un obicei străvechi sunt manifestări spectaculoase, cu personaje bufice ce interpretează diferite roluri, întâlnite la Putineiu, Călmățui, Salcia, Călmățui de Sus, etc. Este costumată și jucată de un flăcău. Acesta ascuns sub un cojoc sau un cearșaf, ritmează jocul, acționând botul de lemn clămpănitor. Jocul caprei este însoțit de diverse instrumente și de alte personaje travestite care cântă, scandează numele caprei.

Irodul se practică în diverse sate din județ. Irozii sunt costumați specific, cu șepci (chipie din carton), peste îmbrăcăminte sunt puse foarte multe panglicițe din hârtie frumos colorată.

Județul Teleorman este plin de astfel de obiceiuri. Din păcate astăzi, tinerii ocupați fiind de problemele cotidiene, uită să se mai bucure de aceste minunate obiceiuri, și astfel ele sunt amenințate cu dispariția. Noi, cadrele didactice încercăm, prin serbările pe care le facem, să le reamintim că au moștenit o tradiție și sunt obligați să o ducă mai departe.

CRĂCIUNUL ÎN ROMÂNIA

Prof. Doina Drăgoi
Liceul Tehnologic Virgil Madgearu
Roșiori de Vede, Teleorman

Crăciunul este o sărbătoare principală anuală, la fel ca în majoritatea statelor creștine. Crăciunul a fost introdus odată cu apariția creștinismului în România.

Marcă postală de Crăciun

Sărbătoarea Nașterii Domnului se ține pe 25 și 26 decembrie.

(Un vechi obicei al românilor din satele unor zone ale țării, ca de pildă cele din Oltenia, era acela ca în Ajunul Crăciunului, gospodarii să se trezească dimineața devreme, să facă focul în sobă și cu o rămurică a unui pom din grădină să jăruiască jarul stând la gura sobei și să spună: "Bună dimineața lui Ajun! /C-a venit într-un ceas bun /Să ne-aducă:porcii grași și unturoși /Și oamenii sănătoși; /Vacile cu viței,oile cu miei,scroafele cu purcei,cloștile cu pui,găinile cu ouă.....și tot așa se continua cu ceea ce gospodarii doreau să aibă, ca în final să se spună: La anul și la mulți ani!). Cântarea cântecelor de stea este o parte foarte importantă din festivitățile Crăciunului românesc. În prima zi de Crăciun, mulți colindători umblă pe străzile acoperite cu zăpadă ale orașelor și satelor, ținând în mână o stea făcută din carton și hârtie, cu scene biblice pictate pe ea.

Tradiția din România cere ca cei mici să meargă din casă în casă, cântând cântece de stea și recitând poezii sau legende, pe toată perioada Crăciunului. Liderul cără cu el o stea din lemn, acoperită cu staniol și decorată cu clopoței și panglici colorate. O imagine a Sfintei Familii este lipită în centru stelei și întreaga creație este atașată de o coadă de mătură sau de un băț puternic.

Colindatul creștin

Colindători în București, 1842.

Pentru cea mai așteptată sărbătoare din decembrie, Crăciunul, românii au apelat în egală măsură la tradiție, știind să accepte și obiceiuri mai recente. Întâmpinată cu bucurie, Nașterea Mântuitorului aduce cu ea și o sumă de practici foarte vechi prin care se celebra Solstițiul de Iarnă, momentul în care natura dă speranțe că va renaște.

Obiceiul colindatului a înglobat în el nu numai cântec și gest ritual, ci și numeroase mesaje și simboluri ale unei străvechi spiritualități românești. El s-a păstrat asociindu-se câteodată cu celebrarea marelui eveniment creștin care este Nașterea Domnului Iisus Hristos. Există de asemenea cântece de stea (sau colinde creștine), care au ca subiect Nașterea Domnului. În ajunul Crăciunului, pe înserat, în toate satele din țară, începe colindatul. Copiii cu steaua vestesc Nașterea Domnului și sunt primiți cu bucurie de gazdele care îi răsplătesc cu mere, nuci și colaci.

În Maramureș, cei care colindă sunt oameni în toată firea. Obiceiul este să treacă pe la fiecare casă iar apoi, cu tot cu gazdele care i-au omenit, să continue colindatul. Postul Crăciunului ia sfârșit și fiecare se poate bucura de mâncărurile rituale: preparatele din porc, sarmalele, colacii și cozonacii, prăjiturile și vinul. Cele trei zile de sărbătoare ale Crăciunului aduc liniște și pace în case. Există și o perioadă de post culinar și spiritual ce se ține înaintea Crăciunului, timp de șase săptămâni sfârșindu-se în noaptea de Crăciun. În ajun de Crăciun există obiceiul de a se împodobii în casă sau în curte un brad cu diferite globuri, cu beteală ori cu bomboane de ciocolată numite saloane. Cele trei zile de Crăciun sunt 25, 26 și 27 decembrie. În aceste zile sfinte se respectă tradiții vechi de sute de ani. Colindatul este unul dintre aceste obiceiuri. Atât grupuri de copii cât și grupuri de adulți se strâng laolaltă și merg să colinde la casele vecinilor sau la casele altor oameni. Atunci se cântă "O ce veste minunată", o melodie foarte veche și foarte populară în popor, cât și "O brad frumos". Totodată colindătorii sunt serviți cu produse alimentare (colaci făcuți în casă) sau bani. Persoanele de origine slave din România sărbătoresc și în data de 7 ianuarie Crăciunul pentru că de fapt Crăciunul lor este pe aceea dată la două săptămâni după Crăciunul românesc, ortodox.

Împodobirea bradului

Pomul de Crăciun, așa cum îl cunoaștem noi astăzi, decorat cu globuri în care se reflectă lumina scânteietoare a lumânărilor sau a instalației electrice, nu a fost dintotdeauna împodobit astfel.

Deși în Europa originea sa precreștină nu mai e contestată de nimeni, părerile rămân totuși împărțite: unii văd în el o reprezentare a „arborelui lumii”, alții îl consideră o referire directă la „arborele Paradisului”, împodobit cu mere de un roșu aprins, care amintesc de păcatele comise de primii oameni, înainte de alungarea lor din rai.

Până în secolul al 15-lea, crenguțele verzi cu care erau împodobite casele cu ocazia Crăciunului, ca și darurile care le făceau oamenii unii altora, erau considerate tradiții păgâne. Dar nu peste multă vreme în locul acestora va fi folosit un arbore întreg.

Conform documentelor, în 1605 la Strasbourg a fost înălțat primul pom de Crăciun, într-o piață publică. Nu avea încă lumânări și era împodobit cu mere roșii. În 1611, la Breslau, ducesa Dorothea Sybille von Schlesien împodobește primul brad așa cum îl cunoaștem noi astăzi.

După 1878, decorațiunile (globurile) de Crăciun din sticlă argintată de Turingia au tot mai mult succes, așa că această tradiție pur germană va cuceri întreaga lume, fiind adoptată pretutindeni, fie că este vorba despre țări din Asia, Africa, America de Nord și de Sud sau Australia.

La sfârșitul secolului al 19-lea, în saloanele germane, sărbătoarea era de neconceput fără pomul de Crăciun, împodobit și scânteietor. În 1776, prin intermediul soldaților germani care

participau alături de englezi la războiul de independență, tradiția pomului de Crăciun ajunge și în Statele Unite, iar în anul 1880 cucerește și Casa Albă.

La noi obiceiul a pătruns odată cu influența germană, când primii studenți români au început să meargă la studii la universitățile din Berlin sau Viena, și la curtea regală a dinastiei Hohenzollern, sosită în Țările Române în 1866 unde prinții și prințesele au început să împodobească bradul, obiceiul fiind imediat imitat de protipendada bucureșteană. Cântecul german de Crăciun *O Tannenbaum*, cu versuri de Melchior Franck, puse pe o melodie populară din Silezia, din secolul al XVI-lea, devine în limba română *O brad frumos*, iar obiceiul împodobirii bradului pătrunde în toate casele românilor.

Bibliografie

1. https://ro.wikipedia.org/wiki/Cr%C4%83ciunul_%C3%AEn_Rom%C3%A2nia

ÎN SEARA DE MOȘ AJUN

Duminică Marcela
Școala Gimnazială Vișoara

Proiect educațional

An școlar: 2020-2021

Data desfășurării: 22 decembrie 2020

Program artistic realizat online

Grupul țintă: elevii clasei pregătitoare, clasei I și clasei a II-a (învățământ simultan)

Scopul proiectului: însușirea unor cunoștințe despre nașterea lui Iisus, formarea deprinderilor de recitare în public, formarea unei atitudini pozitive față de obiceiurile și tradițiile de Crăciun.

Obiective:

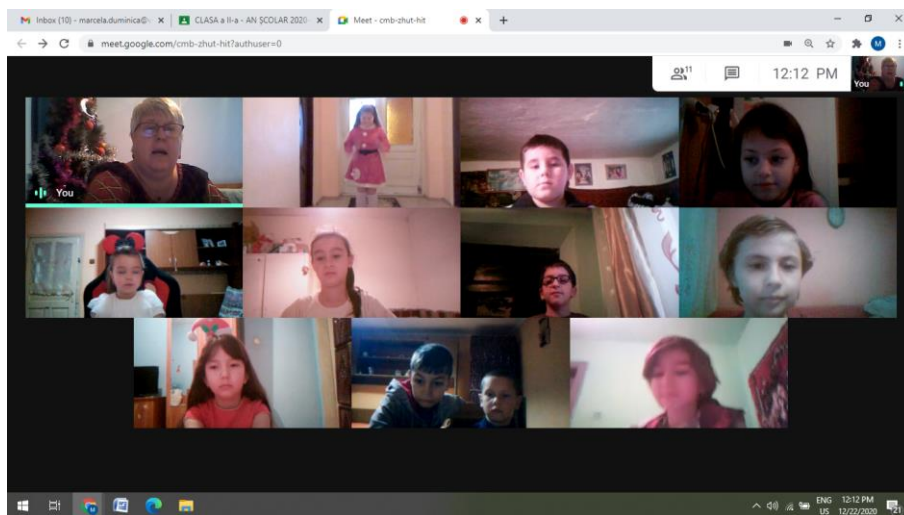
- Să cunoască semnificația zilei de Crăciun, aceasta fiind nașterea lui Iisus;
- Să recite cursiv și expresiv poeziile;
- Să se implice activ în activitate;

Evaluarea proiectului: feedback-ul primit de la elevi și de la părinți.

De-a lungul anilor, acum în pragul sărbătorilor de iarnă, am organizat și desfășurat cu elevii mei activități educative, programe artistice în care pe lângă iubitul Moș Crăciun apare simbolul adevărat al Crăciunului, pruncul Iisus Hristos. În ultimul timp Crăciun înseamnă cadouri, mâncare preparată din carne de porc, petreceri și se uită adevărata semnificație, nașterea Mântuitorului.

În acest an nu mă gândeam să mai fac un astfel de program artistic din cauza pandemiei și a învățării online. Dar mi-am schimbat părerea după cercul pedagogic. Tema cercului din acest trimestru a fost „Tradiții și obiceiuri de iarnă”. Toți colegii au vorbit cu nostalgie despre serbările care le făceau în anii trecuți. Doamna responsabilă de cerc, Berechet Mariana, a spus că va încerca ceva online. Atunci mi-am spus: „Eu de ce nu?”. Am căutat poezii în care se vorbește despre obiceiuri creștine, le-am selectat și am realizat un scurt program artistic. Am trimis versurile copiilor pe contul de WhatsApp al părinților. Aici trebuie să apreciez implicare și munca părinților. Ei au învățat copiii să recite poeziile. Am anunțat ziua și ora când se va desfășura activitatea. Ne-am întâlnit online pe data de 22 decembrie, ora 12. A trebuit să fiu foarte atentă la închiderea microfoanelor pentru a nu se produce microfonie.

Când am terminat mi-am spus: „Am făcut-o și pe-asta!”

CONCLUZII:

- A fost o experiență interesantă.
- Copiii au trăit emoții și în acest format online.
- Părinții se implică dacă știi să gestionezi relația cu ei.
- Când vrei, se poate.

BULINA NEAGRĂ a acestei activități: deși au dispozitive, doi elevi nu au participat. Chiar dacă nu știau bine poeziile, i-aș fi ajutat. Ar fi simțit și ei emoțiile serbării și faptul că sunt integrați în grupul clasei noastre.

TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN ÎN ROMÂNIA

Inf. Popa Mariana
Casa Corpului Didactic Teleorman

Crăciunul este sărbătoarea creștină care ne oferă posibilitatea să fim mai buni, să fim mai aproape de cei pe care-i iubim și nu în ultimul rând ne apropie de credință. Dacă bradul este deja consacrat pentru fiecare creștin în pragul Crăciunului, există anumite obiceiuri care diferă de la zonă la zonă.

Obiceiurile străvechi sunt încă respectate în multe sate din Transilvania.

În seara de 23 spre 24 decembrie, până după miezul nopții și în unele locuri până la ziua, cete de copii merg din casă în casă cu colinda.

În unele părți din Ardeal, copiii care merg cu colindatul se numesc pițerei sau pizerei. După credință populară, ei sunt purtători de noroc și fericire. Colindele copiilor sunt scurte și au menirea de a ura belșug gazdelor care îi așteaptă cu mesele întinse și de a le vesti sărbătoarea Nașterii Mântuitorului.

Tot în Transilvania se obișnuiește ca în noaptea de Crăciun, la un semn al diacului, mirenii să arunce cu boabe de porumb strigând: „Rod în cucuruzi!”.

Maramureșul este foarte bogat în obiceiuri și de tradiții de sărbători, mai ales în preajma Crăciunului. Astfel, cu o zi înainte de Crăciun, sătenii pun într-o găleată cu apă o potcoavă. Primul va bea gospodarul, apoi o va da vitelor, pentru că acestea să fie tari ca fierul.

Găinilor li se va da de mâncare din ciur sau sita, că în anii următori să facă ouă mai multe. Ciobanii așează sub pragul casei un drob de sare învelit, pe care îl lasă în acel loc până la „Alesul oilor”. Atunci îl scot, îl macină și îl amestecă cu tărațe, după care îl dau oilor, pentru că turma să sporească.

Hornurile se curată, iar funinginea se pune la rădăcina pomilor, pentru a avea un rod mai bogat. În Ajun în Maramureș grajdurile se ung cu usturoi, pentru a alunga strigoii și duhurile necurate.

Tot în Ajunul Crăciunului, în satele din Maramureș, primii care pleacă la colindat sunt copiii. Cu trăistuțele la gât, aceștia merg pe la case ca să anunțe marele eveniment care se va produce, iar în schimbul colindei lor se obișnuiește să se ofere colaci, nuci, mere.

Se umbla cu „Steaua” sau cu „Capra” al cărei joc la origine, a fost o ceremonie gravă. Copiii își confecționează din timp obiectele necesare, improvizând cu ce găsesc prin sertarele mamelor, mai ales că „steaua” cu care se merge la colindat trebuie să fie neapărat strălucitoare, iar „capra”, cât mai înzorzonată și gălăgioasă.

„Vicliemul” sau „Irozii” reprezintă datina prin care tinerii reprezintă la Crăciun, nașterea lui Iisus Hristos, șiretenia lui Irod, care a poruncit uciderea pruncilor, de a afla Pruncul și adesea înfruntarea necredinței, personificate printr-un copil sau printr-un cioban, și este specifică Maramureșului.

În dimineața de Crăciun în Maramureș se zice că e bine să ne spălăm pe fata cu apă curgătoare, luată anume dintr-o vale, în care punem și o monedă de argint pentru că tot anul să fim curați ca argintul, feriți de bube și betșuguri, care vor merge pe vale în jos.

În Bucovina, Crăciunul este sărbătoarea care se păstrează, poate, mai mult decât în alte părți, fără mari abateri de la tradiție.

În preajma Crăciunului, se recuperează sau se restituie lucrurile împrumutate prin sat, deoarece se consideră că nu este bine să ai lucruri împrumutate pe durata sărbătorilor de iarnă.

În ziua de Ajun, femeile obișnuiesc să ascundă fusele de la furcă de tors sau să introducă o piatră în cuptor, crezând că îndepărtează, în acest fel, șerpii din preajma gospodăriei.

În dimineața aceleiași zile se obișnuia, până de curând, că femeia să iasă afară, cu mâinile pline de aluat, să meargă în livada și să atingă fiecare pom zicând: „cum sunt mâinile mele pline cu aluat, așa să fie pomii încărcăți cu rod la anul”.

În Bucovina, colindatul este nu numai o datină ci, prin modul de organizare, a devenit o adevărată instituție, cu legi și reguli specifice.

Copiii și tinerii se întrunesc, din timp, în grupuri de câte 6 persoane, pentru alcătuirea viitoarelor cete, selecția făcându-se în funcție de categoria socială, afinitățile personale, calitățile morale sau gradele de rudenie.

Tot din timp se alege și conducătorul cetei – numit vătaf, calfa sau turc – ce trebuie să fie un bun organizator, să aibă autoritate asupra tinerilor, să aibă o conduită morală ireproșabilă și să fie un bun dansator.

Poate cel mai important moment în derularea sărbătorii Crăciunului este seara de ajun, atunci când se pregătește o masă specială numită „masa de ajun” și încep colindele.

Pregătirea mesei de ajun începea în primele ore ale dimineții, când gospodinele coceau colacii. Colacii Crăciunului se făceau în formă de 8 și se păstrau până primăvara când se afumau și se tămâiau boii și plugul înainte de pornitul la arat, apoi colacii erau mâncați de plugari în țărână.

Tot acum erau preparate douăsprezece feluri de mâncare de post, precum și mâncăruri din pește. Bucatele erau așezate pe masa din „casa cea mare”, după ce pe aceasta se așternea cea mai frumoasă față de masă.

Familia se așează și se ridică în același timp de la masă, în semn de deplină înțelegere și unitate. Există interdicția de a se consuma în întregime cele douăsprezece feluri de mâncare, resturile fiind păstrate pe masă până la Bobotează, când sunt puse în hrana animalelor sau erau așezate într-o farfurie în fereastră, alături de un pahar cu apă, pentru spiritele morților.

Colindatul, moment culminant al Crăciunului, s-a păstrat cu multă acuratețe în majoritatea comunităților bucovinene. Datina este deschisă de către copii, care, în jurul prânzului, în grupuri mici, încep colindul, trecând, pe rând, pe la toate casele. În trecut, micii colindători, înainte de a pleca să vestească Nașterea lui Iisus, se strâneau în cete pentru a-și cere iertare unii de la alții.

Odată cu lăsarea întinericului, satele sunt animate de colindele cetelor de flăcăi care străbat ulițele, de la un capăt la altul al satului, pe întreg parcursul nopții.

În Moldova se zice că spre Crăciun se pun din toate mâncărurile într-o strachină, pe prispă, sub fereastră, dar nu trebuie nimeni să guste din mâncare, căci noaptea vine ursitorul, degusta și atunci îl vezi prin fereastră.

Păgânii credeau că grânele au un spirit pe care, de obicei, îl identificau cu un animal, astfel se explică o serie de credințe și superstiții.

De exemplu, în Bucovina și în Moldova, din turtele făcute de Crăciun se păstrează până primăvara când sunt puse între coarnele vitelor când pornesc la arăt. Se spune că acești colaci, care se fac de Crăciun, trebuie să fie rotunzi precum Soarele și Lună.

Banatul ne surprinde prin multitudinea de tradiții și obiceiuri înrădăcinate în zonă. Excepție nu face nici Sărbătoarea Crăciunului, de care sunt legate credințe populare vechi specifice fiecărei etnii ce coabitează aici.

Una dintre cele mai importante festivități ale Crăciunului românesc o reprezintă colindul. În unele sate din Timiș, tradițiile vechi de secole se mai păstrează și astăzi, așa că la colindat, din casă în casă, merg atât copiii, cât și cetele de tineri, numiți „pițărâi”.

În prima zi de Crăciun, colindătorii merg cu „Steaua”, amintind de astrul pe care l-au urmat Cei Trei Magi pentru a ajunge la locul unde s-a născut Pruncul Iisus. Un alt obicei este cel al „Viflaimului” sau „Irozii”, reprezentând o scenetă prin care copiii refac, în casa sau în curtea gazdei, povestea nașterii lui Iisus.

Tradiția spune că cel care primește colindul va fi binecuvântat și va avea numai noroc în anul care vine, un semn de bunăstare fiind și dacă prima persoană care intră în casă de Crăciun este un bărbat.

În unele sate se păstrează și un alt obicei: cel mai în vârstă membru al familiei trebuie să arunce în fața colindătorilor boabe de grâu și de porumb. Bătrânii spun că, dacă boabele peste care au

trecut colindătorii vor fi amestecate cu sămânța pe care o vor pune în brazdă, vor avea o recoltă foarte bună în anul următor.

Tot în Banat, există și obiceiul ca sub fața de masă pe care se vor așeza bucatele sărbătorești, să se pună fire de fân și semințe de grâu, porumb sau floarea-soarelui, care se dau apoi la vite, ca să aibă casa liniște și bogăție.

Ca în orice altă zonă a țării și în Dobrogea se întâlnesc câteva obiceiuri specifice.

Obiceiul colindatului, care este forma de manifestare specifică sărbătorii creștine a Nașterii Domnului, cunoaște și în Dobrogea, mai ales în satele românești tradiționale de pe limesul dunărean de la Ostrov la Seimeni și Topalu, o puternică tendință de conservare, chiar dacă nu înregistrează o diversitate a repertoriului ca-n alte zone etnografice ale țării.

În majoritatea satelor dobrogene, colindatul copiilor începe în după-amiaza Ajunului de Crăciun și îl precede colindatul flăcăilor.

De obicei, copiii colindă în dimineața Ajunului de Crăciun până la prânz. Colindele copiilor sunt scurte și hazlii, vestesc sărbătoarea, urează belșug și sănătate și mai ales cer daruri, pe care gospodinele le pregătesc din timp: colăcei, fructe și, bineînțeles, bani.

Tot în Ajunul Crăciunului și flăcăii merg la colindat odată cu lăsarea serii. Aceștia se constituie, încă de la Lăsatul Secului, în cete de câte 2-4 persoane pentru fiecare sat și încep să colinde odată cu lăsarea întinericului de la casa preotului, unde se cântă un colind specific „Colindul de preot“, urmat de colinde obișnuite: „Colindatul de cu seară“, „Sus în slava cerului“, „Colindul cel mare“, etc.

Repertoriul cetelor de flăcăi este foarte bogat și cuprinde colinde religioase și laice: colinde de casă cu caracter general, colinde de fecior și fată mare, colinde pentru tineri căsătoriți, colinde legate de diferite ocupații: pescari și ciobani.

Gazdele răsplătesc pe fiecare membru al echipei de colindători cu cozonac, gogoși și țuică fiartă. La Oltina, pe de altă parte, există obiceiul de a se împleti coronițe de flori nemuritoare pe care gazdele cu fete de măritat le dăruiau anumitor flăcăi din ceată.

